
Maakuntahallitus

AIKA 24.02.2020 klo 08:30 - 10:00

PAIKKA Uudenmaan liitto, Esterinportti 2 b, Helsinki. Strateginen kokous.

KÄSITELLYT ASIAT

§	Otsikko	Sivu
16	Kokouksen järjestäytyminen	4
17	Uusimaa-kaava 2050 -kokonaisuus Helsingin seudun vaihemaakuntakaava: kaavaehdotuksen vastineet osa I	5
18	Uusimaa-kaava 2050 -kokonaisuus Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaava: kaavaehdotuksen vastineet osa I	34
19	Uusimaa-kaava 2050 -kokonaisuus Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaava: kaavaehdotuksen vastineet osa I	54
20	Lausunto Vihdin strategisen yleiskaavan ehdotuksesta	76
21	Lausunto pääkaupunkiseudun sote-erillisratkaisusta	83
22	Lausunto KHO:lle Östersundomin alueen maakuntakaavasta tehdyistä valituksista	87
23	EAKR (kielteinen) rahoituspäätös: Vähähiilisyttä matkailuun	108
24	Maakuntajohtajan hankintapäätöksestä § 21/2020 tehdyn hankintaohjelmavaatimuksen käsittely	110
25	Ilmoitusasioita	114
26	Johtajien antamat lausunnot	115
27	Valmistuneita julkaisuja	116
28	Kokousaikataulu tiedoksi	117

OSALLISTUJAT

	Nimi	Tehtävä	Lisätiedot
LÄSNÄ	Heijnsbroek-Wirén Mia	Jäsen	saapui klo 8.35 §16 kohdalla
	Hopsu Inka	Jäsen	
	Ihanus Jukka	Jäsen	
	Juurikkala Timo	I varapuheenjohtaja	
	Kiljunen Kimmo	Jäsen	saapui klo 8.50 §16 kohdalla
	Launiala Mimmi	Jäsen	pöytäkirjantarkastaja
	Lompola Kirsi	II varapuheenjohtaja	
	Markkula Markku	Puheenjohtaja	
	Meri Otto	Jäsen	
	Pahlman Irma	Jäsen	
	Salonen Pasi	Jäsen	saapui klo 8.35 §16 kohdalla
	Taipale Kaarin	Jäsen	
	Vesikansa Sanna	Jäsen	pöytäkirjantarkastaja
Pajula Matias	Varajäsen		
Pipinen Lasse	Varajäsen		
Ilonen Jarkko	varajäsen, strateginen kokous	saapui klo 9.15 §16 kohdalla	
Räsänen Joonas	varajäsen, strateginen kokous	poistui klo 9.25 § 16 kohdalla	
Valtonen Mikko	varajäsen, strateginen kokous		
Holopainen Mari	MV:n pj.	saapui klo 8.35 §16 kohdalla	
Muurinen Seija	MV:n II vpj.		
POISSA	Karhuvaara Arja	Jäsen	ilmoittanut esteestä
	Rissanen Laura	Jäsen	ilmoittanut esteestä
	Adlercreutz Anders	varajäsen, strateginen kokous	
	Luhtanen Leena	MV:n I vpj.	
MUU	Savolainen Ossi	Maakuntajohtaja	
	Eskelinen Juha	Johtaja, aluekehittäminen	
	Vikman-Kanerva Merja	Johtaja, aluesuunnittelu	
	Kanerva Inka	Viestintäjohtaja	
	Autioniemi Paula	Hallinto- ja talousjohtaja	
	Suursalmi Tero	Lakimies	
	Elo Seija	Viestintäpäällikkö	
	Mansikka Ilona	Kaavoituspäällikkö	läsnä § 16-19 käsittelyn ajan
	Suominen Petri	Liikennesuunnittelupäällikkö	läsnä § 16-18 käsittelyn ajan

ALLEKIRJOITUKSET

Markku Markkula
Puheenjohtaja

Paula Autioniemi
Sihteeri

KÄSITELLYT ASIAT

16 - 28

PÖYTÄKIRJAN TARKASTUS

___ / ___ 2020

___ / ___ 2020

Mimmi Launiala

Sanna Vesikansa

PÖYTÄKIRJA YLEISESTI NÄHTÄVILLÄ

5.3.2020

Maakuntahallitus**§ 16****24.02.2020**

Kokouksen järjestäytyminen**MHS 24.02.2020 § 16**

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus

- päättää todeta kokouksen laillisesti kokoonkutsutuksi ja päätösvaltaiseksi
- toteaa, että kyseessä on maakuntavaltuuston 29.8.2017 § 23 hyväksymän perussopimuksen soveltamisohjeen mukainen strategisesti merkittävä kokous, johon on kutsuttu puhe- ja läsnäolo-oikeudella kehyskuntia edustavat varajäsenet.
- valitsee kaksi pöytäkirjan tarkastajaa (Sanna Vesikansa, Mia Heijnsbroek-Wirén).

Päätös:**Maakuntahallitus päätti**

- **todeta kokouksen laillisesti kokoonkutsutuksi ja päätösvaltaiseksi ja että kyseessä on maakuntavaltuuston 29.8.2017 § 23 hyväksymän perussopimuksen soveltamisohjeen mukainen strategisesti merkittävä kokous, johon on kutsuttu puhe- ja läsnäolo-oikeudella kehyskuntia edustavat varajäsenet**
- **valita pöytäkirjantarkastajiksi Mimmi Launialan ja Sanna Vesikansan.**

Merkittiin pöytäkirjaan selostettavana asiana:

- Listan kaava-asiat, johtaja Merja Vikman-Kanerva.

Maakuntahallitus keskeytti kokouksen ryhmäkokouksien ajaksi klo 9.25 - 9.40.

Maakuntahallitus	§ 146	09.12.2019
Maakuntahallitus	§ 5	27.01.2020
Maakuntahallitus	§ 17	24.02.2020

Uusimaa-kaava 2050 -kokonaisuus Helsingin seudun vaihemaakuntakaava: kaavaehdotuksen vastineet osa I

111/06.01.02/2019

MHS 09.12.2019 § 146

Tiivistelmä

Helsingin seudun, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavojen kokonaisuudesta käytetään nimeä Uusimaa-kaava 2050. Vaihemaakuntakaavojen ehdotukset olivat nähtävillä loka-marraskuussa 2019. Nyt muistutukset on käyty alustavasti läpi ja niitä esitellään maakuntahallitukselle ja maakuntavaltuustolle joulukuun 2019 kokouksissa. Muistutuksia saatiin yli 500 kappaletta. Määrällisesti eniten palautetta saatiin teemasta Ympäristön voimavarat ja vetovoima, lisäksi saatiin runsaasti palautetta Liikkuminen ja logistiikka -teemasta. Yli puolet muistutuksista koski Helsingin seudun vaihekaavaa. Muistutuksissa eniten esille nousseet kaavakokonaisuuden aiheet olivat:

- Raskaan raideliikenteen varikot
- Luonnonsuojelualueet
- Vartiosaaren kaavaratkaisu
- Radat

Kutakin seudun vaihemaakuntakaavaa käsitellään omana pykälänään kaavaprosessissa tästä eteenpäin.

Asian yksityiskohtainen selostus

Helsingin seudulle, Itä-Uudellemaalle ja Länsi-Uudellemaalle valmistellaan vaihemaakuntakaavoja. Kaavojen aikatahtain on vuodessa 2050. Kaavojen kokonaisuudesta käytetään yhteistä nimeä Uusimaa-kaava 2050.

Kaavaprosessin tilanne

Kaavan keskeisten sidosryhmien kanssa on käyty vuorovaikutusta kesän ja syksyn ajan. Ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelu käytiin elokuussa 2019. Viranomaisneuvottelun muistio on esityslistan liitteenä.

Vaihemaakuntakaavojen ehdotukset olivat nähtävillä loka-marraskuussa 2019. Nyt muistutuksista on koottu yhteenveto ja niitä esitellään maakuntahallitukselle ja maakuntavaltuustolle joulukuun 2019 kokouksissa. Loppuvuonna muistutuksiin laaditaan vastineet ja hallitus hyväksyy vastineet vuoden 2020 alussa. Tämän jälkeen kaavakokonaisuus valmistellaan hallituksen ja valtuuston hyväksyttäväksi keväällä 2020.

Kutakin seudun vaihemaakuntakaavaa käsitellään omana pykälänään kaavaprosessissa tästä eteenpäin.

Kaavaehdotusvaiheen muistutukset

Muistutuksia saatiin kaavaehdotusvaiheessa yli 500 kappaletta. Määrällisesti eniten palautetta saatiin teemasta Ympäristön voimavarat ja vetovoima, erityisesti suojelualueista, virkistysalueista, viheryhteystarpeista ja

kulttuuriympäristöistä. Lisäksi saatiin runsaasti palautetta Liikkuminen ja logistiikka -teemasta, etenkin varikoihin, ratoihin ja teihin liittyen.

Uusimaa-kaavan kokonaisuutta tarkastellen eniten saatiin muistutuksia koskien Helsingin seudun vaihemaakuntakaavaa, johon kohdistui yli puolet muistutusten huomioista. Yleisesti Uusimaa-kaavan kokonaisuutta koski 10% muistutusten sisällöstä ja loput jakautuivat Itä- ja Länsi-Uudenmaan kaavoille melko tasan.

Muistutusten antajista valtaosa oli yksityishenkilöitä, mutta myös yrityksiä ja yhdistyksiä. Lisäksi Uudeltamaalta 13 kuntaa antoi muistutuksen (Espoo, Hanko, Hyvinkää, Karkkila, Kirkkonummi, Lapinjärvi, Loviisa, Mäntsälä, Nurmijärvi, Porvoo, Sipoo, Tuusula ja Vihti). Lisäksi lausunnonantajista muistutuksia antoivat 16 eri viranomaistahoa (maa- ja metsätalousministeriö, Uudenmaan ELY-keskus, Väylävirasto, Espoon kaupunginmuseo, Helsingin kaupunginmuseo, Länsi-Uudenmaan maakuntamuseo, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus, Suomen metsäkeskus, Suomen Riistakeskus, Fingrid Oyj sekä Kainuun, Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Etelä-Karjalan ja Pohjois-Karjalan liitot sekä Kouvolan kaupunki). Muistutuksen jättäneitä tahoja, joilta pyydettiin lausunnot ehdotuksen lausuntovaiheessa, oli kaikkiaan 42 kpl.

Palautetta saatiin niin runsaasti, että kaikkia muistutuksia ei olla vielä ehditty käsittelemään. Postilakon takia ei ole myöskään täyttä varmuutta siitä, ovatko kaikki ajoissa postiin toimitetut muistutukset saapuneet vielä perille Uudenmaan liiton kirjaamoon. Muistutukset ovat tutustuttavissa maakuntahallituksen kokouksessa. Kaikkiin muistutuksiin tullaan laatimaan vastineet, jotka käsitellään maakuntahallituksen seuraavissa kokouksissa.

Useampaa kuin yhtä kaavaa tai koko Uusimaa-kaavan kokonaisuutta koskevat muistutukset

Kaavaehdotusvaiheen muistutuksissa eniten esille nousseet aiheet olivat:

- Raskaan raideliikenteen varikot
- Suojelualueet
- Radat

Kasvun kestävä ohjaamisen teemaan liittyen tuotiin esiin epävarmuutta, joka liittyy teeman uudenaikaiseen käsittelytapaan (Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen kehittämisperiaattemerkintä) maakuntakaavassa. Soveltamiseen liittyviä käytäntöjä ei ole vielä muodostunut eikä oikeusprosesseista ole esimerkkejä. Ely-keskus toi esiin, että yhdyskuntarakenteen yleispiirteinen ohjaus jättää yksityiskohtaisen suunnittelun varaan huomattavan paljon ja että ohjaukseen liittyy epäselvyyttä.

Elinkeinoista ja kaupasta tuli yksittäisiä muistutuksia ja ne kohdistuivat kaupan alueen laatuun, seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan koon alarajaan ja taajamatoimintojen laajuuden tulkintaan sekä elinkeinojen kohdemerkintöjen osoittamiseen. Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeillä kaupan seudullisen koon alarajaa pidettiin päivittäistavarakaupan osalta liian korkeana Mäntsälässä ja sitä pienemmissä kunnissa sekä erikoiskaupan osalta Karkkilassa ja sitä pienemmissä kunnissa.

Liikkumiseen ja logistiikkaan liittyen tuli seitsemän muistutusta kahta tai kaikkia kolmea vaihemaakuntakaavaa koskien, joista kahdessa vaadittiin raskaan liikenteen palvelualueiden esittämistä kaavakartalla. Loput liittyivät ratoihin, teihin, vesiliikenteeseen ja liikennehankkeiden priorisointiin.

Raideliikenne nähtiin kaavan yhtenä keskeisenä suunnittelukysymyksenä.

Ympäristön voimavarat ja vetovoima – teemaan liittyen saatiin muistutuksia erityisesti suojelualueista, virkistysalueista, viheryhteystarpeista ja kulttuuriympäristöistä.

Suojelualueita koskevissa muistutuksissa kaivattiin erityisesti henkilökohtaista tiedottamista maanomistajille uusia suojelualueita koskien. Myös suojelualueita koskevan yksityiskohtaisemman tiedon ja perusteluiden saavutettavuutta moitittiin. Kaava-aineistoja suojelualueisiin liittyen pidettiin hankalalukuisina ja liian yleispiirteisinä. Osa suojelumerkinnöistä on muistutusten mukaan tuotu kaavaprosessiin turhan myöhään, vasta ehdotusvaiheessa. Monen muistuttajan mielestä suojelun tulisi perustua vapaaehtoisuuteen. Suojelualueiden toteuttamisprosessia pidettiin epäselvänä ja siihen liittyen toivotaan kaava-aineiston täydentämistä. Suojelualueiden taustaselvityksiä pidettiin osin puutteellisina ja vanhentuneina, mm. kaikista suojelualueista kaivattiin maastonselvityksiä. Luontotiedon kattavuudessa ja yhdenmukaisuudessa nähtiin ongelmia. Toisaalta moni taho piti suojelualueiden merkitsemistä, määrän lisäämistä ja suokohteiden lisäämistä erinomaisena ratkaisuna ja tärkeänä osana maakuntakaavaa. Pienialaisia arvokkaita luontokohteita toivottiin edelleen esitettäväksi kaavakartalla.

Virkistysalueiden osalta kritisoitiin jakoa pinta-alan perusteella virkistysaluevarauksiksi (yli 50 ha alueet) sekä virkistyskäytön kohdealueiksi (5-50 ha alueet).

Viheryhteystarpeiden osalta toivottiin tarkempaa ohjausta mm. leveyden suhteen sekä merkinnän ekologisen merkityksen painottamista. Moni toivoi viheryhteyksiä lisättäväksi kaavakokonaisuuteen mm. voimassaolevan kaavan pohjalta.

Arvokkaiden geologisten muodostumien osalta esitettiin kaikkien arvokkaiden kohteiden esittämistä kaavakartalla niiden koosta riippumatta. **MLY-alueiden osalta** kaavamerkinnän kuvaukseen ja määräykseen esitettiin joitakin muokkaustoiveita. Lisäksi MLY-alueita toivottiin kokonaan poistettavaksi kaavoista.

Kulttuuriympäristöjen osalta toisaalta monin paikoin toivottiin merkintöjen lisäämistä ja laajentamista ja toisaalta edellytettiin, ettei kulttuuriympäristömerkintä saa vaikeuttaa maa- ja metsätalouden harjoittamista.

Kaavaprosessiin liittyen muistutuksissa tuotiin esiin muun muassa, että maakuntakaavan valmisteluaikataulua pidettiin liian kireänä aidon osallistumisen ja vuorovaikutuksen kannalta, ja että laajaa kaavakokonaisuutta tulisi tiivistää ja selkeyttää. Lisäksi nostettiin esiin vaikutukset maanomistajiin ja maanomistajien oikeudet. Kaavakartan sekä liitekarttojen mittakaava koettiin useammassa muistutuksessa epäselväksi, jotta osallinen pystyisi hahmottamaan tehtyjä muutoksia. Monessa teemassa kaivattiin maanomistajien parempaa tiedottamista ja osallistamista suunnitteluprosessiin sekä pidettiin kaavan taustaselvityksiä osin riittämättöminä.

Kaavaehdotusvaiheen muistutukset Helsingin seutua koskien

Helsingin seudun kaavan muistutuksista valtaosa koski kahta yksittäistä aihetta: Espoon-Kirkkonummen rajalle osoitettua rantaradan varikkoa sekä Vartiosaaren kaavaratkaisua. Muita eniten esiin nostettuja aiheita seudulla olivat suojelualueet, viheryhteystarpeet, virkistysalueet, taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeet, Malmin kenttä, tiet, radat ja kulttuuriympäristöt.

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan ehdotuksen palautteen keskeinen sisältö esitellään alla aihealueittain.

Kasvun kestävä ohjaaminen

Kahdessa muistutuksessa viitattiin MAL2019-suunnitelmaan ja korostettiin, että on tärkeää, että MAL-suunnitelma ja maakuntakaava eivät ole ristiriidassa keskenään ja että maakuntakaavan tulee tukea MAL-suunnitelman ensisijaisten alueiden toteuttamisedellytyksiä.

Muutamissa muistutuksissa kritisoitiin **kaavan suunnitteluperiaatteita** keskittämisen, olevan yhdyskuntarakenteen tehostamisen (esim. Vantaan Rekola, Itä-Helsinki) ja pääkaupunkiseudun painottumisen osalta.

Määrällisesti tarkasteltuna kasvun kestävä ohjaaminen -teeman osalta Helsingin seutua koskevissa muistutuksissa korostui **taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden suhde erityiskohteisiin, kuten Malmin lentokenttään ja Vartiosaaren.**

Keskuksien ja palvelukeskittymien osalta nähtiin positiivisena Kirkkonummen Veikkolan osoittaminen keskuksena. Kirkkonummen Kantvikiin toivottiin vähintään pienen keskuksen merkintää. Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa, toisin kuin Itä- ja Länsi-Uudenmaan kaavoissa, ei osoiteta palvelukeskittymiä, joten viittaukset näihin esitettiin poistettavaksi Helsingin seudun kaavamateriaalista. Yleisenä kritiikkinä todettiin keskusratkaisun perustuvan liikaa nykytilan analyysiin.

Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden osalta toivottiin muutoksia rajauksiin useammassa kunnassa (Helsinki/Lauttasaari, Kirkkonummi/Sarvvik, Sipoo, Mäntsälä, Tuusula/Sula). Useammassa palautteessa esitettiin erityiskohteiden, kuten Helsingin Vartiosaaren ja Malmin lentokenttäalueen, mutta myös muiden kohteiden tai aluetyyppien, kuten merialueiden, jättämistä ulos taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeistä. Yhdessä muistutuksessa nähtiin taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden olevan laajuudeltaan riittämättömiä ottaen huomioon kunnan väestöennuste, mutta nähtiin toisaalta aiempaa strategisemman maakuntakaavan jättävän enemmän ”pelivaraa” kuntakaavoitukselle. Lisäksi useammassa muistutuksessa korostettiin taajamatoimintojen alueelle sijoittuvan viherrakenteen merkitystä ja tuotiin esiin kohteita, joissa taajaman sisäinen viheralue- tai yhteys nähtiin erityisen tärkeänä.

Malmin lentokenttään liittyen useissa muistutuksissa vaadittiin, että kenttä tulee säilyttää ilmailukäytössä eikä sitä saa rakentaa, perusteina ilmailuharrastuksen ja -koulutuksen jatkaminen, kulttuuriympäristöarvot sekä luontoarvot.

Pääkaupunkiseudun ydinvyöhykkeen osalta muistutuksissa annettiin palautetta Lauttasaaren alueesta (taajamatoimintojen merkinnät tehtävä tarkkarajaisemmin, poistettava merialueilta) sekä Malmin lentokentän alueesta (merkintä poistettava).

Uusien raideliikenteeseen tukeutuvien taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden osalta useammassa muistutuksessa nostettiin esiin Myntinmäki, jossa nähtiin ristiriitoja tehokkaan asemanseudun kehittämisen ja ympäristö- ja virkistysarvojen välillä ja esimerkiksi kannatettiin radan tunnelointia kyseisellä osuudella. Histan osalta positiivisena nähtiin tarkentunut rajaus. Keimola-Kongon rajaukseen toivottiin tarkistuksia.

Elinkeinot ja kauppa

Kaupan alueiden osalta laadun rajoittamista pidettiin kilpailunäkökulmasta ja alueen kehittämisen kannalta ongelmallisena. Laaturajoittamattomuus haluttiin säilyttää pääkaupunkiseudun kaupan alueilla ja laadun rajoitusta haluttiin välttää Tuusulassa lentokentän läheisyydessä. Muistutuksia kohdistui myös Nurmijärven ja Vihdin kaupan alueiden enimmäismitoituksiin, ja joitain kaupan alueita toivottiin joko poistettavaksi tai siirrettäväksi. Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen ulkopuolella olevan Mäntsälän kaupan alueen seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alarajaa pidettiin liian alhaisena.

Tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisaalue esitettiin poistettavaksi Sipoon Boxista liikennemäärän kasvun ja alueelle osoitetun toiminnan ylirajoituksen vuoksi.

Maa-aineshuollon alueiden osalta saatiin muistutuksia Hyvinkään Jukolan osalta, jota sekä toivottiin takaisin maa-aineshuollon alueena kaavakartalle että vastustettiin sen osoittamista kaavassa. Lisäksi saatiin toive merkitä uusi maa-aineshuollon alue Sipooseen ja maa-aineksen ottoalue geologisesti arvokkaan muodostuman tilalle Hyvinkäälle.

Liikkuminen ja logistiikka

Helsingin seudulla liikkumiseen ja logistiikkaan liittyvistä muistutuksista 152, eli lähes 90 % koski **raskaan raideliikenteen varikkoja**. Näistä yli sata vastusti rantaradan varikkomerkinettä ja lähes kaikki loput vastustivat merkinnän siirtämistä Kirkkonummen Vuohimäkeen. Varikkomerkinettä siirron vastustajista 11 kannatti varikon sijoittamista Mankkiin. Seuraavaksi eniten muistutuksia tuli valtateiden 3 ja 4 väliseen **logistiikan tieyhteyteen** liittyen, joissa sekä kannatettiin että vastustettiin Mt 152 kehittämistä (nk. kehä IV). Muut **teihin** kohdistuvat muistutukset liittyivät Sipooseen, Veikkolaan, Hyvinkään itäiseen ohikulkutiehen sekä Kehä II:een.

Ratojen osalta Helsingin seudun kaavaan kohdistuvat muistutukset koskivat Vantaan Kivistön ja Nurmijärven Klaukkalan välistä yhteystarvetta, lentorataa, Rantarataa sekä nk. Quick Step-ratkaisua Ilmalassa.

Tallinna-tunnelin linjaukseen liittyen tuli kolme muistutusta, joissa vaadittiin myös Espoon linjausta lisättäväksi kaavaan sekä esitettiin, että Tallinna-tunnelin linjauksen ratkaisua tulisi lykätä siksi, kunnes linjausvaihtoehtoja on ehditty tutkia, arvioida ja vertailla lisää.

Helsingin seudun liikenteen (HSL) kannanotto nähtävillä olevaan Uusimaa-kaavaehdotukseen

Maakuntahallituksen kokouksessa 9.12.2019 merkitään Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan käsittelyn yhteydessä tiedoksi 6.11.2019 päivätty HSL:n kannanotto Uudenmaan liitolle. Helsingin seudun liikenteen (HSL) lähettämässä kannanotossa pidetään erityisen hyvänä Helsingin seudun kaavaehdotuksen seuraavia liikenteeseen liittyviä kaavaratkaisuja:

- Espoon kaupunkirata on nostettu esiin omana hankkeenaan, eikä pelkästään ESA-radan ensimmäisenä vaiheena.
 - Maakuntakaava mahdollistaa kunnille riittävän maankäytön kehittämisen MAL 2019 -suunnitelman mukaisilla ensisijaisilla kehittämisvyöhykkeillä.
 - Uusimaa-kaavan merkintä pääkaupunkiseudun ydinvyöhykkeestä tukee pääkaupunkiseudun parhaiten saavutettavien alueiden täydentämistä ja
-

tiivistämistä.

- Histan ja Östersundomin toteuttaminen on kytketty uuden raideliikenneyhteyden ja aseman sitovaan toteuttamispäätökseen.
- Tieverkko on esitetty tarkoituksenmukaisella tasolla ja logistiikan ja joukkoliikenteen yhteystarpeet on osoitettu myös Kehä I:n sisäpuolella.
- Raideliikenteen varikot on esitetty oikeusvaikutteisella kaavakartalla.

Kannanotossa perustellaan raideliikenteen varikoiden oikeusvaikutteisella kaavakartalla esittämistä lähiliikenteen kehittämisen välttämättömänä edellytyksenä ja tuodaan esiin, että HSL:n tulevat kalustohankinnat eivät voi tukeutua Ilmalan varikkoon. HSL korostaa lähijunaliikenteen varikoiden välttämättömyyttä ja uusiin varikoihin varautumista seudun kuntien maankäytössä, jotta kasvavalle seudulle voidaan järjestää lisää raideliikennettä sekä toteuttaa sen tarvitseman kasvavan junakalustomäärän säilytys, huolto ja operointi toimivalla tavalla.

Ympäristön voimavarat ja vetovoima

Useisiin teeman kaavamerkintöihin esitettiin tarkistuksia kaavamerkintöjen sekä sisällön osalta: **suojelualueet, virkistysalueet, virkistyskäytön kohdealueet, viheryhteystarpeet, metsätalousvaltainen alue, joka on laaja, yhtenäinen ja ekologisen verkoston kannalta merkittävä, kulttuuriympäristöt.** Merkintöjen tulkintojen selkiyttämistä pyydettiin edelleen lisättävän kaavaslostukseen. **Helsingin seudun viherkehään** liittyviä kaavamerkintöjä haluttiin lisätä. Voimassa olevien kaavojen **saaristovyöhykkeet** toivottiin palautettavan kaavaehdotukseen.

Vartiosaaren kaavaratkaisu nousi yksittäisistä aiheista eniten esille (lähes 130 muistutusta). Muistutuksissa vastustettiin Vartiosaaren sisällyttämistä taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeeseen. Sen luonto- ja kulttuuriarvojen turvaamista pidettiin tärkeänä, joten Vartiosaaren osalta kaavaehdotuksen merkinnät "Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue" ja "Virkistyskäytön kohdealue" haluttiin säilyttävän.

Suojelualueiden osalta esitettiin uusia yksittäisiä alueita lisättäväksi kaavaehdotukseen. Myös toivottiin aiheen laajempaa käsittelyä koko maakunnan alueella sekä pienialaisten kohteiden lisäämistä kaavaan. Toisaalta uusien suojelualueiden osoittamista vastustettiin, koska uusina esitettäviä alueita perustelevaa aineistoa pidettiin puutteellisena eikä alueista ole neuvoteltu maanomistajien kanssa. Hirvisuon alueella maakuntakaavaehdotuksen aluerajaus on liian laaja. Suojelualueiden rajauksiin esitettiin tarkistuksia ja niiden merkitsemisen vaihtoehdoksi ehdotettiin vähemmän ohjaavaa merkintätapaa. Maanomistajilta saatiin ehdotuksia yksittäisten suojelualueiden poistamisesta yksityisiltä kiinteistöiltä. Valtakunnallisesti arvokkaiden suoalueiden lisääminen lausuntojen perusteella kyseenalaistettiin maanomistajan oikeusturvan kannalta.

Virkistysalueiden osalta pyydettiin virkistysalue -merkinnän poistamista siltä osin kuin ne kohdistuvat yksityisille kiinteistöille. Virkistysalueita haluttiin lisättävän Helsingissä, jossa tiivistämispainee ovat suuret. Kirkkonummella voimassa olevan maakuntakaavan Kauhalan virkistysalue ja sen esitetty laajennusalue tulee säilyttää virkistysalueena. Sipooseen ehdotettiin uutta virkistyskäytön kohdealuetta. Lisäksi Espoon Myntinmäen virkistysalueratkaisuun toivottiin muutoksia.

Viheryhteystarpeiden osalta ehdotettiin uusien yhteystarpeiden osoittamista, kaavaehdotuksessa osoitetun yhteyden korvaamista toiseen paikkaan sekä

joidenkin yhteystarpeiden poistamista. Muistutuksissa haluttiin palauttaa kaikki voimassa olevien kaavojen viheryhteystarvemerkinnot kaavaehdotukseen.

Metsätalousvaltainen alue, joka on laaja, yhtenäinen ja ekologisen verkoston kannalta merkittävä merkintä pyydettiin poistamaan yksityisten kiinteistöjen alueilta. Merkintää myös pidettiin epäselvänä.

Natura-alueiden osalta merkintätapaa pidettiin epäselvänä. Tuusulanjärven Natura-alueen pohjoispuolinen osuus sekä Sandbergin pelto tulee palauttaa Natura-alueen merkinnäksi.

Kulttuuriympäristöjen osalta muistutettiin, että Vartiosaaren kulttuuriympäristön arvojen säilyminen on ristiriidassa sinne osoitetun Taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke -merkinnän ja yhdyskuntarakenteen tehostamisen kanssa. Muistutettiin myös raskaan raideliikenteen varikon haitallisista vaikutuksista Luoman kylän kulttuurimaisemaan. Nurmijärven Sääksjärven rakennusperinnön säilymistä turvaamiseksi tulisi varmistua siitä, että maakuntakaavaehdotus, jossa alueelle ei ole osoitettu erityistä alueidenkäyttöä, ei estä suunniteltua kehittämistä. Muistutuksissa esitettiin kulttuuriympäristö-merkinnän poistamista Sipoon saaristosta ja Vantaalta. Osassa esitettiin kulttuuriympäristöalueiden laajentamista Kirkkonummen Luomassa, Lauttasaassa ja Espoossa. Yleisesti edellytettiin, ettei kulttuuriympäristömerkintä saa vaikeuttaa maa- ja metsätalouden harjoittamista alueella.

Näiden kaavan teemakokonaisuuksien lisäksi saatiin muutamia yksittäisiä muistutuksia koskien **pohja- ja pintavesialueita, siirtoviemärin yhteystarvemerkinnot** sekä **puolustusvoimien räjähdetarvikkeiden suojavyöhykettä**.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää

– merkitä tiedoksi saadut muistutukset, HSL:n kannanoton sekä ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelun muistion.

Vastuujohtaja:

Merja Vikman-Kanerva 040 638 6669

Valmistelija:

Ilona Mansikka 040 524 9186

Käsittely:

Maakuntajohtaja täydensi ehdotustaan niin, että myös kokouksessa esiin tuotu Helsingin kaupungin kannanotto merkitään tiedoksi.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti

– **merkitä tiedoksi saadut muistutukset, HSL:n ja Helsingin kaupungin kannanotot sekä ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelun muistion.**

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki 410/2015 136 §); päätös koskee valmistelua

MHS

Tiivistelmä

Helsingin seudun, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavojen kokonaisuudesta käytetään nimeä Uusimaa-kaava 2050. Vaihemaakuntakaavojen ehdotukset olivat nähtävillä loka-marraskuussa 2019. Nyt muistutukset on käyty läpi ja niihin on laadittu ehdotukset vastineiksi hallituksen hyväksyttäväksi. Vastineita käsitellään kunkin kaavan oman pykälän alla teemoittain, vaikkakin muistutukset ja vastineet sisältävä liiteaineisto on koottu yhdeksi, koko kaavakokonaisuuden käsittäväksi asiakirjaksi. Vastineiden keskeinen sisältö esitellään alla aihealueittain muiden muistutusten osalta, paitsi niiden, pääosin ympäristön voimavarat ja vetovoima -teemakokonaisuutta koskevien muistutusten osalta, jotka käsitellään maakuntahallituksen helmikuun kokouksessa. Kaava-aineistoihin on muistutusten pohjalta perusteltua tehdä joitakin tarkistuksia. Keskeisin näistä on raskaan raideliikenteen varikoiden suunnittelumääräyksen täydentäminen.

Asian yksityiskohtainen selostus

Helsingin seudulle, Itä-Uudellemaalle ja Länsi-Uudellemaalle valmistellaan vaihemaakuntakaavoja. Kaavojen aikatahtain on vuodessa 2050. Kaavojen kokonaisuudesta käytetään yhteistä nimeä Uusimaa-kaava 2050.

Kaavaprosessin tilanne ja toimenpiteet muistutusten pohjalta

Vaihemaakuntakaavojen ehdotukset olivat nähtävillä loka-marraskuussa 2019. Nyt kaavaehdotuksista saadut muistutukset on käyty läpi ja niihin on laadittu ehdotukset vastineiksi maakuntahallituksen hyväksyttäväksi. Kaikkia kolmea kaavaa koskevat muistutukset ja niihin laaditut vastineet muodostavat yhden asiakirjan, joka on tämän esityslistan liitteenä. Kutakin seudun vaihemaakuntakaavaa käsitellään kuitenkin omana pykälänään kaavaprosessissa ja siten kutakin kaavaa koskevat vastineet hyväksytään erikseen omana päätöspykälänään. Vastineet käsitellään teemoittain.

Ensimmäistä osaa vastineista esitetään maakuntahallituksen hyväksyttäväksi tammikuun 2020 kokouksessa ja toista osaa helmikuun 2020 kokouksessa. Uusimaa-kaavan kokonaisuuden ehdotusvaiheen muistutuksiin laadittujen vastineiden keskeinen sisältö esitellään tammikuussa aihealueittain muiden muistutusten, paitsi niiden, pääosin ympäristön voimavarat ja vetovoima -teemakokonaisuutta koskevien muistutusten osalta, jotka käsitellään maakuntahallituksen helmikuun kokouksessa. Tämän jälkeen kaavakokonaisuus valmistellaan maakuntahallituksen ja -valtuuston hyväksyttäväksi keväällä 2020.

Useampaa kuin yhtä kaavaa tai koko Uusimaa-kaavan kokonaisuutta koskevat vastineet

Useampaa kuin yhtä kaavaa tai koko Uusimaa-kaavan kokonaisuutta koskeviin ehdotusvaiheen muistutuksiin laadittujen vastineiden keskeinen sisältö esitellään seuraavassa aihealueittain.

Kaavaprosessiin liittyen muistutuksissa kritisoitiin maakuntakaavan valmisteluaikataulua liian kireäksi aidon osallistumisen ja vuorovaikutuksen kannalta. Laajaa kaavakokonaisuutta tulisi tiivistää ja selkeyttää. Lisäksi nostettiin esiin vaikutukset maanomistajiin ja maanomistajien oikeudet. Kaavakartan sekä liitekarttojen mittakaava koettiin epäselväksi. Maanomistajien parempaa tiedottamista ja osallistamista

suunnitteluprosessiin toivottiin. Kaavan taustaselvityksiä pidettiin osin riittämättöminä.

Vastineissa on todettu kaavaprosessin aikataulun, osallistumisen ja maanomistajien oikeuksien osalta, että maakuntakaavan valmistelussa on kuultu osallisia maankäyttö- ja rakennuslain mukaisilla menettelyillä, joissa otetaan huomioon mm. maanomistajien tasapuolisen kohtelun velvoite. Vuorovaikutuksessa ovat olleet mukana mm. seuduittaiset asiantuntijaryhmät ja poliittiset ohjaustoimikunnat, joiden lisäksi on ollut laajaa vuorovaikutusta kuntiin ja muihin sidosryhmiin. Maanomistajille tiedottamisen osalta todetaan, että maakuntakaavan suunnittelualue kattaa koko Uudenmaan, joten osallisten määrä on erittäin suuri. Siksi virallisten kuulemisten lisäksi yksittäisille maanomistajille ei ole Uudenmaan liitosta erikseen tiedotettu kaavasta. Uudenmaan liittoon yhteydessä olleille maanomistajille on toimitettu pyynnöstä lisätietoja heidän omistamiaan alueita koskevista kaavaratkaisuista.

Kaava-aineiston esitystavan, laajuuden ja selvitysten osalta vastineissa on todettu muun muassa, että maakuntakaava on kaavatasoista yleispiirteisien ja yleispiirteisyys koskee sekä kaavan sisältöä, esitystapaa että tulkintaa. Uusimaa-kaavan kokonaisuus on esitystavaltaan ja sisällöltään voimassa olevia maakuntakaavoja yleispiirteisempi ja strategisempi. Strategisuuden myötä kaavamääräysten merkitys kaavaohjauksen kannalta korostuu, mikä edellyttää määräyksiltä riittävää sisällöllistä kattavuutta. Kaavaratkaisut perustuvat MRL:n edellyttämällä tavalla riittäviin, uusimpiin selvityksiin ottaen huomioon maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä suunnitelmana. Maakuntakaavan laadinnassa on hyödynnetty eri tavoin koottua tietoa, ja käytetyt lähteet löytyvät joko Uudenmaan liiton nettisivuilta tai ovat saatavilla pyynnöstä Uudenmaan liitosta.

Uudenmaan ELY-keskuksen muistutuksessa todettiin, että jää epäselväksi, **ovatko valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja maakuntakaavan sisältövaatimukset riittävästi välittyneet maakuntakaavaratkaisuun** mm. yhdyskuntarakenteen ohjauksen ja liikennejärjestelmän toimivuuden kannalta. Vastineissa todetaan muun muassa, että maakuntakaavan alueidenkäyttöratkaisuilla ja merkintä- ja määräysjärjestelmällä on huolehdittu yksityiskohtaisemman suunnittelun tarkoituksenmukaisesta ohjauksesta mm. yhdyskuntarakenteen kehittymisen kannalta sekä varmistettu valtakunnallisten ja maakunnallisten intressien välittyminen alempiasteiseen suunnitteluun. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat keskeisiä kaavan lähtökohtia ja ne ovat välittyneet maakuntakaavaratkaisuun. Uusimaa-kaava 2050:n suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin on kuvattu kaavaselostuksessa. Myös maakuntakaavan sisältövaatimukset (MRL 28§) ovat välittyneet maakuntakaavaratkaisuun, sillä kaavassa on mm. kiinnitetty huomiota maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin esimerkiksi korostamalla Uudenmaan ja sen kehittämisen kansainvälistä ja valtakunnallista merkitystä, ja otettu huomioon maakunnan sisäiset erityispiirteet jakamalla kaavakokonaisuus kolmeen yhteensovitettuun vaihemaakuntakaavatyöhön sekä osoitettu maakunnan tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämisen kannalta oleelliset merkinnät ja määräykset.

Kasvun kestävä ohjaamisen teemaan liittyen muistutuksissa tuotiin esiin epävarmuutta, joka liittyy teeman uudenlaiseen käsittelytapaan (Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen kehittämisperiaatemarkintä) maakuntakaavassa. Soveltamiseen liittyviä käytäntöjä ei ole vielä muodostunut eikä oikeusprosesseista ole esimerkkejä. Vastineissa on tuotu esiin kasvun kestävä ohjaamisen kaavaratkaisun perusteluita mm.

maankäyttö- ja rakennuslakiin ja sen soveltamiseen liittyviin ympäristöministeriön oppaisiin perustuen. Uusimaa-kaava 2050:n kaavamerkintä- ja määräyskokonaisuuden ohjausvaikutusta yksityiskohtaisempaan suunnitteluun on avattu myös listaamalla vastineeseen yhdyskuntarakenteen ohjauksen kannalta keskeisimmät kaavamääräykset.

Keskuksen kohdemerkinnän suunnittelumääräyksen maininta siitä, että merkinnän alle jää osittain aluevarauksiin rinnastettavia viivamerkintöjä, jotka ovat keskuksen kohdemerkinnän kanssa päällekkäin voimassa sekä ominaisuusmerkintöjä, aiheuttaa yhden muistutuksen mukaan epäselvyyttä merkinnän tulkintaan. Muistutuksen perusteella on tarkistettu, ettei mitään kohdemaisia ominaisuusmerkintöjä jää keskuksien kohdemerkintöjen alle. Aluevarausmerkintöihin rinnasteiset viiva- ja kohdemerkinnät ovat aluevarausmerkinnöistä poiketen kaavan muihin merkintöihin nähden päällekkäisiä.

Kasvun kestävä ohjaamisen teemaan liittyen kaava-aineistoihin on muistutusten pohjalta perusteltua tehdä seuraavat kaikkia kolmea kaavaa koskevat muutokset:

- keskuksien suunnittelumääräystä ja merkinnän kuvausta jäsennetään uudelleen
- kaavaselostusta täydennetään kuvauksella maakuntakaavan suhteesta maankäyttö- ja rakennuslain maakuntakaavan sisältövaatimukseen (MRL 28§)

Elinkeinoista ja kaupasta tuli yksittäisiä muistutuksia ja ne kohdistuivat seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan koon alarajaan, kaupan alueiden laadun rajoittamiseen, taajamatoimintojen laajuuteen sekä elinkeinojen kohdemerkintöjen sijainteihin. Vaihemaakuntakaavan ehdotuksiin ei ole perusteltua tehdä kaupan tai muiden elinkeinojen osalta muutoksia kaavaratkaisuihin.

Vastineissa on todettu kaupan osalta muun muassa, että merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alarajat seudulliselle keskustahakuiselle ja tilaa vaativalle erikoiskaupalle ovat riittävät vaarantamatta keskustakaupan edellytyksiä. Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden merkintöjen rajauksiin ei ole perusteltua tehdä muutoksia kaupan ohjauksen takia, sillä rajaukset antavat kunnille riittävät yhdyskuntarakenteen kehittämismahdollisuudet.

Tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueiden sijainnit ja laajuudet määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa eikä merkintöjen tarkistuksiin ole perusteita. Muistutusten kohteena olevien **maa-aineshuollon kehittämisalueiden** merkintöjen muuttamiseen ei ole perusteita, sillä merkinnän kriteerit eivät täyty näillä alueilla.

Liikkumisen ja logistiikan teemaan liittyen, koko kaavakokonaisuutta koskien tuli seitsemän muistutusta, joista kahdessa vaadittiin **raskaan liikenteen palvelualueiden** esittämistä kaavakartalla. Muilta osin teeman muistutukset koko kaavakokonaisuutta koskien liittyivät **ratoihin, teihin, vesiliikenteeseen ja liikennehankkeiden priorisointiin**. Raideliikenne nähtiin kaavan yhtenä keskeisenä suunnittelukysymyksenä. Vastineissa todettiin, että raskaan liikenteen palvelualueet on tunnistettu ja esitetty selostuksen liitekartalla. Kaavaratkaisu ohjaa riittävästi näiden alueiden huomioon ottamista kuntakaavoituksessa ja muussa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Kaavaselostusta kuitenkin täydennetään hiukan tältä osin.

Liikennehankkeiden priorisointia perusteltiin resurssien kohdistamisen tärkeällä ja hankkeiden välisillä riippuvuussuhteilla.

Ympäristön voimavarat ja vetovoima – teemaan liittyen saatiin muistutuksia erityisesti suojelualueista, virkistysalueista, viheryhteystarpeista ja kulttuuriympäristöistä.

Suojelualueiden osalta tammikuun kokouksessa käsiteltävissä muistutuksissa osassa uusien suojelualueiden osoittamista vastustettiin kokonaisuudessaan tai ehdotettiin muun merkintätavan käyttöä, ja useissa esitettiin tarkistuksia yksittäisiin rajauksiin. Ylikunnallista luontoarvojen käsittelyä pidettiin kuitenkin osassa muistutuksista tärkeänä. Pienialaisten, suojelualuumerkintää vastaavien kohteiden palauttamista ja lisäämistä kaavaan toivottiin. Osa suojelualuumerkinnöistä on muistutusten mukaan tuotu kaavaprosessiin liian myöhään, vasta ehdotusvaiheessa. Etenkin valtakunnallisesti arvokkaiden suojelualueiden lisääminen lausuntokierroksen jälkeen kyseenalaistettiin. Suojelualueiden oikeusvaikutuksia ja toteuttamisprosessia monet pitivät epäselvänä ja osa muistuttajista esitti, että suojelun tulisi perustua vain vapaaehtoisuuteen. Suojelualueiden perusteena olevia tietoja pidettiin osin puutteellisina ja vanhentuneina, mm. koska kaikkia uusia suojelualueita ei ole tätä kaavaa varten maastossa selvitetty ja luontotiedon kattavuudessa ja yhdenmukaisuudessa esitettiin olevan puutteita. Muistutuksiin liittyen tehdään täydennyksiä kaavaselostukseen sekä joitain tarkistuksia suojelualueiden rajauksiin.

Suojelualueita koskeviin muistutuksiin on laadittu yleisiä suojelualueiden kaavaratkaisun periaatteita kuvaava vastineosuus:

”Maakuntakaavassa tulee maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti esittää maakunnan kehityksen kannalta tarpeellisia alueita, joihin myös suojelualueet kuuluvat. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edellyttävät, että myös maakuntakaavoituksessa edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaan on erityistä huomiota kiinnitettävä luonnonarvojen vaalimiseen. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen edellyttää Uudellamaalla myös uusien suojelualueiden osoittamista.

Suojelualuumerkintöjen osoittamisen yleisenä perusteena kaavaehdotuksessa on se, että alueella on luonnonsuojelulain kautta toteutettavaksi soveltuvia vähintään maakunnallisia luontoarvoja. Mukana on myös suojelualueita, joilla on voimassa olevan 4. vaihemaakuntakaavan laadinnan yhteydessä todettu olevan maakunnallista merkitystä, ja jotka on mainitussa kaavassa osoitettu vastaavalla kaavamerkinnällä. Kaavaehdotuksissa osoitetaan suojelualueet aluevarauksena, jonka suunnittelumääräys ohjaa viranomais toimintaa. Viranomaisen on päätöksissään otettava huomioon, etteivät ne vaaranna tai heikennä niitä luonto- ja ympäristöarvoja, joiden perusteella alueesta on tarkoitus muodostaa suojelualue. Voimassa olevaa maakuntakaavan suojelualuetta koskee MRL:n mukainen rakentamisrajoitus eikä sen alueella sovelleta metsälakia.

Maakunnallisten luontoarvojen selvittäminen on tehty maakuntakaavan laadinnan edellyttämällä tarkkuudella ja painottaen maankäytön muutosalueita. Suojelualueiden rajausten perusteet käyvät ilmi kaavaselostuksesta ja kohdekohtaisesti selostuksen liiteaineistosta 2. Kaavaehdotuksissa osoitetut uudet suojelualueet perustuvat MRL:n 9 §:n edellyttämällä tavalla riittäviin selvityksiin ja alueiden maakunnallisuuden

arvottamisessa on käytetty yhtenäistä kriteeristöä.

Suojelualuemerkinän toteuttaminen eli perustaminen luonnonsuojelualueeksi edellyttää luonnonsuojelulain mukaista menettelyä. Menettelystä vastaa Uudenmaan ELY-keskus ja sen voi käynnistää myös maanomistaja ottamalla yhteyttä ELY-keskukseen. Menettelyyn kuuluu neuvottelu ja sopiminen yhdessä maanomistajan kanssa suojelualan rajauksesta, aluetta koskevista rauhoitusmääräyksistä ja korvauksesta. Vaihtoehtoisesti maanomistaja voi tarjota suojelualuetta hankittavaksi valtion omistukseen tai suojelu voidaan toteuttaa myös määräaikaisella sopimuksella. Suojelualan rajausta ja luonnonsuojelulain 10 §:n edellytysten täyttymistä tarkastellaan toteuttamisvaiheessa tarkemmin myös maastokäyntien avulla. Tässä yhteydessä maakuntakaavan suojelualuemerkinän rajausta tarkentuu. Suojelualan toteuttaminen edellyttää, että maanomistaja ja ELY-keskus pääsevät sopimukseen toteuttamisvaiheesta, rajauksesta ja korvauksesta. Jos alueelle laaditaan yksityiskohtaisempi kuntakaava, voi maakuntakaavan suojelualuemerkinä tarkentua myös kuntakaavan ratkaisulla.

Jos jokin osa maakuntakaavassa suojelualuemerkinällä osoitetusta alueesta ei sisällä luonnonsuojelulain kautta suojaa tarvitsevia luontoarvoja, se tulee jättää pois merkintää toteuttavasta luonnonsuojelualan perustamispäätöksestä ja sen rajauksesta. Päätöksestä pois jääneellä alueella ei ole syytä rajoittaa toimenpiteitä suojelualuemerkinään liittyvin perustein, jos maakuntakaavassa osoitettu suojelualue on toteutunut kaavan tavoitteiden mukaisesti. Tulokunnan maakuntakaavan tavoitteiden toteutumisesta tekee Uudenmaan liitto, joka tarvittaessa antaa lausunnon taholle, joka suunnittelee toimenpiteitä suojelualuemerkinän alueelle.”

Lisäksi vastineissa on todettu suojelualan muihin yleisiin periaatteisiin liittyviä muistutuksia koskien tarkemmin seuraavia asioita:

”Valtakunnallisesti arvokkaiden soiden osalta vaihemaakuntakaavaehdotusten suojelualuemerkinät perustuvat soidensuojelun täydennysehdotuksen valmistelun yhteydessä (2012-2015) tuotettuun luontotietoon ja paikkatietoaineistoon. Suojelualuemerkinällä on osoitettu soidensuojelun täydennysehdotuksen rajaukset, koska ne ovat luontoarvoiltaan valtakunnallisia sekä luonnonsuojelulain kautta toteutettavaksi soveltuvia. Osa valtakunnallisesti arvokkaista suoalueista oli mukana jo kaavan luonnosvaiheessa. Nämä kohteet ovat joko luonnonsuojelulain kautta toteutuneita, valtion omistuksessa tai kuntakaavassa suojelualueeksi osoitettuja. Muiden valtakunnallisesti arvokkaiden suoalueiden lisäämistä kaavaehdotukseen ovat lausunnoissaan esittäneet mm. ympäristöministeriö sekä Uudenmaan ELY-keskus. Ympäristöministeriö toteaa lausunnossaan, että kaavaehdotusta tulee jatkovalmistelussa täydentää siten, että soidensuojelun täydennysehdotuksen valtakunnallisesti arvokkaat suoalueet osoitetaan yhtenäisesti koko maakunnan alueella. Uudenmaan ELY-keskus on ilmoittanut, että sillä on valmius toteuttaa kohteet luonnonsuojelulain mukaisesti.

Suojelualan perusteena olevat tiedot ovat riittävät ottaen huomioon maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä suunnitelmana ja suhteessa suojelualuemerkinän ohjausvaikutukseen. Luontokohteista on tunnistettu ne alueet, joilla täyttyvät maakunnallisen luontoarvon kriteerit. Maakuntakaavan laadinnassa on hyödynnetty eri tavoin koottua tietoa, jonka soveltavuus on joko todettu Uudenmaan liitossa tai sen on tarkistanut asiantuntijatyönä luontoselvityksiin erikoistunut konsultti ja tarvittaessa tietoja on täydennetty

maastonselvityksin. Kaikkien alueiden osalta ei ole ollut perusteltua tehdä uusia maastotöitä. Suojelualueiden osalta toteuttamisessa tarvittavaa tarkempaa luontotietoa tuottaa osaltaan Uudenmaan ELY-keskus. Kuntakaavoja laadittaessa on tehtävä maakuntakaavan selvityksiä tarkemmat luontoselvitykset.

Luontokohteiden luontotyyppejä, lajistoa ja muuta ekologista merkitystä kuvaavista tiedoista on tunnistettu maakunnalliset osat LAKU-kriteereillä (julkaisu 2012). Tiedot perustuvat maastohavaintoihin ja muun aineiston, esimerkiksi ilmakuvien, osalta luontoasiantuntijoiden tekemään tulkintaan. Zonation-analyysien tuloksia on käytetty luontokohteiden arvottamisessa vain maakunnallisen tason ekologisen verkoston selvityksen (2018) tulosten osalta. Ekologisen verkoston maakunnalliset osat voivat tuoda joillekin kohteille lisäarvoa LAKU-kriteerien mukaisesti.

Vapaaehtoisen suojelun periaate ja kaavaehdotus eivät ole toisiaan poissulkevia. Maakuntakaavoitukselle on annettu tietyt sisältövaatimukset, joiden täyttäminen suhteessa muuhun maankäyttöön edellyttää Uudellamaalla luontoarvojen turvaamista myös uusien suojelualuemerkintöjen osoittamisen kautta. Uudenmaan liitto näkee myös vapaaehtoisen suojelun tärkeänä keinona ja osana ekologisen verkoston toimivuuden parantamista niillä alueilla, missä se riittää vastaamaan luontoarvojen heikkenemiseen. Suojelualuemerkinnän käyttäminen kaavaehdotuksessa myös uusilla toteutumattomilla alueilla on perusteltua myös siksi, että se mahdollistaa riittävän ja vakiintuneen viranomaisohjauksen luontoarvojen huomioon ottamiseksi maankäyttöä muuttavissa suunnittelutilanteissa. Luonnonsuojelulain mukainen toteuttamistapa on selkeä myös maanomistajalle maksettavien korvausten osalta.

Lisäksi yleisesti on huomattava, että oikeusvaikutteisen kuntakaavan alueella maakuntakaavan suojelualuemerkintä ei ole voimassa. Kunta vastaa kaavojen ajantasaisuuden arvioinnista ja harkitsee tarpeen uudistaa kaavoja tunnistettujen luontoarvojen huomioon ottamisen niin edellyttäessä. Vireillä olevissa yleis- ja asemakaavatoissa on syytä ottaa huomioon luontoarvojen maakunnallisuus ja tarkentaa tarvittaessa maakuntakaavassa esitettyä rajausta, luontotietoja ja niiden huomioon ottamisen tapaa yhdessä Uudenmaan ELY-keskuksen luonnonsuojelun toteuttamisesta vastaavien asiantuntijoiden kanssa.”

Virkistysalueiden osalta esitettiin merkintöjen poistamista siltä osin, kun ne kohdistuvat yksityisille kiinteistöille ja rajoittavat maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä. Virkistysalue ja virkistyskäytön kohdealue -merkintöjen käyttöä ei pidetty johdonmukaisena. Vastineissa todetaan, että virkistysalueet on osoitettu maakuntakaavan edellyttämällä yleispiirteisellä tarkastelutasolla, ja ne tarkentuvat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Virkistysalueen merkintä ei vaikuta maa- ja metsätalouden harjoittamiseen, sillä metsälaki on voimassa. Kaavaehdotuksen virkistysalueet ovat pääosin samoja kuin voimassa olevassa Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa. Poikkeuksena ovat sellaiset kumoutuvat virkistysalueet, joihin osoitetaan luontoselvitysten perusteella uusia suojelualuevarauksia. Voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitetut alle 50 hehtaarin virkistysalueet osoitetaan kaavaehdotuksessa kehittämisperiaatemerkinnällä virkistyskäytön kohdealue. Merkintä on linjassa kaavaehdotusten strategisemman esittämisen ja ohjaustavan kanssa.

Viheryhteystarpeiden osalta ehdotettiin uusien yhteystarpeiden osoittamista, kaavaehdotuksessa osoitetun yhteyden korvaamista toiseen paikkaan sekä joidenkin yhteystarpeiden poistamista. Muistutuksissa haluttiin palauttaa kaikki voimassa olevien kaavojen viheryhteystarvemerkinnot kaavaehdotukseen. Lisäksi ehdotettiin viheryhteystarpeiden osoittamista vain ekologisista perusteista.

Vastineissa on todettu, että viheryhteystarpeina on osoitettu ekologisesta ja virkistysellisestä verkostosta ne maakunnalliset yhteydet, joiden toteuttaminen ja kehittäminen on erityisen tärkeää muusta maankäytöstä johtuvien muutospainojen ja estevaikutusten takia. Viheryhteystarpeiden tunnistamisessa on käytetty paikkatietomenetelmällä tuotettua uutta tietoa Uudenmaan arvokkaista luontoalueista ja ekologisista verkostoista. Kaikkia olemassa olevia tai tunnistettuja viheryhteyksiä ei osoiteta maakuntakaavakartalla, vaan niiden huomioon ottaminen tapahtuu yleisten suunnittelumääräysten sekä taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen määräysten kautta. Viheryhteyden toiminnallinen päätehtävä ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Toteutuksessa on olennaista, että riittävä kytkeytyvyys suojelu- ja virkistysalueiden välillä voidaan turvata. Viheryhteystarve -merkintä ei rajoita maa- ja metsätalouden harjoittamista tai vaikuta rakentamisoikeuteen. Vaihemaakuntakaavoissa viheryhteystarpeiden määrää on vähennetty ja linjauksia yleispiirteisetty voimassa olevaan maakuntakaavaan nähden. Viheryhteystarvemerkinnot suunnitteluperiaatteen ja esitystavan muutos on linjassa vaihemaakuntakaavojen aiempaa yleispiirteisemmän ja strategisemman ohjaustavan kanssa.

Natura-alueiden osalta merkintätapaa pidettiin epäselvänä joidenkin alueiden osalta ja esitettiin myös pienialaisten Natura-alueiden osoittamista kaavakartalla. Vastineissa on todettu, että Natura 2000-ohjelman alueet on osoitettu kaavaehdotuksissa ominaisuusmerkinnällä ympäristöhallinnon ajantasaisen paikkatietoaineiston mukaisesti. Kaavaehdotuksissa ei esitetä alle 5 hehtaarin Natura-alueita. Maakuntakaavalla ei muuteta valtioneuvoston Natura 2000 -ohjelmaa koskevien päätösten sisältöjä.

MLY-alueiden osalta kaavamerkinnot kuvaukseen ja määräykseen esitettiin joitakin muokkaustoiveita. MLY-alueita toivottiin myös kokonaan poistettavaksi. Merkintää pidettiin tarpeettomana tai epäselvänä, ja sen nähtiin aiheuttavan rajoituksia metsänkäytölle. Toisaalta toivottiin, että merkintä osoitetaan myös joillekin uusille metsätalousvaltaisille alueille. Vastineissa on todettu, että MLY-alueita käytetään pääasiassa käyttötarkoituksen lisäksi myös muihin tarkoituksiin, kuten maanviljelyyn ja haja-asutusluonteiseen rakentamiseen. Ne metsämantereet, joiden keskeinen käyttötarkoitus ei ole metsätalous, on merkitty muilla merkinnöillä ja niiden ekologista merkitystä ohjataan myös yleisten suunnittelumääräysten kautta. MLY-alueiden kriteerit, aluerajausten perusteet sekä alueiden kuvaukset on esitetty voimassa olevissa Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavassa ja Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa. Kaavaehdotuksissa MLY-alueita ei ole laajennettu, vaan ne osoitetaan yhdenmukaisina voimassa oleviin maakuntakaavoihin nähden. Merkintä ei rajoita metsätaloutta, sillä metsien hoitaminen ja käyttäminen alueilla perustuu metsälakiin. Alueiden osoittaminen maakuntakaavoissa on perusteltua mm. metsien hiilinielujen turvaamiseksi Uudenmaan alueella.

Kulttuuriympäristöjen osalta muistutuksissa toisaalta toivottiin merkintöjen lisäämistä ja laajentamista ja toisaalta edellytettiin, ettei kulttuuriympäristömerkintä saa vaikeuttaa maa- ja metsätalouden harjoittamista. Yksittäiset muistutukset koskivat kulttuuriympäristö -merkinnän

rajauksia sekä vaikutuksia alueen kehittämiseen esimerkiksi maaseudun elinkeinojen kannalta. Vastineissa on todettu, että alueiden osoittaminen perustuu Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaan. Kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen kannalta merkittävät alueet on valtakunnallisiin ja maakunnallisiin selvityksiin perustuen osoitettu ominaisuusmerkinnällä ja niiden arvojen turvaamiseksi on annettu kaavamääräyksiä. Vastineissa on myös todettu, että merkintä ei tuo suoria velvoitteita maanomistajille ja että elinvoimainen maaseutu ylläpitää ja vaalii parhaiten alueen kulttuuriympäristö- ja maisema-arvoja.

Voimassa olevien kaavojen **saaristovyöhykkeet** toivottiin palautettavan kaavaehdotukseen. Vastineissa on todettu, että maakuntakaavatyössä on tunnistettu saariston kehittämisen ja maankäytön ohjaamisen tarve. Näiden tavoitteiden turvaaminen on edelleen tärkeää ja saaristoalueita ohjataan yleisellä suunnittelumääräyksellä. Aiemmin voimassa olevissa maakuntakaavoissa saaristovyöhykkeille osoitettu ohjaus tapahtuu nyt aikaisempaa yhtenäisemmällä tavalla koko saariston alueella.

Puolustusvoimien räjähdevarastojen suojavyöhykkeen osalta muistuttajat esittivät, että ulompi vyöhyke poistetaan kaavakartalta, koska sillä voi olla estevaikutuksia vapaa-ajanrakentamiseen.

Vastineessa todetaan, että räjähdevarastoinnin suojavyöhykkeistä määrätään mm. räjähteiden valmistuksen, käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksissa annetussa valtioneuvoston asetuksessa 1101/2015. Tämän asetuksen sekä Sotilasräjähdemääräyksen perusteella Puolustusvoimien räjähdevarastoille on määritetty suojavyöhykkeet, jotka tulee huomioida maakuntakaavassa. Merkinnän tavoitteena on estää vyöhykkeelle sellainen rakentaminen, joka vaatisi nopeaa evakuointia mahdollisessa onnettomuustilanteessa. Suojavyöhykemerikintä ei estä vapaa-ajan asutuksen rakentamista. Ei ole perusteltua muuttaa vyöhykerajausta.

Yhteenveto Uusimaa-kaavan kokonaisuutta koskevista, muistutusten pohjalta tehtävistä muutoksista kaava-aineistoon

Keskuksien kaavamääräystä on perusteltua jäsentää uudelleen. Kaavaselistusta on perusteltua tarkistaa ja täydentää tietyiltä osin muistutusten ja päivittyneen tietopohjan perusteella sekä tehdä kartta-aineistoihin teknisluonteisia tarkistuksia, jotka eivät merkittävästi muuta kaavan sisältöä.

Kaavaehdotusvaiheen vastineet Helsingin seutua koskien

Helsingin seudun kaavan muistutuksista valtaosa koski kahta yksittäistä aihetta: Espoon-Kirkkonummen rajalle osoitettua rantaradan varikkoa sekä Vartiosaaren kaavaratkaisua. Muita eniten esiin nostettuja aiheita seudulla olivat suojelualueet, viheryhteystarpeet, virkistysalueet, taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeet, Malmin kenttä, tiet, radat ja kulttuuriympäristöt.

Kasvun kestävä ohjaaminen

Kahdessa muistutuksessa viitattiin MAL2019-suunnitelmaan ja korostettiin, että on tärkeää, että MAL-suunnitelma ja maakuntakaava eivät ole ristiriidassa keskenään ja että maakuntakaavan tulee tukea MAL-suunnitelman vyöhykkeiden toteuttamisedellytyksiä mm. raideliikenteeseen tukeutuvien taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden osalta. Vastineissa todetaan tähän, että MAL 2019 -suunnitelman vyöhykkeet ja Uusimaa-kaavan kasvun ohjaamisen merkinnät ovat pääosin linjassa

keskenään. Eroavaisuudet liittyvät suunnitelmien aikaperspektiivien eroihin, mutta myös vyöhykkeiden osoittamisen kriteerien eroihin sekä suunnitelmien mittakaavaeroihin. Eroja maankäytön vyöhykkeiden rajauksissa voidaan pitää maakuntakaavan yleispiirteisten vyöhykkeiden tarkentumisena yksityiskohtaisemmassa maankäytön suunnittelussa. Maakuntakaavassa on huomioitu taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeet riittävän laajoina suhteessa MAL 2019 -suunnitelman ensisijaisiin vyöhykkeisiin.

Muutamissa muistutuksissa kritisoitiin kaavan yhdyskuntarakenteen tehostamisen ja pääkaupunkiseudun painottumisen osalta. Vastineissa on todettu, että kaavatyön keskeinen suunnitteluperiaate on alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittäminen olevaan rakenteeseen, erityisesti keskusverkkoon tukeutuen tehostamalla nykyistä yhdyskuntarakennetta kestävin kulkutavoin hyvin saavutettavilla alueilla. Kasvua ohjataan ensisijaisesti pääkaupunkiseudulle, asemanseuduille ja muihin joukkoliikenteen solmukohtiin sekä seutukeskuksiin. Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeellä yhdyskuntarakenteen tulee olla riittävän tehokasta, jotta kestäväan rakenteeseen liittyvät tavoitteet voidaan saavuttaa. Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen ei siltikään ole tarkoitus olla kauttaaltaan tehokkaasti rakennettua aluetta, vaan se voi muodostua eri luonteisista rakennetuista ja rakentamattomista alueista. Kuntakaavoituksessa tutkitaan tilannekohtaisesti, miten yhdyskuntarakennetta kullakin osa-alueella on mahdollista kehittää ympäristön arvoja tai arvokkaita ominaisuuksia vaarantamatta.

Kasvun kestävä ohjaaminen -teeman osalta Helsingin seutua koskevissa muistutuksissa korostuivat taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden suhde erityiskohteisiin, kuten Malmin lentokenttään ja Vartiosaaren. Näiden osalta listatekstissä on myöhemmin esitetty oma vastine kumpaankin em. kohteeseen liittyen.

Keskuksien ja palvelukeskittymien osalta muistutuksissa nähtiin positiivisena Kirkkonummen Veikkolan osoittaminen keskuksena, sen sijaan Kantvikiin toivottiin vähintään pienen keskuksen merkintää. Lisäksi todettiin keskusratkaisun perustuvan liikaa nykytilan analyysiin. Vastineissa todetaan, että Kirkkonummelle on maakuntakaavassa osoitettu kolme raiteisiin tukeutuvaa keskusta, Kirkkonummi, Masala ja Veikkola, jotka ovat kunnan ensisijaisia kehittämisalueita. Kantvik tukeutuu palveluiltaan Kirkkonummen keskusta. Kantvikin osoittamiselle pienenä keskuksena ei ole perusteita ottaen huomioon kunnan kokonaisuuden, missä maakuntakaavassa osoitetut keskuksat tukeutuvat raideliikenteeseen.

Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden osalta toivottiin muutoksia seuraavien kuntien rajauksiin: Helsinki/Lauttasaari ja Herttoniemi, Hyvinkää/Palopuro, Kirkkonummi/Sarvvik, Sipoo/Nikkilä, Söderkulla ja Eriksnäs, Tuusula/Sula. Useammassa palautteessa esitettiin erityiskohteiden, kuten Helsingin Vartiosaaren ja Malmin lentokenttäalueen, mutta myös muiden kohteiden tai aluetyyppien, kuten merialueiden, jättämistä ulos taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeistä. Yhdessä muistutuksessa nähtiin taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden olevan laajuudeltaan riittämättömiä ottaen huomioon kunnan väestöennuste, mutta nähtiin toisaalta kehittämisperiaatemerkinän jättävän enemmän "pelivaraa" kuntakaavoitukselle. Vastineissa todetaan, että taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden merkintöjen rajauksiin ei ole perusteltua tehdä muutoksia, sillä merkintä antaa kunnille riittävät yhdyskuntarakenteen kehittämismahdollisuudet.

Malmin lentokenttään liittyen useissa muistutuksissa vaadittiin, että kenttä tulee säilyttää ilmailukäytössä eikä sitä saa rakentaa, perusteina ilmailuharrastuksen ja -koulutuksen jatkaminen, kulttuuriympäristöarvot sekä luontoarvot. Keskenään lähes samansisältöisiin Malmia koskeviin muistutuksiin on laadittu seuraavanlainen yhteinen vastine:

”Malmin nykyinen lentokenttäalue sisältyy Helsingin seudun vaihemaakuntakaavaehdotuksessa osoitettuun laajaan taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeeseen. Kehittämisperiaatemerkinä antaa lähtökohdat aluekokonaisuuden suunnitteluun. Lentokenttäaluetta koskee kehittämisperiaatemerkinän suunnittelumääräysten lisäksi myös kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeän alueen ominaisuusmerkintä ja siihen liittyvä suunnittelumääräys. Määräyksessä todetaan, että yksityiskohtaisemmassa alueiden suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on turvattava valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen arvot.

Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen kehittämisperiaatemerkinällä osoitetun laajan vyöhykkeen alueelle sijoittuva kulttuuriympäristön ominaisuusmerkintä osoittaa, että kyseisellä osa-alueella vyöhykkeen kehittämiseen liittyy valtakunnallisia kulttuuriympäristöarvoja, jotka tulee ottaa huomioon kyseisen osa-alueen tarkemmassa suunnittelussa. Taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke sisältää myös rakentamattomia alueita. Ympäristö- ja virkistysarvot huomioidaan tarkemmin yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Asia on tuotu esiin maakuntakaavan taajamatoimintojen kehittämisperiaatemerkinän määräyksessä, merkintäkohtaisissa määräyksissä sekä yleisissä määräyksissä. Yksityiskohtaisempaa suunnittelua koskevat myös maankäyttö- ja rakennuslaissa määritellyt yleiskaavan ja asemakaavan sisältövaatimukset, jotka myös edellyttävät esimerkiksi ympäristön erityisten arvojen huomioon ottamista suunnittelussa.

Vaihemaakuntakaavaehdotuksessa on otettu asianmukaisesti huomioon kentän tämänhetkinen sopimus- ja päätöstilanne sekä ratkaisut, jotka koskevat alueen maankäyttöä ja viranomaistehtävien uusia sijoituspaikkoja. Malmin kenttää korvaavan uuden kentän osoittamisesta ei ole tehty viranomaispäätöstä. Malmin lentokentän tai sitä korvaavan uuden kentän osoittamiseen vaihemaakuntakaavassa ei ole edellytyksiä. Myöskään nykyisiä harrasteilmailun kenttiä ei esitetä vaihemaakuntakaavaehdotuksissa, koska niiden merkitys on henkilöliikenteen ja kuljetusten kannalta vähäinen.”

Uusien raideliikenteeseen tukeutuvien taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden osalta useammassa muistutuksessa nostettiin esiin Myntinmäki, jossa nähtiin ristiriitoja tehokkaan asemanseudun kehittämisen ja ympäristö- ja virkistysarvojen välillä. Lisäksi muistutuksessa tuotiin esille Kerava-Nikkilä -radan merkitsemistä uudeksi raideliikenteeseen tukeutuvaksi taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeeksi. Vastineissa on todettu muun muassa, että vaihemaakuntakaavan suunnittelumääräyksellä turvataan ympäristön arvojen säilyminen, ekologisen verkoston kytkeytyminen vyöhykkeen ulkopuoliseen viherrakenteeseen sekä riittävät virkistysmahdollisuudet ja -yhteydet vyöhykkeen sisällä ja sen ulkopuolelle. Uuden raideliikenteeseen tukeutuvan taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen merkintä sisältää paikalliset virkistys- ja ulkoilualueet, joiden suunnittelusta vastaa kunta. Maakuntakaavassa on huomioitu taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeet riittävän laajoina suhteessa MAL 2019 -suunnitelman ensisijaisiin vyöhykkeisiin. Eroja maankäytön vyöhykkeiden rajauksissa voidaan pitää maakuntakaavan yleispiirteisten

vyöhykkeiden tarkentumisena yksityiskohtaisemmassa maankäytön suunnittelussa, mikä koskee myös Kerava-Nikkilä ratakäytävää.

Elinkeinot ja kauppa

Kaupan alueiden osalta laadun rajoittamista pidettiin kilpailunäkökulmasta ja alueen kehittämisen kannalta ongelmallisena. Laaturajoittamattomuus haluttiin säilyttää pääkaupunkiseudun kaupan alueilla ja laadun rajoitusta haluttiin väljennettäväksi Tuusulassa lentokentän läheisyydessä. Muistutuksia kohdistui myös Nurmijärven ja Vihdin kaupan alueiden enimmäismitoituksiin, ja paria kaupan aluetta toivottiin joko poistettavaksi tai siirrettäväksi. Vastineissa on todettu, että kaupan alueiden laadun rajoittamisen poistamiset heikentäisivät keskuksien kehittämistä, jolloin ratkaisu olisi maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimusten vastainen. Kaavassa esitettyihin enimmäismitoituksiin ei ole perusteita tehdä muutoksia, koska osoitetut enimmäismitoitukset ovat suurempia kuin mitä kuntien kuntakohtaiset kaupan lisätarpeet ovat. Kaupan alueiden poistamiselle ei ole perusteita, koska tällöin kaupan saavutettavuus heikentyisi.

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan ehdotusta on perusteltua tarkentaa Mäntsälän kaupan alueen sijainnin osalta teknisenä korjauksena.

Maa-aineshuollon alueiden osalta saatiin muistutuksia Hyvinkään Jukolan osalta, jota sekä toivottiin takaisin maa-aineshuollon alueena kaavakartalle että vastustettiin sen osoittamista kaavassa. Lisäksi saatiin toive merkitä uusi maa-aineshuollon alue Sipooseen ja maa-aineksen ottoalue geologisesti arvokkaan muodostuman tilalle Hyvinkäälle. Vaihemaakuntakaavassa osoitettujen maa-aineshuollon kehittämisalueiden merkinnän kriteerit eivät täyty kyseisillä alueilla.

Liikkuminen ja logistiikka

Helsingin seudulla liikkumiseen ja logistiikkaan liittyvistä muistutuksista 152, eli lähes 90 % koski **raskaan raideliikenteen varikkoja**. Keskenään lähes samansisältöisiin raskaan raideliikenteen varikoita koskeviin muistutuksiin on laadittu seuraavanlainen yhteinen vastine:

”Maakunnan liiton tehtävä on pitää maakuntakaava ajan tasalla. Maakuntakaavassa osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa on varauduttu kaupunkiliikenteen tulevaisuuden tarpeisiin osoittamalla raskaan raideliikenteen tarvitsemat varikkoalueet. Raskaan raideliikenteen varikot osoitetaan kohdemerkinnällä, jonka sijainti ja laajuus tarkentuvat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa osoitetaan raskaan raideliikenteen varikkoina nykyinen varikko Ilmalassa sekä uusina pääradan varikko Keravalla ja rantaradan varikko Kirkkonummen ja Espoon rajalla. Kyseiset varikot palvelevat Helsingin seudun lähijunaliikennettä. Lisäksi esitetään metrovarikot Helsingin Myllypuroon sekä Espoon Sammalvuoreen.

Maakuntakaavalle annettujen sisältövaatimusten mukaan on kaavaa laadittaessa kiinnitettävä erityistä huomiota ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon ratkaisuihin. Uusimaa-kaava 2050:n keskeinen tavoite on taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä yhdyskuntarakente. Keskeinen keino tavoitteeseen pääsemiseksi on hyvä joukkoliikenteen tarjonta. Ilmaston kannalta kestävä on käyttää hyödyksi olemassa olevia ratoja ja tiivistää nykyisiä asemanseutuja. Olemassa olevan

rakenteen täydentäminen ja hyödyntäminen edellyttää useiden keskenään ristiriitaisiksi koettujen tavoitteiden yhteensovittamista.

Helsingin seudun raideliikenteellä on huomattava vaikutus koko seudun liikenteen kestävytyteen. Tulevaisuuden lähiliikenne tarvitsee lisää uutta junakalustoa, mikä vastaavasti vaatii lisää varikkotiloja huollolle ja oman uuden varikon. Rantaradan liikennettä operoidaan tällä hetkellä Ilmalan varikolta käsin. Kun Espoon kaupunkirata rakennetaan Kauklahteen, syntyy tarve toteuttaa kaupunkiliikennettä palveleva varikko rantaradan varrelle. Varikoiden rakentaminen on välttämätöntä seudullisen junaliikenteen toimivuuden ja lisäämisen kannalta, joten niillä on suuri merkitys yhteiskunnan ja yleisen edun kannalta.

Yksittäisen varikon vaatiman raiteiston, halli- ja muiden rakenteiden ja muiden liitännäisalueiden mitoituksesta ei ole tehty vielä tarkempia suunnitelmia. Varikon tarkka sijainti ja laajuus ratkaistaan jatkosuunnittelun, selvitysten ja vaikutusten arvioinnin perusteella yhteistyössä kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa. Rakennettavuus otetaan huomioon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. MAL 2019 –suunnitelman mukaan Keravan ja rantaradan varikoista on tarkoitus tehdä päätökset siten, että ne olisivat käytössä 2020-luvun puolivälissä.

Perustelut varikoiden sijainneille

Maakuntakaavaehdotus perustuu MRL 9§:n edellyttämällä tavalla kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia on selvitetty ottaen huomioon maakuntakaavan tehtävä ja tarkoitus yleispiirteisenä kaavana. Kaavaa laadittaessa on tarkasteltu raideliikennejärjestelmää kokonaisuutena, johon varikkoalueet olennaisesti kuuluvat.

Vaihemaaakuntakaavaehdotusta laadittaessa on ollut käytettävissä tiedot potentiaalisista varikkoalueista ja varikkoalueiden sijainnilta edellytettävistä ratateknisistä reunaehdoista. Keravan varikko perustuu Liikenneviraston selvitykseen ”Junaliikenteen kaluston huolto- ja seisontatarpeet sekä radan kunnossapidon aluetarpeet” (2017). Rantaradan varikko perustuu Väyläviraston selvitykseen ”Lähiliikennevarikkoselvitys Espoon ja Kirkkonummen alueella” (2019). Vuonna 2017 valmistuneessa selvityksessä tarkastelussa olivat rantaradan osalta mukana Luoma ja Mankki ja vuonna 2019 valmistuneessa selvityksessä oli tarkastelussa Luoman ja Mankin lisäksi myös Vuohimäki. Jatko-toimenpiteenä selvityksessä esitetään varikkosuunnitelmien tarkentamista Mankin ja Luoman alueiden osalta.

Selvitykset ovat osoittaneet, että uusien varikkojen liikenteellisesti parhaat mahdolliset sijainnit ovat kaupunkiraiteiden päissä eli pääradalla Keravan kohdalla ja rantaradalla Kauklahten aseman länsipuolella. Kalustosiirtojen ollessa mahdollisimman lyhyitä, ei varikkoliikenne vie kaukoliikenteen kapasiteettia ja kaluston siirtokustannukset pysyvät kohtuullisina. Keravan varikon sijainti on optimaalinen ja auttaa lähitulevaisuudessa uuden kaluston säilyttämisessä. Keravan varikolle ei mahdu rajallisen tilan vuoksi kaikkia huoltotoiminnan vaatimia rakennuksia, joten myös rantaradalle tarvitaan varikko palvelemaan pääkaupunkiseudun ja Länsi-Uudenmaan lähijunaliikenteen tarvitsemia huoltotoimintoja.

Rantaradan varikon sijaintivaihtoehtoja rajoittavat varikon vaatima suuri tilantarve ja rantaradan nykyinen geometria. Rantaradan varsi on rakennettu tiiviisti Helsingin ja Espoon asemien välillä, mikä rajoittaa varikon vaatiman

riittävän suuren alueen löytämistä. Lisäksi varikolle erkaantuminen vaatii suoraa rataosuutta. Rantaradalla on nykyisin vähän riittävän pitkiä suorja osuuksia ja nekin sijaitsevat pääosin asemien kohdalla. Asemien kohdalta erkaantuminen ei ole mahdollista, koska se aiheuttaisi huomattavia rajoituksia aseman käytölle. Uusien suorien osuuksien rakentaminen edellyttäisi suuria muutoksia nykyiseen rataaan, millä olisi laajoja vaikutuksia alueen infrastruktuuriin ja maankäyttöön.

Vuohimäen aluetta pidetään selvitetystä vaihtoehdoista huonoimpana kaukaisen sijaintinsa vuoksi. Varikon rakentamiskulut ja vaikutukset ympäristöön ovat Vuohimäessä pienemmät, mutta liikennöintikustannukset korkeimmat, koska kaluston pitkä siirtomatka lisää liikennöintikustannuksia. Nykyinen kaksiraiteinen rata Kaukalahden ja Kirkkonummen välillä ja yksiraiteinen rata Kirkkonummen länsipuolella eivät mahdollista tarvittavaa kaluston siirtoa aikataulun mukaisen liikenteen liikennöintiä aikana. Tästä syystä varikkoa varten olisi tarpeellista rakentaa oma 17 kilometrin mittainen huoltoraide Kaukalahdesta Vuohimäkeen, joka olisi kallis investointi. Lisäraiteesta Vuohimäkeen ei olisi lisäarvoa Kirkkonummen liikenteessä, koska Espoon kaupunkirata mahdollistaa Kirkkonummen tulevaisuuden kysynnän mukaisen junaliikenteen tarjonnan. Hitaan, jokaisella asemalla pysähtyvän, kaupunkirataliikenteen jatkaminen ei ole Kirkkonummelle perusteltua, koska nykyiset harvemmin pysähtyvät junat palvelevat käyttäjiä paremmin. Vertailukohtana voidaan pitää nykyisiä Keravalta päättyviä K-junia ja pääradan nopeita R-, D- ja Z-junia. Keravalta matkustajat valitsevat mieluummin nopean junan Helsinkiin suuntautuvilla matkoilla.

Ilmalan varikon sijainti on kaukoliikenteelle optimaalinen, koska valtaosassa Suomen kaukojunaliikenteestä lähtö- tai pääteasema on Helsinki. Ilmalan varikkoa ei kuitenkaan ole mahdollista laajentaa lähijunaliikenteen tulevaisuuden tarpeita vastaavaksi, koska varikko rajautuu asuntorakentamiselle kaavoitettuihin alueisiin, joiden rakentaminen on jo alkanut. Lisäksi kaukoliikenteen kasvava tarve lisää painetta siirtää lähiliikenteen kaluston huoltoa Ilmalasta muualle. HSL:n lähiliikenteen vuokrasopimus Ilmalan varikolla on voimassa 2030-luvun puoliväliin. Tilanteessa, jossa Pissararata on toteutunut, eivät kaupunkiratojen junat voi käyttää Ilmalan varikkoa päivittäisessä toiminnassa. Tämä johtuu siitä, että Ilmalan varikolta ei pääse suoraan Pissararadan raiteille vaan varikkoliikenteen täytyisi kulkea Helsingin päärautatieaseman kautta.

Varikon sijoittaminen ESA-radan varteen, esimerkiksi Ämmäsuolle, ei ratkaisisi lähitulevaisuuden varikon tarvetta. Varikolle tulisi rakentaa Vuohimäen tapaan oma raide, jotta varikkosiirrot eivät häiritsisi ESA-radan liikennettä. Lisäksi tulisi rakentaa runsaasti tilaa vievä kolmioraide ESA-radan ja rantaradan liittymäkohtaan, jotta siirrot varikon ja Kaukalahden aseman välillä olisivat mahdollisia. Kolmioraiden rakentamisen mahdollisuutta kyseiseen paikkaan ei ole tutkittu. On myös epätodennäköistä, että ESA-rata toteutuu riittävän aikaisin, jotta se voisi palvella lähijunaliikenteen vaatiman varikon tarpeita. Raskaan raideliikenteen varikon osoittamiseen kaavaehdotuksessa Ämmäsuolle ei ole perusteita.

Myös Kehäradan varrelta on selvitetty varikolle potentiaalisia alueita. Kehäradalla ei kuitenkaan ole ratayhteyttä länteen, mistä syystä siellä ei voisi säilyttää rantaradalla käytettävää kalustoa eikä varikko palvelisi rantaradan tarpeita. Yhteys Kehäradalta rantaradalle edellyttäisi tilaa vievän ja kustannuksia vaativan kolmioraiden rakentamista Huopalahteen.

Pisaraadan myötä HSL:n tilaama junaliikenne alkaa liikennöimään heilurimaisesti. Ilmalan varikon käyttö lähijunaliikenteessä ei ole tämän jälkeen järkevää, koska kaikkien junien täytyisi käydä vuoronsa alussa ja lopussa kääntymässä Helsingin päärautatieasemalla. Heilurimainen liikenne lisää siis liikenteen päässä olevien varikoiden tarvetta entisestään. MAL-suunnitelman laatimisen yhteydessä on tutkittu Pisaraadan lisäksi heiluriliikenteen muotoa, ns. Lyyraa, jossa Espoon ja Keravan kaupunkiratoja käyttävät junat kulkisivat heilurimaisesti Pasilan tasolla Pisaran sijaan. Lisäksi herkkyytarkastelussa on ollut ns. Helsinki Quick Step, jossa sekä kauko- että lähijunat kulkisivat heilurimaisesti Pasilan pohjoispuolitse. Kumpikaan heiluriliikenteen muoto ei vähentäisi varikkojen tarvetta Pisaraataan verrattuna.

Vaikutukset Espoonlahden-Saunalahden Natura 2000-alueeseen

Raskaan raideliikenteen varikon kohdemerkinnän osoittaminen Mankin/Luoman alueelle lähelle Espoonlahti-Saunalahti -Natura 2000-aluetta on otettu asianmukaisesti huomioon luonnonsuojelulain mukaisessa Natura-vaikutusten arvioinnissa. Uudenmaan liitto sai 9.10.2019 Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen lausunnon arvioinneista, jotka koskevat Uusimaa-kaava 2050 vaikutuksia Natura 2000 -verkoston alueisiin. Arviointiraporttia oli täydennetty Espoonlahti Saunalahti Natura 2000 -alueen osalta sen jälkeen, kun kaavaehdotukseen oli lisätty raskaan raideliikenteen varikoiden kohdemerkinnät. Lausunnoissaan ELY-keskus katsoo, että Uusimaa-kaava 2050 ei yksistään tai myöskään tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä Espoonlahti-Saunalahti Natura 2000 -alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja, kun arvioinnissa kuvatut lieventämistoimet toteutetaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Yksi merkittävistä lieventämistoimenpiteistä on hulevesien hallinta. Merkinnän suunnittelumääräystä on perusteltua täydentää hulevesien hallinnan osalta.

Varikoiden vaikutukset muuhun ympäristöön

Rantaradan varikko sijoittuu Kehä III:n melualueelle, joten vaikutus lähiympäristön melutilanteeseen on vähäinen. Varikon tuottama melu on vähäistä junien alhaisten nopeuksien vuoksi. Eniten melua tuottavat huoltotoiminnot on mahdollista sijoittaa sisätiloihin. Myös ääni- ja värähtelyvaikutukset ovat pieniä junien alhaisten nopeuksien vuoksi ja ne on mahdollista torjua pohjarakenneratkaisuilla. Varikolla voi olla vähäisiä valosta johtuvia vaikutuksia, jotka on mahdollista ottaa huomioon varikkoalueen valaistuksen suunnittelussa.

Mankki-Luoman varikkoalueelle sijoittuu kaavaehdotuksessa myös kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeän alueen ominaisuusmerkintä. Ominaisuusmerkintä ei ole alueen pääasiallista käyttötarkoitusta osoittava aluevarausmerkintä, vaan se kertoo alueen erityisominaisuuksista. Merkintä ei ole suojelumerkintä eikä sitä koske ehdollinen rakentamisrajoitus. Maakuntakaavan suunnittelumääräysten mukaan kulttuuriympäristön ja maiseman arvot on otettava huomioon alueita kehitettäessä.

Suuren rantatien valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun ympäristöön (RKY2009) varikolla ei ole suoria vaikutuksia: Varikon toteuttaminen ei vaikuta itse tiehen ja sen linjaukseen. Varikko kuitenkin vaikuttaa tiehen tukeutuvan maaseutumaisen ympäristökokonaisuuden yhtenäisyyteen.

Varikkoalueen suunnitteluun ja rakentamiseen liittyy toistaiseksi paljon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ratkaistavia asioita. Varikon tarkemman suunnittelun ratkaisuihin riippuu, kuinka merkittävät sen vaikutukset maiseman kokonaisuuteen ovat. Alueen luonne muuttuu varikon rakentamisen myötä. Alueelle kaavaehdotuksessa osoitettu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue on laaja ja varikon rakentaminen muuttaa alueen luonnetta yhdellä sen osa-alueella. Merkinnän suunnittelumääräystä on perusteltu täydentää siten, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava ympäristö- ja luontoarvot sekä otettava huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet.”

Muutostoimenpiteenä Helsingin seudun vaihemaakuntakaavaan todetaan, että raskaan raideliikenteen varikkoalueen suunnittelumääräystä on perusteltu täydentää hulevesien hallinnan osalta sekä siten, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava ympäristö- ja luontoarvot sekä otettava huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet.

Seuraavaksi eniten muistutuksia tässä teemassa tuli valtateiden 3 ja 4 väliseen **logistiikan tieyhteyteen** liittyen, joissa sekä kannatettiin että vastustettiin Mt 152 kehittämistä (nk. kehä IV). Muut **teihin** kohdistuvat muistutukset liittyivät yksittäisiin teihin Sipoossa ja Veikkolassa sekä Hyvinkään itäiseen ohikulkutiehen ja Kehä II:een. Vastineissa todettiin, että näille muutoksille ei ole perusteita, koska Helsingin seudun vaihekaavan liikenneverkko perustuu MAL 2019 –suunnitelmaan.

ELY-keskuksen muistutuksessa mainittu, kaavakartan ylimääräinen Kehä I:n sisäpuolinen yhteys on perusteltu poistaa teknisenä korjauksena. Muutoksen jälkeen kaavaratkaisu vastaa kokonaisuudessaan Helsingin seudun tieverkon luokitus ja palvelutasotavoitteet -selvityksessä esitettyä.

Ratojen osalta Helsingin seudun kaavaan kohdistuvat muistutukset koskivat Vantaan Kivistön ja Nurmijärven Klaukkalan välistä pitkällä aikavälillä toteutettavan yhdysradan ohjeellista linjausta, Lentorataa, rantarataa sekä Ilmalan kautta kulkevaa nk. Helsinki Quick Step -ratkaisua. Vastineissa todettiin, että Klaukkalan ja Kivistön välillä on haluttu varautua mahdolliseen tulevaan radan tarpeeseen, mutta joukkoliikenteen kehittäminen perustuu toistaiseksi Klaukkalan ja Kivistön aseman väliseen liityntäliikenteeseen. Radan jatkamisesta myöhemmin Klaukkalaa pidemmälle ei ole olemassa riittäviä suunnitelmia. Lentoradan osalta todettiin, että kaava noudattaa radasta Väylävirastossa laadittuja suunnitelmia, joissa rata on suunniteltu kaukoliikenteen radaksi, eikä siihen voi lisätä lähiliikenteen asemia. Maakuntakaava ei aseta estettä rantaradan kehittämiselle ja toteuttamisohjelmassa on esitetty parantamistoimenpiteitä myös rantaradalle. Helsinki Quick Stepistä ei ole olemassa riittäviä suunnitelmia ja sen kaltaisen merkittävän periaatteellisen muutoksen tekeminen liikennejärjestelmään edellyttäisi valtakunnallista päätöstä.

Tallinna-tunnelin linjaukseen liittyen tuli kolme muistutusta, joissa vaadittiin myös Espoon kautta kulkevaa linjausta lisättäväksi kaavaan sekä esitettiin, että Tallinna-tunnelin linjauksen ratkaisua tulisi lykätä siksi, kunnes linjausvaihtoehtoja on ehditty tutkia, arvioida ja vertailla lisää. Vastineissa todetaan muun muassa, että Espoon kautta kulkevat linjaukset aiheuttaisivat seudulliselle liikennejärjestelmälle huomattavia haittavaikutuksia. Ne eivät myöskään edistäisi Helsingin ja Tallinnan välistä kaksoiskaupunkikehitystä, joka on yksi tunneliyhteyden keskeisistä tavoitteista. Lisäksi näistä

linjauksista ei ole olemassa riittäviä suunnitelmia. Tämän maakuntakaavaprosessin yhteydessä on Tallinna-tunnelille osoitettu kolme linjausvaihtoehtoa kaavaluonnoksessa kaavan valmisteluvaiheessa syksyllä 2018 kannanottojen saamiseksi eri vaihtoehdoista. Luonnoksen palautteiden ja taustaselvitysten pohjalta maakuntahallitus päätti ainoastaan Helsingin keskustan kautta kulkevan linjauksen osoittamisesta kaavaehdotuksessa alkuvuonna 2019.

Ympäristön voimavarat ja vetovoima

Useisiin teeman kaavamerkintöihin esitettiin tarkistuksia merkintöjen sekä sisällön osalta: **suojelualueet, virkistysalueet, virkistyskäytön kohdealueet, viheryhteystarpeet, metsätalousvaltainen alue, joka on laaja, yhtenäinen ja ekologisen verkoston kannalta merkittävä sekä kulttuuriympäristöt.** Näihin teemoihin liittyviä vastineita paitsi Vartiosaaren osalta (alla) on kuvattu listatekstissä kaikkia kaavoja koskevassa yhteisessä alkuosuudessa.

Vartiosaaren kaavaratkaisu Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa nousi tässä teemassa yksittäisistä aiheista eniten esille (lähes 130 muistutusta). Muistutuksissa vastustettiin Vartiosaaren sisällyttämistä taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeeseen. Sen luonto- ja kulttuuriarvojen turvaamista pidettiin tärkeänä, joten Vartiosaaren osalta kaavaehdotuksen merkinnät "Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue" ja "Virkistyskäytön kohdealue" haluttiin säilytettävän. Keskenään lähes samansisältöisiin Vartiosaarta koskeviin muistutuksiin on laadittu seuraavanlainen yhteinen vastine:

"Vartiosaari sisältyy Helsingin seudun vaihemaakuntakaavaehdotuksessa osoitettuun laajaan taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeeseen. Kehittämisperiaatemerkinä antaa lähtökohdat aluekokonaisuuden suunnitteluun. Vartiosaarta koskee kehittämisperiaatemerkinän suunnittelumääräysten lisäksi myös kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeän alueen ominaisuusmerkintä ja siihen liittyvä suunnittelumääräys. Määräyksessä todetaan, että yksityiskohtaisemmassa alueiden suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on turvattava valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen arvot. Alueelle on osoitettu myös virkistyskäytön kohdealueen kehittämisperiaatemerkinä. Merkinää koskevassa määräyksessä todetaan muun muassa, että alueelta on yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa varattava riittävän laajat ja vetovoimaiset yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun soveltuvat alueet ja kehitettävä aluetta osana maakunnallista virkistysalueverkostoa.

Kehittämisperiaatemerkinällä osoitetun laajan vyöhykkeen alueelle sijoittuva aluevaraus-, kohde-, viiva- tai ominaisuusmerkintä osoittaa, että kyseisellä osa-alueella vyöhykkeen kehittämiseen liittyy maakunnallisia intressejä tai reunaehtoja, jotka tulee ottaa huomioon kyseisen osa-alueen tarkemmassa suunnittelussa. Näitä ovat mm. virkistyskäyttötarve ja alueen kulttuuriympäristöarvot. Tästä voi seurata, että kyseisellä osa-alueella taajamarakennetta ei tehosteta vyöhykettä yleisesti koskevan periaatteen mukaisesti. Asia on tuotu esiin maakuntakaavan taajamatoimintojen kehittämisperiaatemerkinän määräyksessä, merkinäkohtaisissa määräyksissä sekä yleisissä määräyksissä. Osa-alueiden tarkempaa suunnittelua koskevat myös maankäyttö- ja rakennuslaissa määritellyt yleiskaavan ja asemakaavan sisältövaatimukset, jotka myös edellyttävät esimerkiksi ympäristön erityisten arvojen huomioon ottamista suunnittelussa.

Laajojen ja maakuntakaavan edellyttämällä tarkkuudella rajattujen taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden alueille sisältyy useita kohteita, jotka vastaavasti kuin Vartiosaari sisältävät erityisiä arvoja tai ovat osa maakunnallista virkistysverkostoa. Kunnan tulee ottaa huomioon näiden kohteiden ominaisuuksiin ja arvoihin liittyvät reunaehdot tarkemmassa alueidenkäytön suunnittelussaan ja ratkaista MRL:n edellyttämällä tavalla, minkälainen maankäytön kehittäminen kohteiden alueella on mahdollista. Tilannekohtaisesti on tutkittava, miten yhdyskuntarakennetta milläkin alueella on mahdollista kehittää arvoja tai arvokkaita ominaisuuksia vaarantamatta. Kaavaehdotus ottaa asianmukaisesti huomioon Vartiosaaren merkittävät kulttuuriympäristö- ja virkistysarvot. Ei ole perusteltua muuttaa taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen rajausta niin, että Vartiosaari ei sisältyisi vyöhykkeeseen.

Maakuntakaava ei ole voimassa lainvoimaisen yleiskaavan alueella, mutta maakuntakaava on ohjeena silloin, kun yleiskaavaa muutetaan. Vuonna 2018 voimaan tullut Helsingin uusi yleiskaava on kumottu Vartiosaaren osalta kokonaisuudessaan. Alueella on voimassa vuoden 2002 yleiskaava merkintöineen ja määräyksineen. Yleiskaavassa 2002 saari on osoitettu selvitysalueena.”

Näiden kaavan teemakokonaisuuksien lisäksi saatiin muutamia yksittäisiä muistutuksia koskien **pohja- ja pintavesialueita, siirtoviemärin yhteystarvemerkintää sekä puolustusvoimien räjähdetarvaston suojavaiohykettä**, joihin vastineissa ei esitetä tehtävän muutoksia.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää

- hyväksyä vastinepaketin 1 (esityslistan liite) sisältämät, edellä esitettyjen periaatteiden mukaisesti laaditut vastineet siltä osin, kun ne koskevat Helsingin seudun vaihemaakuntakaavaa ja valtuuttaa toimiston tekemään vastineiden mukaiset korjaukset ja tarkistukset kaava-aineistoon
- maakuntahallitus valtuuttaa toimiston lisäksi tekemään muita teknisuontoisia korjauksia kaava-aineistoon maakuntahallituksen ja -valtuuston lopullista käsittelyä varten

Vastuujohtaja:

Merja Vikman-Kanerva 040 638 6669

Valmistelija:

Ilona Mansikka 040 524 9186

Käsittely:

Keskustelun aikana Markku Markkula Inka Hopsun kannattamana esitti asian jättämistä pöydälle. Pahlman esitti Launialan kannattamana asian palauttamista uudelleen valmisteltavaksi. Puheenjohtaja totesi, että jos on sekä pöydällepano- että palautusesitys, niin ensin äänestetään pöydällepanosta, joka ei ota kantaa asian sisältöön. Jos pöydällepanoesitys hyväksytään, niin asian käsittely keskeytyy, eikä palautuksesta äänestetä. Koska oli tehty kannatettu pöydällepanoehdotus, puheenjohtaja rajasi keskustelun käsittelemään pöydällepanoa ja keskustelun päätyttyä totesi, että asiasta on äänestettävä. Suoritettussa äänestyksessä pöydällepanoa kannattaneet äänestivät JAA ja asian käsittelyn jatkamista kannattaneet äänestivät EI. Äänestyksessä annettiin ääniä seuraavasti: 9 JAA-ääntä (Hopsu, Markkula, Karhuvaara, Vesikansa, Ihanus, Heijnsbroek-Wirén, Lompolo, Meros, Salonen), 3 EI-ääntä (Taipale, Pahlman, Launiala).

Puheenjohtaja totesi, että pöydällepanoehdotus oli tullut maakuntahallituksen päätökseksi. Koska maakuntahallitus päätti jättää asian pöydälle, asian palauttamisesta uudelleen valmisteluun ei ollut enää mahdollista äänestää.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti jättää asian pöydälle.

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki 410/2015 136 §); päätös koskee valmistelua

MHS

Tiivistelmä

Vaihemaakuntakaavojen ehdotukset olivat nähtävillä loka-marraskuussa 2019. Kaavaehdotuksista saatuihin muistutuksiin on laadittu vastineet maakuntahallituksen hyväksyttäväksi. Maakuntahallitukselle esiteltiin hyväksyttäväksi vastinekoonnin osaa 1 kokouksessa 27.1.2020. Asia jätettiin pöydälle.

Tämä pykälä koskee täydennyksiä, joita maakuntahallituksen tammikuun keskustelun perusteella ehdotetaan tehtäväksi vastinekoonnin osaan 1. Täydennys ehdotukset on esitetty liitteessä 1a. Lisäksi liitteessä on esitetty täydennys ehdotus taajamatoimintojen merkinnän kuvaukseen maakuntahallituksen tammikuun kokouksessa käydyin keskustelun perusteella.

Asian yksityiskohtainen selostus

Kaavaprosessin tilanne

Vaihemaakuntakaavojen ehdotukset olivat nähtävillä loka-marraskuussa 2019. Kaavaehdotuksista saatuihin muistutuksiin on laadittu vastineet maakuntahallituksen hyväksyttäväksi. Kaikkia kolmea kaavaa koskevat muistutukset ja niihin laaditut vastineet tulevat muodostamaan yhden asiakirjan. Jokaista seudun vaihemaakuntakaavaa käsitellään kuitenkin omana pykälänään kaavaprosessissa ja siten jokaista kaavaa koskevat vastineet hyväksytään erikseen omana päätöspykälänään. Vastineet käsitellään kahdessa erässä teemoittain. Ensimmäistä osaa vastineista esiteltiin maakuntahallitukselle tammikuun 2020 kokouksessa, ja asia jätettiin pöydälle. Tässä kokouksessa esitetään hyväksyttäväksi tammikuun kokouksessa ehdotetut vastineet (vastinekoonti osa 1) tämän esityslistan liitteen 1a mukaisin täydennyksin.

Vastinekoonnin osaa 2, joka pääosin koskee ympäristön voimavarat ja vetovoima -teemakokonaisuutta, on tarkoitus käsitellä maakuntahallituksen kokouksessa maaliskuussa 2020.

Täydennys ehdotukset vastineisiin koskien kaavakokonaisuutta

Maakuntahallituksen kokouksessa 27.1.2020 käydyssä keskustelussa tuotiin esiin, että vastineita koskien soidensuojelun täydennys ehdotuksen mukaisia uusia suojelualueita sekä vapaaehtoisen suojelun periaatteita tulisi täydentää perusteluiden osalta. Toimiston näkemyksen mukaan asiaa koskevat vastineet ovat jo riittävät, eikä niitä ole tarpeellista täydentää.

Maakuntahallituksen kokouksessa 27.1.2020 käydyssä keskustelussa tuotiin

esiin, että kaava-aineistoa tulisi täydentää taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen osalta. Tulisi tuoda selkeämmin esiin, että taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke voi sisältää luonteeltaan erilaisia osa-alueita ja että eri osa-alueisiin saattaa liittyä ominais- ja erityispiirteitä, jotka asettavat reunaehtoja tarkemmalle suunnittelulle. Kaavamerkinnän kuvausta ehdotetaan täydennettävän seuraavasti:

Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeet - merkinnän kuvaus (täydennysehdotukset lihavoituina):

Kehittämisperiaatemerkinnällä osoitetaan suurimpiin ja monipuolisimpiin keskuksiin tukeutuvat, valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävät taajamatoimintojen vyöhykkeet, joiden yhdyskuntarakenteen kehittämisellä ja tehostamisella on erityistä merkitystä koko maakunnan kehittämisen kannalta.

(Täydennys): Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeet sisältävät pääosin jo olemassa olevia taajamia, joilla yhdyskuntarakenne on jo nykyisellään kestävää tai kehitettävissä sellaiseksi. Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeellä yhdyskuntarakenteen tulee kokonaisuutena katsottuna olla riittävän tehokas, jotta kestävään yhdyskuntarakenteeseen liittyvät tavoitteet voidaan saavuttaa. Vyöhyke voi sisältää eri luonteisia osa-alueita rakentamattomista tehokkaasti rakennettuihin.

Vyöhykkeellä voi asumisen, palveluiden ja työpaikkojen lisäksi sijaita esimerkiksi virkistys- ja suojelualueita, liikenneväyliä ja muita liikenteen tarvitsemia alueita, yhdyskuntateknisen huollon alueita ja muita erityisalueita, ympäristöön soveltuvia teollisen tuotannon alueita, maa- ja metsätalousalueita sekä vesialueita.

(Täydennys): Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen kaavamerkintä ja siihen liittyvät määräykset määrittelevät laajan, toiminnallisesti monipuolisen aluekokonaisuuden kehittämisen yleiset periaatteet. Kehittämisperiaatemerkinnällä osoitetun vyöhykkeen alueelle sijoittuva muu maakuntakaavamerkintä osoittaa, että kyseisellä osa-alueella vyöhykkeen kehittämiseen liittyy myös muita maakunnallisia intressejä tai reunaehtoja, jotka tulee ottaa huomioon kyseisen osa-alueen tarkemmassa suunnittelussa.

Täydennysehdotukset vastineisiin koskien Helsingin seudun vaihemaakuntakaavaa

Maa-aineshuoltoa koskevia vastineita ehdotetaan täydennettäväksi maaaineshuollon kehittämisalueiden aluevalintojen perusteluiden sekä kaavan ohjausvaikutuksen osalta. Täydennysehdotukset on esitetty liitteessä 1a.

Muut esille nousseet aiheet koskien Helsingin seudun vaihemaakuntakaavaa

Kokouksessa käydyssä keskustelussa tuotiin esiin raskaan raideliikenteen varikko -merkintä rantaradalla, Tallinna-tunnelin ratkaisu sekä taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden rajausten tarkistaminen Espoon osalta. Toimisto on todennut kaava-aineistot sekä vastineet näiden osalta

riittäviksi eikä niitä ole tarpeellista täydentää tai muuttaa.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää

- hyväksyä vastinekoonnin osa 1 vastineet liitteen 1a mukaisin täydennyksin siltä osin, kun ne koskevat Helsingin seudun vaihemaakuntakaavaa
- valtuuttaa toimiston tekemään vastineiden mukaiset tarkistukset kaava-aineistoon
- tekemään taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke -merkinnän kuvaukseen edellä esitetyt täydennykset
- valtuuttaa toimiston lisäksi tekemään muita teknisluontoisia korjauksia kaava-aineistoon maakuntahallituksen ja -valtuuston kaavan hyväksymiskäsittelyä varten.

Vastuujohtaja:

Merja Vikman-Kanerva 040 638 6669

Valmistelija:

Ilona Mansikka 040 524 9186

Käsittely:

Keskustelun aikana Markku Markkula Mia Heijnsbroek-Wirénin kannattamana esitti, että

- Kohdemerkintä läntisen varikon sijoittamisesta Mankki-Luoma alueelle poistetaan. Ja kirjataan varikon tarve maakuntakaavan asiakirjoihin siten, että "Läntiselle varikolle soveltuva paikka rantaradan tai Turun tunnin junan radan varrelta etsitään jatkosuunnittelussa. Koko Uudenmaan maakuntakaavan kattavan alueen raideliikenteen kehittäminen on tärkeä ja vaativa tehtävä, jossa ei ole syytä pitäytyä vain nykyisin olemassa olevissa ja jo suunniteltujen raiteiden potentiaalisissa linjauksissa ja tarvittavien varikko- yms. alueiden sijaintipaikoissa. Kyse on kestävän kehityksen periaatteita mahdollisimman hyvin toteuttavasta vuosikymmeniä jatkuvasta rakentamisesta ja tulevien vuosisatojen tarpeista, joten tarkempi esisuunnittelu on välttämätöntä. Uudenmaan liitto käynnistää tätä koskevan vaihemaakuntakaavan laadintaprosessin tämän maakuntakaavan hyväksymis- ja vahvistamisprosessin kanssa rinnan."
- Tallinna tunnelin ohjeellinen linjausmerkintä muutetaan (kolme linjausvaihtoehtoa tai yhteystarve).

Mimmi Launiala Sanna Vesikansan kannattamana esitti, että Vartiosaari jätetään taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen ulkopuolelle. Perusteluna: Vartiosaaren valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät virkistys- ja RKY-arvot turvataan yksiselitteisesti maakuntakaavan tasolla.

Jukka Ihanus Mia Heijnsbroek-Wirénin kannattamana esitti, että kaavan merkinnöistä poistetaan ne soidensuojeluehdotuksen pohjalta merkityt uudet suojelualueet, joista ei ole suojelupäätöstä.

Koska oli tehty kannatettuja muutosehdotuksia, puheenjohtaja totesi, että asioista on äänestettävä.

1. Äänestys: Varikon kohdemerkinnän poistaminen Mankki-Luoma -alueelta

Suoritettussa äänestyksessä maakuntajohtajan esitystä kannattaneet äänestivät JAA ja Markkulan esitystä kannattaneet äänestivät EI.

Äänestyksessä annettiin ääniä seuraavasti:

- 11 JAA-ääntä (Pipinen, Vesikansa, Ihanus, Meri, Pajula, Taipale, Pahlman, Launiala, Juurikkala, Kiljunen, Salonen)
-

– 4 EI-ääntä (Hopsu, Markkula, Heijnsbroek-Wirén, Lompolo)
Puheenjohtaja totesi, että maakuntajohtajan esitys on tullut maakuntahallituksen päätökseksi.

2. Äänestys: Tallinnan tunnelinjauksen merkintä

Suoritettussa äänestyksessä maakuntajohtajan esitystä kannattaneet äänestivät JAA ja Markkulan esitystä kannattaneet äänestivät EI.

Äänestyksessä annettiin ääniä seuraavasti:

- 10 JAA-ääntä (Pipinen, Vesikansa, Meri, Pajula, Taipale, Pahlman, Launiala, Juurikkala, Kiljunen, Salonen)
- 4 EI-ääntä (Markkula, Ihanus, Heijnsbroek-Wirén, Lompolo)
- 1 TYHJÄ (Hopsu).

Puheenjohtaja totesi, että maakuntajohtajan esitys on tullut maakuntahallituksen päätökseksi.

3. Äänestys: Vartiosaaren jättäminen taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen ulkopuolelle

Suoritettussa äänestyksessä maakuntajohtajan esitystä kannattaneet äänestivät JAA ja Launialan esitystä kannattaneet äänestivät EI.

Äänestyksessä annettiin ääniä seuraavasti:

- 11 JAA-ääntä (Markkula, Pipinen, Ihanus, Meri, Pajula, Taipale, Pahlman, Heijnsbroek-Wirén, Lompolo, Kiljunen, Salonen)
- 4 EI-ääntä (Hopsu, Vesikansa, Launiala, Juurikkala)

Puheenjohtaja totesi, että maakuntajohtajan esitys on tullut maakuntahallituksen päätökseksi.

4. Äänestys: Soidensuojeluehdotuksen pohjalta merkityt uudet suojelualueet

Suoritettussa äänestyksessä maakuntajohtajan esitystä kannattaneet äänestivät JAA ja Ihanuksen esitystä kannattaneet äänestivät EI.

Äänestyksessä annettiin ääniä seuraavasti:

- 10 JAA-ääntä (Hopsu, Pipinen, Vesikansa, Meri, Pajula, Taipale, Launiala, Lompolo, Juurikkala, Kiljunen)
- 3 EI-ääntä (Ihanus, Heijnsbroek-Wirén, Salonen)
- 2 TYHJÄ (Markkula, Pahlman).

Puheenjohtaja totesi, että maakuntajohtajan esitys on tullut maakuntahallituksen päätökseksi.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti

- hyväksyä vastinekoonnin osa 1 vastineet liitteen 1a mukaisin täydennyksin siltä osin, kun ne koskevat Helsingin seudun vaihemaakuntakaavaa
- valtuuttaa toimiston tekemään vastineiden mukaiset tarkistukset kaava-aineistoon
- tekemään taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke -merkinnän kuvaukseen edellä esitetyt täydennykset
- valtuuttaa toimiston lisäksi tekemään muita teknisluontoisia korjauksia kaava-aineistoon maakuntahallituksen ja -valtuuston kaavan hyväksymiskäsittelyä varten.

Merkittiin pöytäkirjaan, että Markku Markkula jätti pöytäkirjaan kirjallisen eriävän mielipiteensä läntisen varikon kohdemerkinnän ja Tallinnan tunnelin päätösten osalta.

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki 410/2015 136 §); päätös koskee valmistelua

Liitteet

- 1 Liite 1:Uusimaa-kaava 2050 kaavaehdotuksista saadut muistutukset ja niihin laaditut vastineet, osa1, mhs 24.2.2020
- 2 Liite 1a: Vastinekoontia 1 koskevat täydennysehdotukset, mhs 24.2.2020
- 3 Markku Markkulan eriävä mielipide § 17, mhs 24.2.2020

Oheismateriaali

Liite 1: Uusimaa-kaava 2050 kaavaehdotuksista saadut muistutukset ja niihin laaditut vastineet, osa1, mhs 24.2.2020, verkkoversio

Maakuntahallitus	§ 147	09.12.2019
Maakuntahallitus	§ 6	27.01.2020
Maakuntahallitus	§ 18	24.02.2020

Uusimaa-kaava 2050 -kokonaisuus Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaava: kaavaehdotuksen vastineet osa I

111/06.01.02/2019

MHS 09.12.2019 § 147

Tiivistelmä

Helsingin seudun, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavojen kokonaisuudesta käytetään nimeä Uusimaa-kaava 2050. Vaihemaakuntakaavojen ehdotukset olivat nähtävillä loka-marraskuussa 2019. Nyt muistutukset on käyty alustavasti läpi ja niitä esitellään maakuntahallitukselle ja maakuntavaltuustolle joulukuun 2019 kokouksissa. Muistutuksia saatiin yli 500 kappaletta. Määrällisesti eniten palautetta saatiin teemasta Ympäristön voimavarat ja vetovoima, lisäksi saatiin runsaasti palautetta Liikkuminen ja logistiikka -teemasta. Yli puolet muistutuksista koski Helsingin seudun vaihekaavaa. Muistutuksissa eniten esille nousseet kaavakokonaisuuden aiheet olivat:

- Raskaan raideliikenteen varikot
- Luonnonsuojelualueet
- Vartiosaaren kaavaratkaisu
- Radat

Kutakin seudun vaihemaakuntakaavaa käsitellään omana pykälänään kaavaprosessissa tästä eteenpäin.

Asian yksityiskohtainen selostus

Helsingin seudulle, Itä-Uudellemaalle ja Länsi-Uudellemaalle valmistellaan vaihemaakuntakaavoja. Kaavojen aikatahtain on vuodessa 2050. Kaavojen kokonaisuudesta käytetään yhteistä nimeä Uusimaa-kaava 2050.

Kaavaprosessin tilanne

Kaavan keskeisten sidosryhmien kanssa on käyty vuorovaikutusta kesän ja syksyn ajan. Ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelu käytiin elokuussa 2019. Viranomaisneuvottelun muistio on esityslistan liitteenä.

Vaihemaakuntakaavojen ehdotukset olivat nähtävillä loka-marraskuussa 2019. Nyt muistutuksista on koottu yhteenveto ja niitä esitellään maakuntahallitukselle ja maakuntavaltuustolle joulukuun 2019 kokouksissa. Loppuvuonna muistutuksiin laaditaan vastineet ja hallitus hyväksynee vastineet vuoden 2020 alussa. Tämän jälkeen kaavakokonaisuus valmistellaan hallituksen ja valtuuston hyväksyttäväksi keväällä 2020.

Kutakin seudun vaihemaakuntakaavaa käsitellään omana pykälänään kaavaprosessissa tästä eteenpäin.

Kaavaehdotusvaiheen muistutukset

Muistutuksia saatiin kaavaehdotusvaiheessa yli 500 kappaletta. Määrällisesti eniten palautetta saatiin teemasta Ympäristön voimavarat ja

vetovoima, erityisesti suojelualueista, virkistysalueista, viheryhteystarpeista ja kulttuuriympäristöistä. Lisäksi saatiin runsaasti palautetta Liikkuminen ja logistiikka -teemasta, etenkin varikoihin, ratoihin ja teihin liittyen.

Uusimaa-kaavan kokonaisuutta tarkastellen eniten saatiin muistutuksia koskien Helsingin seudun vaihemaakuntakaavaa, johon kohdistui yli puolet muistutusten huomioista. Yleisesti Uusimaa-kaavan kokonaisuutta koski 10% muistutusten sisällöstä ja loput jakautuivat Itä- ja Länsi-Uudenmaan kaavoille melko tasan.

Muistutusten antajista valtaosa oli yksityishenkilöitä, mutta myös yrityksiä ja yhdistyksiä. Lisäksi Uudeltamaalta 13 kuntaa antoi muistutuksen (Espoo, Hanko, Hyvinkää, Karkkila, Kirkkonummi, Lapinjärvi, Loviisa, Mäntsälä, Nurmijärvi, Porvoo, Sipoo, Tuusula ja Vihti). Lisäksi lausunnonantajista muistutuksia antoivat 16 eri viranomaistahoa (maa- ja metsätalousministeriö, Uudenmaan ELY-keskus, Väylävirasto, Espoon kaupunginmuseo, Helsingin kaupunginmuseo, Länsi-Uudenmaan maakuntamuseo, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus, Suomen metsäkeskus, Suomen Riistakeskus, Fingrid Oyj sekä Kainuun, Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Etelä-Karjalan ja Pohjois-Karjalan liitot sekä Kouvolan kaupunki). Muistutuksen jättäneitä tahoja, joilta pyydettiin lausunnot ehdotuksen lausuntovaiheessa, oli kaikkiaan 42 kpl.

Palautetta saatiin niin runsaasti, että kaikkia muistutuksia ei olla vielä ehditty käsittelemään. Postilakon takia ei ole myöskään täyttä varmuutta siitä, ovatko kaikki ajoissa postiin toimitetut muistutukset saapuneet vielä perille Uudenmaan liiton kirjaamoon. Muistutukset ovat tutustuttavissa maakuntahallituksen kokouksessa. Kaikkiin muistutuksiin tullaan laatimaan vastineet, jotka käsitellään maakuntahallituksen seuraavissa kokouksissa.

Useampaa kuin yhtä kaavaa tai koko Uusimaa-kaavan kokonaisuutta koskevat muistutukset

Kaavaehdotusvaiheen muistutuksissa eniten esille nousseet aiheet olivat:

- Raskaan raideliikenteen varikot
- Suojelualueet
- Radat

Kasvun kestävä ohjaamisen teemaan liittyen tuotiin esiin epävarmuutta, joka liittyy teeman uudenaikaiseen käsittelytapaan (Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen kehittämisperiaatemerkinä) maakuntakaavassa. Soveltamiseen liittyviä käytäntöjä ei ole vielä muodostunut eikä oikeusprosesseista ole esimerkkejä. Ely-keskus toi esiin, että yhdyskuntarakenteen yleispiirteinen ohjaus jättää yksityiskohtaisen suunnittelun varaan huomattavan paljon ja että ohjaukseen liittyy epäselvyyttä.

Elinkeinoista ja kaupasta tuli yksittäisiä muistutuksia ja ne kohdistuivat kaupan alueen laatuun, seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan koon alarajaan ja taajamatoimintojen laajuuden tulkintaan sekä elinkeinojen kohdemerkintöjen osoittamiseen. Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeillä kaupan seudullisen koon alarajaa pidettiin päivittäistavarakaupan osalta liian korkeana Mäntsälässä ja sitä pienemmissä kunnissa sekä erikoiskaupan osalta Karkkilassa ja sitä pienemmissä kunnissa.

Liikkumiseen ja logistiikkaan liittyen tuli seitsemän muistutusta kahta tai kaikkia kolmea vaihemaakuntakaavaa koskien, joista kahdessa vaadittiin raskaan liikenteen palvelualueiden esittämistä kaavakartalla. Loput liittyivät

ratoihin, teihin, vesiliikenteeseen ja liikennehankkeiden priorisointiin. Raideliikenne nähtiin kaavan yhtenä keskeisenä suunnittelukysymyksenä.

Ympäristön voimavarat ja vetovoima – teemaan liittyen saatiin muistutuksia erityisesti suojelualueista, virkistysalueista, viheryhteystarpeista ja kulttuuriympäristöistä.

Suojelualueita koskevissa muistutuksissa kaivattiin erityisesti henkilökohtaista tiedottamista maanomistajille uusia suojelualueita koskien. Myös suojelualueita koskevan yksityiskohtaisemman tiedon ja perusteluiden saavutettavuutta moitittiin. Kaava-aineistoja suojelualueisiin liittyen pidettiin hankalalukuisina ja liian yleispiirteisinä. Osa suojelumerkinnöistä on muistutusten mukaan tuotu kaavaprosessiin turhan myöhään, vasta ehdotusvaiheessa. Monen muistuttajan mielestä suojelun tulisi perustua vapaaehtoisuuteen. Suojelualueiden toteuttamisprosessia pidettiin epäselvänä ja siihen liittyen toivotaan kaava-aineiston täydentämistä. Suojelualueiden taustaselvityksiä pidettiin osin puutteellisina ja vanhentuneina, mm. kaikista suojelualueista kaivattiin maastonselvityksiä. Luontotiedon kattavuudessa ja yhdenmukaisuudessa nähtiin ongelmia. Toisaalta moni taho piti suojelualueiden merkitsemistä, määrän lisäämistä ja suokohteiden lisäämistä erinomaisena ratkaisuna ja tärkeänä osana maakuntakaavaa. Pienialaisia arvokkaita luontokohteita toivottiin edelleen esitettäväksi kaavakartalla.

Virkistysalueiden osalta kritisoitiin jakoa pinta-alan perusteella virkistysaluevarauksiksi (yli 50 ha alueet) sekä virkistyskäytön kohdealueiksi (5-50 ha alueet).

Viheryhteystarpeiden osalta toivottiin tarkempaa ohjausta mm. leveyden suhteen sekä merkinnän ekologisen merkityksen painottamista. Moni toivoi viheryhteyksiä lisättäväksi kaavakokonaisuuteen mm. voimassaolevan kaavan pohjalta.

Arvokkaiden geologisten muodostumien osalta esitettiin kaikkien arvokkaiden kohteiden esittämistä kaavakartalla niiden koosta riippumatta.

MLY-alueiden osalta kaavamerkinnän kuvaukseen ja määräykseen esitettiin joitakin muokkaustoiveita. Lisäksi MLY-alueita toivottiin kokonaan poistettavaksi kaavoista.

Kulttuuriympäristöjen osalta toisaalta monin paikoin toivottiin merkintöjen lisäämistä ja laajentamista ja toisaalta edellytettiin, ettei kulttuuriympäristömerkintä saa vaikeuttaa maa- ja metsätalouden harjoittamista.

Kaavaprosessiin liittyen muistutuksissa tuotiin esiin muun muassa, että maakuntakaavan valmisteluajataulua pidettiin liian kireänä aidon osallistumisen ja vuorovaikutuksen kannalta, ja että laajaa kaavakokonaisuutta tulisi tiivistää ja selkeyttää. Lisäksi nostettiin esiin vaikutukset maanomistajiin ja maanomistajien oikeudet. Kaavakartan sekä liitekarttojen mittakaava koettiin useammassa muistutuksessa epäselväksi, jotta osallinen pystyisi hahmottamaan tehtyjä muutoksia. Monessa teemassa kaivattiin maanomistajien parempaa tiedottamista ja osallistamista suunnitteluprosessiin sekä pidettiin kaavan taustaselvityksiä osin riittämättöminä.

Kaavaehdotusvaiheen muistutukset Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavaa koskien

Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavan ehdotuksen palautteen keskeinen sisältö esitellään alla aihealueittain.

Yleisesti Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavaa koskevat muistutukset

Joissain muistutuksissa nähtiin Uusimaa-kaavan tiedottaminen puutteelliseksi ja maanomistajien kuulemista pidettiin liian vähäisenä. Kaavaehdotuksen karttamateriaalit myös nähtiin hankalina lukea ja tulkita.

Kasvun kestävä ohjaaminen

Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden osalta muistutuksessa esitettiin Karkkilan kuntakeskuksen eteläpuolelle jo keväällä kaavaehdotuksessa laajennetun merkinnän supistamista. Perusteluna on se, että esitetyn vyöhykkeen alle jää entistä enemmän Karjaanjoen vähintään maakunnallisesti arvokkaasta metsä- ja vesistökokonaisuudesta.

Elinkeinot ja kauppa

Tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueiden osalta esitettiin, että Koverharin tuotannon ja logistiikan merkintä tulee siirtää pohjoisemmaksi. Lohjan Nummenkylään ei muistuttajien mielestä pidä osoittaa tuotannon ja logistiikan aluetta. Sen sijaan alueelle pitäisi osoittaa asumista sekä säilyttää maatalouden harjoittamisen edellytykset.

Liikkuminen ja logistiikka

Muistutuksessa katsottiin, että liikenteen sujuvoittaminen ja matka-aikojen lyhentäminen pääkaupunkiseudun ja Porin suuntiin ovat Karkkilan ja kaikkien vt2:n varren taajamien kasvulle elintärkeitä vastavoimana kasvun keskittymiselle suuriin kaupunkeihin. Liikkumisen sujuvoittaminen parantaisi elinkeinoelämän kannattavuutta ja lisää asukaspotentiaalia, siksi sillä on merkittävää taloudellista vaikutusta.

Helsinki-Karkkila -raideliikennevarauksen säilyttäminen pitkän aikavälin potentiaalina pitäisi auki kaikkein energiatehokkainta ja päästöttömintä liikkumismahdollisuutta, joka rasittaisi vähiten pääkaupunkiseudun liikenneinfrastruktuuria ja mahdollistaisi kasvun jakautumisen tasaisemmin Uudenmaan kuntien kesken. Edellytettiin, että Helsinki-Karkkila -raideliikennevarauksen lisäämistä Uusimaa-kaavaan sekä vt 2:n nelikaistaistamisvarausta.

Muistutuksessa esitettiin, että Vt 25:n kaksiajoratainen osuus osoitettava tehtyjen selvitysten mukaan lyhyempänä Tammisaaren ja Lappohjan välillä.

Ratojen osalta muistutukset koskivat Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavassa ESA- oikorataa: ratalinjauksen tulisi ottaa huomioon paremmin viljeltävät peltoalueet. Karnaisten korven suojelualueen kohdalla ratalinjaus tulee merkitä tunneliin.

Ympäristön voimavarat ja vetovoima

Useisiin kaavamerkintöihin esitettiin tarkistuksia: suojelualueet, virkistysalueet, virkistyskäytön kohdealueet, viheryhteystarpeet, MLY-alueet, kulttuuriympäristöt. Lisäksi toivottiin merkintöjen tulkinnan selkiyttämistä kaavaselostukseen. Muistutuksissa nostettiin esiin tarve maanomistajien laajemmalle tiedottamiselle ja kuulemiselle.

Ympäristön voimavaroihin ja vetovoimaan liittyvät muistutukset koskivat Länsi-Uudellamaalla erityisesti:

Suojelualueet

Suojelualueiden osalta vastustettiin uusien suojelualueiden osoittamista yksityisille kiinteistöille, koska uusina esitettäviä alueita perustelevaa aineistoa pidetään riittämättömänä, viranomaispäätöksiä ei ole tehty eikä alueista ole neuvoteltu maanomistajien kanssa. Suojelun tulisi perustua vapaaehtoisuuteen. Soidensuojelun täydennysohjelman mukaisia alueita ei tule osoittaa kaavassa. Esitettiin uusien suojelualueiden osoittamista tai kaavassa jo osoitettujen laajentamista. Valtakunnallisesti arvokkaiden suoalueiden lisääminen lausuntojen perusteella kyseenalaistettiin.

Virkistysalueiden osalta esitettiin, ettei virkistysalueita tule osoittaa yksityisille kiinteistöille. Hangon Märsänin alueelle esitettiin virkistysalueen merkintää.

Viheryhteystarpeiden osalta toivottiin ekologisen yhteystarpeen tulkinnan selkiyttämistä kaava-aineistossa. Inkooseen osoitettu kt 51 ylittävä ekologinen yhteystarve saa suhteettoman suuren merkityksen ottaen huomioon, että alueella on muitakin eläinten käyttämiä ylityspaikkoja.

Kulttuuriympäristöjen osalta katsottiin, ettei kulttuuriympäristö-merkinnän osoittaminen saa vaikeuttaa maa -ja metsätalouden harjoittamista. Useampi muistuttaja esitti, ettei kulttuuriympäristö-merkintää tule esittää Trollshovdaan. Kaavakartalle Lappohjaan osoitetulla kulttuuriympäristöllä ei nähty olevan merkittäviä arvoja.

Muistutettiin, että **Arvokkaisiin geologisiin muodostumiin** sisältyy usein myös hyvinkin arvokkaita luontoarvoja. Kaavamääräyksiä tulee täydentää. Lappohjan aluetta koskevassa muistutuksessa esitettiin, että arvokas geologinen muodostelma -merkinnän tulee ottaa huomioon yleiskaavan rakennusalue, eikä se saa häiritä metsätaloutta.

MLY-merkintää pidettiin useammassa muistutuksessa täysin tarpeettomana merkintänä, koska metsälaki ohjaa riittävästi alueen käyttöä.

Energia, tekninen huolto ja ympäristöhäiriöt

Muistutettiin, että voimassa olevan Inkoo-Raaseporin merialueen tuulivoimatuotantoon soveltuvan alueen merkinnän kumoaminen ei perustu riittäviin tasapuolisiin selvityksiin.

Puolustusvoimat ja rajavalvonta

Muistutuksessa tuotiin esiin, että Puolustusvoimien alueita on osoitettu yksityisille maille, mikä on virheellistä ja se tulee korjata kaavakartalle.

Puolustusvoimien räjähdetarastojen suojavyöhykkeen osalta muistuttajat esittivät, että ulompi vyöhyke poistetaan kaavakartalta, koska sillä voi olla estevaikutuksia vapaa-ajanrakentamiseen.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää

- merkitä tiedoksi saadut muistutukset sekä ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelun muistion.

Vastuujohtaja:

Merja Vikman-Kanerva 040 638 6669

Valmistelija:

Heli Vauhkonen 050 3200 431

Päätös:

Maakuntahallitus päätti

– merkitä tiedoksi saadut muistutukset sekä ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelun muistion.

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki 410/2015 136 §); päätös koskee valmistelua

MHS 27.01.2020 § 6

Tiivistelmä

Helsingin seudun, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavojen kokonaisuudesta käytetään nimeä Uusimaa-kaava 2050. Vaihemaakuntakaavojen ehdotukset olivat nähtävillä loka-marraskuussa 2019. Nyt muistutukset on käyty läpi ja niihin on laadittu ehdotukset vastineiksi hallituksen hyväksyttäväksi. Vastineita käsitellään kunkin kaavan oman pykälän alla teemoittain, vaikkakin muistutukset ja vastineet sisältävä liiteaineisto on koottu yhdeksi, koko kaavakokonaisuuden käsittäväksi asiakirjaksi. Vastineiden keskeinen sisältö esitellään alla aihealueittain muiden muistutusten osalta, paitsi niiden, pääosin ympäristön voimavarat ja vetovoima -teemakokonaisuutta koskevien muistutusten osalta, jotka käsitellään maakuntahallituksen helmikuun kokouksessa. Kaava-aineistoihin on muistutusten pohjalta perusteltua tehdä joitakin tarkistuksia. Keskeisin näistä on raskaan raideliikenteen varikoiden suunnittelumääräyksen täydentäminen.

Asian yksityiskohtainen selostus

Helsingin seudulle, Itä-Uudellemaalle ja Länsi-Uudellemaalle valmistellaan vaihemaakuntakaavoja. Kaavojen aikatahtain on vuodessa 2050. Kaavojen kokonaisuudesta käytetään yhteistä nimeä Uusimaa-kaava 2050.

Kaavaprosessin tilanne ja toimenpiteet muistutusten pohjalta

Vaihemaakuntakaavojen ehdotukset olivat nähtävillä loka-marraskuussa 2019. Nyt kaavaehdotuksista saadut muistutukset on käyty läpi ja niihin on laadittu ehdotukset vastineiksi maakuntahallituksen hyväksyttäväksi. Kaikkia kolmea kaavaa koskevat muistutukset ja niihin laaditut vastineet muodostavat yhden asiakirjan, joka on tämän esityslistan liitteenä. Kutakin seudun vaihemaakuntakaavaa käsitellään kuitenkin omana pykälänään kaavaprosessissa ja siten kutakin kaavaa koskevat vastineet hyväksytään erikseen omana päätöspykälänään. Vastineet käsitellään teemoittain.

Ensimmäistä osaa vastineista esitetään maakuntahallituksen hyväksyttäväksi tammikuun 2020 kokouksessa ja toista osaa helmikuun 2020 kokouksessa. Uusimaa-kaavan kokonaisuuden ehdotusvaiheen muistutuksiin laadittujen vastineiden keskeinen sisältö esitellään tammikuussa aihealueittain muiden muistutusten, paitsi niiden, pääosin ympäristön voimavarat ja vetovoima -teemakokonaisuutta koskevien muistutusten osalta, jotka käsitellään maakuntahallituksen helmikuun kokouksessa. Tämän jälkeen

kaavakokonaisuus valmistellaan maakuntahallituksen ja -valtuuston hyväksyttäväksi keväällä 2020.

Useampaa kuin yhtä kaavaa tai koko Uusimaa-kaavan kokonaisuutta koskevat vastineet

Useampaa kuin yhtä kaavaa tai koko Uusimaa-kaavan kokonaisuutta koskeviin ehdotusvaiheen muistutuksiin laadittujen vastineiden keskeinen sisältö esitellään seuraavassa aihealueittain.

Kaavaprosessiin liittyen muistutuksissa kritisoitiin maakuntakaavan valmisteluaikataulua liian kireäksi aidon osallistumisen ja vuorovaikutuksen kannalta. Laajaa kaavakokonaisuutta tulisi tiivistää ja selkeyttää. Lisäksi nostettiin esiin vaikutukset maanomistajiin ja maanomistajien oikeudet. Kaavakartan sekä liitekarttojen mittakaava koettiin epäselväksi. Maanomistajien parempaa tiedottamista ja osallistamista suunnitteluprosessiin toivottiin. Kaavan taustaselvityksiä pidettiin osin riittämättöminä.

Vastineissa on todettu kaavaprosessin aikataulun, osallistumisen ja maanomistajien oikeuksien osalta, että maakuntakaavan valmistelussa on kuultu osallisia maankäyttö- ja rakennuslain mukaisilla menettelyillä, joissa otetaan huomioon mm. maanomistajien tasapuolisen kohtelun velvoite. Vuorovaikutuksessa ovat olleet mukana mm. seuduittaiset asiantuntijaryhmät ja poliittiset ohjaustoimikunnat, joiden lisäksi on ollut laajaa vuorovaikutusta kuntiin ja muihin sidosryhmiin. Maanomistajille tiedottamisen osalta todetaan, että maakuntakaavan suunnittelualue kattaa koko Uudenmaan, joten osallisten määrä on erittäin suuri. Siksi virallisten kuulemisten lisäksi yksittäisille maanomistajille ei ole Uudenmaan liitosta erikseen tiedotettu kaavasta. Uudenmaan liittoon yhteydessä olleille maanomistajille on toimitettu pyynnöstä lisätietoja heidän omistamiaan alueita koskevista kaavaratkaisuista.

Kaava-aineiston esitystavan, laajuuden ja selvitysten osalta vastineissa on todettu muun muassa, että maakuntakaava on kaavatasoista yleispiirteisien ja yleispiirteisyys koskee sekä kaavan sisältöä, esitystapaa että tulkintaa. Uusimaa-kaavan kokonaisuus on esitystavaltaan ja sisällöltään voimassa olevia maakuntakaavoja yleispiirteisempi ja strategisempi. Strategisuuden myötä kaavamääräysten merkitys kaavaohjauksen kannalta korostuu, mikä edellyttää määräyksiltä riittävää sisällöllistä kattavuutta. Kaavaratkaisut perustuvat MRL:n edellyttämällä tavalla riittäviin, uusimpiin selvityksiin ottaen huomioon maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä suunnitelmana. Maakuntakaavan laadinnassa on hyödynnetty eri tavoin koottua tietoa, ja käytetyt lähteet löytyvät joko Uudenmaan liiton nettisivuilta tai ovat saatavilla pyynnöstä Uudenmaan liitosta.

Uudenmaan ELY-keskuksen muistutuksessa todettiin, että jää epäselväksi, **ovatko valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja maakuntakaavan sisältövaatimukset riittävästi välittyneet maakuntakaavaratkaisuun** mm. yhdyskuntarakenteen ohjauksen ja liikennejärjestelmän toimivuuden kannalta. Vastineissa todetaan muun muassa, että maakuntakaavan alueidenkäyttöratkaisuilla ja merkintä- ja määräysjärjestelmällä on huolehdittu yksityiskohtaisemman suunnittelun tarkoituksenmukaisesta ohjauksesta mm. yhdyskuntarakenteen kehittymisen kannalta sekä varmistettu valtakunnallisten ja maakunnallisten intressien välittyminen alempiasteiseen suunnitteluun. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat keskeisiä kaavan lähtökohtia ja ne ovat välittyneet maakuntakaavaratkaisuun. Uusimaa-kaava 2050:n suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin on kuvattu

kaavaselostuksessa. Myös maakuntakaavan sisältövaatimukset (MRL 28§) ovat välittyneet maakuntakaavaratkaisiin, sillä kaavassa on mm. kiinnitetty huomiota maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin esimerkiksi korostamalla Uudenmaan ja sen kehittämisen kansainvälistä ja valtakunnallista merkitystä, ja otettu huomioon maakunnan sisäiset erityispiirteet jakamalla kaavakokonaisuus kolmeen yhteensovitettuun vaihemaakuntakaavatyöhön sekä osoitettu maakunnan tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämisen kannalta oleelliset merkinnät ja määräykset.

Kasvun kestävä ohjaamisen teemaan liittyen muistutuksissa tuotiin esiin epävarmuutta, joka liittyy teeman uudenlaiseen käsittelytapaan (Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen kehittämisperiaatemerkintä) maakuntakaavassa. Soveltamiseen liittyviä käytäntöjä ei ole vielä muodostunut eikä oikeusprosesseista ole esimerkkejä. Vastineissa on tuotu esiin kasvun kestävä ohjaamisen kaavaratkaisun perusteluja mm. maankäyttö- ja rakennuslakiin ja sen soveltamiseen liittyviin ympäristöministeriön oppaisiin perustuen. Uusimaa-kaava 2050:n kaavamerkintä- ja määräyskokonaisuuden ohjausvaikutusta yksityiskohtaisempaan suunnitteluun on avattu myös listaamalla vastineeseen yhdyskuntarakenteen ohjauksen kannalta keskeisimmät kaavamääräykset.

Keskuksen kohdemerkinnän suunnittelumääräyksen maininta siitä, että merkinnän alle jää osittain aluevarauksiin rinnastettavia viivamerkintöjä, jotka ovat keskuksen kohdemerkinnän kanssa päällekkäin voimassa sekä ominaisuusmerkintöjä, aiheuttaa yhden muistutuksen mukaan epäselvyyttä merkinnän tulkintaan. Muistutuksen perusteella on tarkistettu, ettei mitään kohdemaisia ominaisuusmerkintöjä jää keskuksien kohdemerkintöjen alle. Aluevarausmerkintöihin rinnasteiset viiva- ja kohdemerkinnät ovat aluevarausmerkinnöistä poiketen kaavan muihin merkintöihin nähden päällekkäisiä.

Kasvun kestävä ohjaamisen teemaan liittyen kaava-aineistoihin on muistutusten pohjalta perusteltua tehdä seuraavat kaikkia kolmea kaavaa koskevat muutokset:

- keskuksien suunnittelumääräystä ja merkinnän kuvausta jäsennetään uudelleen
- kaavaselostusta täydennetään kuvauksella maakuntakaavan suhteesta maankäyttö- ja rakennuslain maakuntakaavan sisältövaatimukseen (MRL 28§)

Elinkeinoista ja kaupasta tuli yksittäisiä muistutuksia ja ne kohdistuivat seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan koon alarajaan, kaupan alueiden laadun rajoittamiseen, taajamatoimintojen laajuuteen sekä elinkeinojen kohdemerkintöjen sijainteihin. Vaihemaakuntakaavan ehdotuksiin ei ole perusteltua tehdä kaupan tai muiden elinkeinojen osalta muutoksia kaavaratkaisuihin.

Vastineissa on todettu kaupan osalta muun muassa, että merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alarajat seudulliselle keskustahakuiselle ja tilaa vaativalle erikoiskaupalle ovat riittävät vaarantamatta keskustakaupan edellytyksiä. Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden merkintöjen rajauksiin ei ole perusteltua tehdä muutoksia kaupan ohjauksen takia, sillä rajaukset antavat kunnille riittävät yhdyskuntarakenteen kehittämismahdollisuudet.

Tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueiden sijainnit ja

laajuudet määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa eikä merkintöjen tarkistuksiin ole perusteita. Muistutusten kohteena olevien **maa-aineshuollon kehittämisalueiden** merkintöjen muuttamiseen ei ole perusteita, sillä merkinnän kriteerit eivät täyty näillä alueilla.

Liikkumisen ja logistiikan teemaan liittyen, koko kaavakokonaisuutta koskien tuli seitsemän muistutusta, joista kahdessa vaadittiin **raskaan liikenteen palvelualueiden** esittämistä kaavakartalla. Muilta osin teeman muistutukset koko kaavakokonaisuutta koskien liittyivät **ratoihin, teihin, vesiliikenteeseen ja liikennehankkeiden priorisointiin**. Raideliikenne nähtiin kaavan yhtenä keskeisenä suunnittelukysymyksenä. Vastineissa todettiin, että raskaan liikenteen palvelualueet on tunnistettu ja esitetty selostuksen liitekartalla. Kaavaratkaisu ohjaa riittävästi näiden alueiden huomioon ottamista kuntakaavoituksessa ja muussa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Kaavaselistusta kuitenkin täydennetään hiukan tältä osin. Liikennehankkeiden priorisointia perusteltiin resurssien kohdistamisen tärkeydellä ja hankkeiden välisillä riippuvuussuhteilla.

Ympäristön voimavarat ja vetovoima – teemaan liittyen saatiin muistutuksia erityisesti suojelualueista, virkistysalueista, viheryhteystarpeista ja kulttuuriympäristöistä.

Suojelualueiden osalta tammikuun kokouksessa käsiteltävissä muistutuksissa osassa uusien suojelualueiden osoittamista vastustettiin kokonaisuudessaan tai ehdotettiin muun merkintätavan käyttöä, ja useissa esitettiin tarkistuksia yksittäisiin rajauksiin. Ylikunnallista luontoarvojen käsittelyä pidettiin kuitenkin osassa muistutuksista tärkeänä. Pienialaisten, suojelualuemerkintää vastaavien kohteiden palauttamista ja lisäämistä kaavaan toivottiin. Osa suojelualuemerkinnöistä on muistutusten mukaan tuotu kaavaprosessiin liian myöhään, vasta ehdotusvaiheessa. Etenkin valtakunnallisesti arvokkaiden suoalueiden lisääminen lausuntokierroksen jälkeen kyseenalaistettiin. Suojelualueiden oikeusvaikutuksia ja toteuttamisprosessia monet pitivät epäselvänä ja osa muistuttajista esitti, että suojelun tulisi perustua vain vapaaehtoisuuteen. Suojelualueiden perusteena olevia tietoja pidettiin osin puutteellisina ja vanhentuneina, mm. koska kaikkia uusia suojelualueita ei ole tätä kaavaa varten maastossa selvitetty ja luontotiedon kattavuudessa ja yhdenmukaisuudessa esitettiin olevan puutteita. Muistutuksiin liittyen tehdään täydennyksiä kaavaselistukseen sekä joitain tarkistuksia suojelualueiden rajauksiin.

Suojelualueita koskeviin muistutuksiin on laadittu yleisiä suojelualueiden kaavaratkaisun periaatteita kuvaava vastineisuus:

”Maakuntakaavassa tulee maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti esittää maakunnan kehityksen kannalta tarpeellisia alueita, joihin myös suojelualueet kuuluvat. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edellyttävät, että myös maakuntakaavoituksessa edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaan on erityistä huomiota kiinnitettävä luonnonarvojen vaalimiseen. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen edellyttää Uudellamaalla myös uusien suojelualueiden osoittamista.

Suojelualuemerkintöjen osoittamisen yleisenä perusteena kaavaehdotuksessa on se, että alueella on luonnonsuojelulain kautta toteutettavaksi soveltuvia vähintään maakunnallisia luontoarvoja. Mukana on myös suojelualueita, joilla on voimassa olevan 4. vaihemaakuntakaavan

laadinnan yhteydessä todettu olevan maakunnallista merkitystä, ja jotka on mainitussa kaavassa osoitettu vastaavalla kaavamerkinnällä. Kaavaehdotuksissa osoitetaan suojelualueet aluevarauksena, jonka suunnittelumääräys ohjaa viranomaistoimintaa. Viranomaisen on päätöksissään otettava huomioon, etteivät ne vaaranna tai heikennä niitä luonto- ja ympäristöarvoja, joiden perusteella alueesta on tarkoitus muodostaa suojelualue. Voimassa olevaa maakuntakaavan suojelualueita koskee MRL:n mukainen rakentamisrajoitus eikä sen alueella sovelleta metsälakia.

Maakunnallisten luontoarvojen selvittäminen on tehty maakuntakaavan laadinnan edellyttämällä tarkkuudella ja painottaen maankäytön muutosalueita. Suojelualueiden rajausten perusteet käyvät ilmi kaavaselostuksesta ja kohdekohtaisesti selostuksen liiteaineistosta 2. Kaavaehdotuksissa osoitetut uudet suojelualueet perustuvat MRL:n 9 §:n edellyttämällä tavalla riittäviin selvityksiin ja alueiden maakunnallisuuden arvottamisessa on käytetty yhtenäistä kriteeristöä.

Suojelualuemerkinnän toteuttaminen eli perustaminen luonnonsuojelualueeksi edellyttää luonnonsuojelulain mukaista menettelyä. Menettelystä vastaa Uudenmaan ELY-keskus ja sen voi käynnistää myös maanomistaja ottamalla yhteyttä ELY-keskukseen. Menettelyyn kuuluu neuvottelu ja sopiminen yhdessä maanomistajan kanssa suojelualueen rajauksesta, aluetta koskevista rauhoitusmääräyksistä ja korvauksesta. Vaihtoehtoisesti maanomistaja voi tarjota suojelualueita hankittavaksi valtion omistukseen tai suojelu voidaan toteuttaa myös määräaikaisella sopimuksella. Suojelualueen rajausta ja luonnonsuojelulain 10 §:n edellytysten täyttymistä tarkastellaan toteuttamisvaiheessa tarkemmin myös maastokäyntien avulla. Tässä yhteydessä maakuntakaavan suojelualuemerkinnän rajaus tarkentuu. Suojelualueen toteuttaminen edellyttää, että maanomistaja ja ELY-keskus pääsevät sopimukseen toteuttamistavasta, rajauksesta ja korvauksesta. Jos alueelle laaditaan yksityiskohtaisempi kuntakaava, voi maakuntakaavan suojelualuemerkintä tarkentua myös kuntakaavan ratkaisulla.

Jos jokin osa maakuntakaavassa suojelualuemerkinnällä osoitetusta alueesta ei sisällä luonnonsuojelulain kautta suojaa tarvitsevia luontoarvoja, se tulee jättää pois merkintää toteuttavasta luonnonsuojelualueen perustamispäätöksestä ja sen rajauksesta. Päätöksestä pois jääneellä alueella ei ole syytä rajoittaa toimenpiteitä suojelualuemerkintään liittyvin perustein, jos maakuntakaavassa osoitettu suojelualue on toteutunut kaavan tavoitteiden mukaisesti. Tulkinnan maakuntakaavan tavoitteiden toteutumisesta tekee Uudenmaan liitto, joka tarvittaessa antaa lausunnon taholle, joka suunnittelee toimenpiteitä suojelualuemerkinnän alueelle.”

Lisäksi vastineissa on todettu suojelualueiden muihin yleisiin periaatteisiin liittyviä muistutuksia koskien tarkemmin seuraavia asioita:

”Valtakunnallisesti arvokkaiden soiden osalta vaihemaakuntakaavaehdotusten suojelualuemerkinnät perustuvat soidensuojelun täydennysehdotuksen valmistelun yhteydessä (2012-2015) tuotettuun luontotietoon ja paikkatietoaineistoon. Suojelualuemerkinnällä on osoitettu soidensuojelun täydennysehdotuksen rajaukset, koska ne ovat luontoarvoiltaan valtakunnallisia sekä luonnonsuojelulain kautta toteutettavaksi soveltuvia. Osa valtakunnallisesti arvokkaista suoalueista oli mukana jo kaavan luonnosvaiheessa. Nämä kohteet ovat joko luonnonsuojelulain kautta toteutuneita, valtion omistuksessa tai

kuntakaavassa suojelualueeksi osoitettuja. Muiden valtakunnallisesti arvokkaiden suoalueiden lisäämistä kaavaehdotukseen ovat lausunnoissaan esittäneet mm. ympäristöministeriö sekä Uudenmaan ELY-keskus. Ympäristöministeriö toteaa launnossaan, että kaavaehdotusta tulee jatkovalmistelussa täydentää siten, että soidensuojelun täydennysehdotuksen valtakunnallisesti arvokkaat suokohteet osoitetaan yhtenäisesti koko maakunnan alueella. Uudenmaan ELY-keskus on ilmoittanut, että sillä on valmius toteuttaa kohteet luonnonsuojelulain mukaisesti.

Suojelualueiden perusteena olevat tiedot ovat riittävät ottaen huomioon maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä suunnitelmana ja suhteessa suojelualuemerkinnän ohjausvaikutukseen. Luontokohteista on tunnistettu ne alueet, joilla täyttyvät maakunnallisen luontoarvon kriteerit. Maakuntakaavan laadinnassa on hyödynnetty eri tavoin koottua tietoa, jonka soveltuvuus on joko todettu Uudenmaan liitossa tai sen on tarkistanut asiantuntijatyönä luontoselvityksiin erikoistunut konsultti ja tarvittaessa tietoja on täydennetty maastoselvityksin. Kaikkien alueiden osalta ei ole ollut perusteltua tehdä uusia maastotöitä. Suojelualueiden osalta toteuttamisessa tarvittavaa tarkempaa luontotietoa tuottaa osaltaan Uudenmaan ELY-keskus. Kuntakaavoja laadittaessa on tehtävä maakuntakaavan selvityksiä tarkemmat luontoselvitykset.

Luontokohteiden luontotyyppejä, lajistoa ja muuta ekologista merkitystä kuvaavista tiedoista on tunnistettu maakunnalliset osat LAKU-kriteereillä (julkaisu 2012). Tiedot perustuvat maastohavaintoihin ja muun aineiston, esimerkiksi ilmakuviin, osalta luontoasiantuntijoiden tekemään tulkintaan. Zonation-analyysien tuloksia on käytetty luontokohteiden arvottamisessa vain maakunnallisen tason ekologisen verkoston selvityksen (2018) tulosten osalta. Ekologisen verkoston maakunnalliset osat voivat tuoda joillekin kohteille lisäarvoa LAKU-kriteerien mukaisesti.

Vapaaehtoisen suojelun periaate ja kaavaehdotus eivät ole toisiaan poissulkevia. Maakuntakaavoitukselle on annettu tietyt sisältövaatimukset, joiden täyttäminen suhteessa muuhun maankäyttöön edellyttää Uudellamaalla luontoarvojen turvaamista myös uusien suojelualuemerkintöjen osoittamisen kautta. Uudenmaan liitto näkee myös vapaaehtoisen suojelun tärkeänä keinona ja osana ekologisen verkoston toimivuuden parantamista niillä alueilla, missä se riittää vastaamaan luontoarvojen heikkenemiseen. Suojelualuemerkinnän käyttäminen kaavaehdotuksessa myös uusilla toteutumattomilla alueilla on perusteltua myös siksi, että se mahdollistaa riittävän ja vakiintuneen viranomaisohjauksen luontoarvojen huomioon ottamiseksi maankäyttöä muuttavissa suunnittelutilanteissa. Luonnonsuojelulain mukainen toteuttamistapa on selkeä myös maanomistajalle maksettavien korvausten osalta.

Lisäksi yleisesti on huomattava, että oikeusvaikutteisen kuntakaavan alueella maakuntakaavan suojelualuemerkintä ei ole voimassa. Kunta vastaa kaavojen ajantasaisuuden arvioinnista ja harkitsee tarpeen uudistaa kaavoja tunnistettujen luontoarvojen huomioon ottamisen niin edellyttäessä. Vireillä olevissa yleis- ja asemakaavatöissä on syytä ottaa huomioon luontoarvojen maakunnallisuus ja tarkentaa tarvittaessa maakuntakaavassa esitettyä rajausta, luontotietoja ja niiden huomioon ottamisen tapaa yhdessä Uudenmaan ELY-keskuksen luonnonsuojelun toteuttamisesta vastaavien asiantuntijoiden kanssa.”

Virkistysalueiden osalta esitettiin merkintöjen poistamista siltä osin, kun ne kohdistuvat yksityisille kiinteistöille ja rajoittavat maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä. Virkistysalue ja virkistyskäytön kohdealue -merkintöjen käyttöä ei pidetty johdonmukaisena. Vastineissa todetaan, että virkistysalueet on osoitettu maakuntakaavan edellyttämällä yleispiirteisellä tarkastelutasolla, ja ne tarkentuvat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Virkistysalueen merkintä ei vaikuta maa- ja metsätalouden harjoittamiseen, sillä metsälaki on voimassa. Kaavaehdotuksen virkistysalueet ovat pääosin samoja kuin voimassa olevassa Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa. Poikkeuksena ovat sellaiset kumoutuvat virkistysalueet, joihin osoitetaan luontoselvitysten perusteella uusia suojelualuevarauksia. Voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitetut alle 50 hehtaarin virkistysalueet osoitetaan kaavaehdotuksessa kehittämisperiaatemerkinällä virkistyskäytön kohdealue. Merkintä on linjassa kaavaehdotusten strategisemman esittämisen ja ohjaustavan kanssa.

Viheryhteystarpeiden osalta ehdotettiin uusien yhteystarpeiden osoittamista, kaavaehdotuksessa osoitetun yhteyden korvaamista toiseen paikkaan sekä joidenkin yhteystarpeiden poistamista. Muistutuksissa haluttiin palauttaa kaikki voimassa olevien kaavojen viheryhteystarvemerkinnot kaavaehdotukseen. Lisäksi ehdotettiin viheryhteystarpeiden osoittamista vain ekologisista perusteista.

Vastineissa on todettu, että viheryhteystarpeina on osoitettu ekologisesta ja virkistyskäytöstä verkostosta ne maakunnalliset yhteydet, joiden toteuttaminen ja kehittäminen on erityisen tärkeää muusta maankäytöstä johtuvien muospaineiden ja estevaikutusten takia. Viheryhteystarpeiden tunnistamisessa on käytetty paikkatietomenetelmällä tuotettua uutta tietoa Uudenmaan arvokkaista luontoalueista ja ekologisista verkostoista. Kaikkia olemassa olevia tai tunnistettuja viheryhteyksiä ei osoiteta maakuntakaavakartalla, vaan niiden huomioon ottaminen tapahtuu yleisten suunnittelumääräysten sekä taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen määräysten kautta. Viheryhteyden toiminnallinen päätehtävä ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Toteutuksessa on olennaista, että riittävä kytkeytyvyys suojelu- ja virkistysalueiden välillä voidaan turvata. Viheryhteystarve -merkintä ei rajoita maa- ja metsätalouden harjoittamista tai vaikuta rakentamisoikeuteen. Vaihemaakuntakaavoissa viheryhteystarpeiden määrää on vähennetty ja linjauksia yleispiirteisetty voimassa olevaan maakuntakaavaan nähden. Viheryhteystarvemerkinnot suunnitteluperiaatteen ja esitystavan muutos on linjassa vaihemaakuntakaavojen aiempaa yleispiirteisemmän ja strategisemman ohjaustavan kanssa.

Natura-alueiden osalta merkintätapaa pidettiin epäselvänä joidenkin alueiden osalta ja esitettiin myös pienialaisten Natura-alueiden osoittamista kaavakartalla. Vastineissa on todettu, että Natura 2000-ohjelman alueet on osoitettu kaavaehdotuksissa ominaisuusmerkinnällä ympäristöhallinnon ajantasaisen paikkatietoaineiston mukaisesti. Kaavaehdotuksissa ei esitetä alle 5 hehtaarin Natura-alueita. Maakuntakaavalla ei muuteta valtioneuvoston Natura 2000 -ohjelmaa koskevien päätösten sisältöjä.

MLY-alueiden osalta kaavamerkinnot kuvaukseen ja määräykseen esitettiin joitakin muokkaustavoitteita. MLY-alueita toivottiin myös kokonaan poistettavaksi. Merkintää pidettiin tarpeettomana tai epäselvänä, ja sen nähtiin aiheuttavan rajoituksia metsänkäytölle. Toisaalta toivottiin, että merkintä osoitetaan myös joillekin uusille metsätalousvaltaisille alueille. Vastineissa on todettu, että MLY-alueita käytetään pääasiassa käyttötarkoituksen lisäksi myös muihin tarkoituksiin, kuten maanviljelyyn ja

haja-asutusluonteiseen rakentamiseen. Ne metsämantereet, joiden keskeinen käyttötarkoitus ei ole metsätalous, on merkitty muilla merkinnöillä ja niiden ekologista merkitystä ohjataan myös yleisten suunnittelumääräysten kautta. MLY-alueiden kriteerit, aluerajausten perusteet sekä alueiden kuvaukset on esitetty voimassa olevissa Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavassa ja Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa. Kaavaehdotuksissa MLY-alueita ei ole laajennettu, vaan ne osoitetaan yhdenmukaisina voimassa oleviin maakuntakaavoihin nähden. Merkintä ei rajoita metsätaloutta, sillä metsien hoitaminen ja käyttäminen alueilla perustuu metsälakiin. Alueiden osoittaminen maakuntakaavoissa on perusteltua mm. metsien hiilinielujen turvaamiseksi Uudenmaan alueella.

Kulttuuriympäristöjen osalta muistutuksissa toisaalta toivottiin merkintöjen lisäämistä ja laajentamista ja toisaalta edellytettiin, ettei kulttuuriympäristömerkintä saa vaikeuttaa maa- ja metsätalouden harjoittamista. Yksittäiset muistutukset koskivat kulttuuriympäristö -merkinnän rajoituksia sekä vaikutuksia alueen kehittämiseen esimerkiksi maaseudun elinkeinojen kannalta. Vastineissa on todettu, että alueiden osoittaminen perustuu Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaan. Kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen kannalta merkittävät alueet on valtakunnallisiin ja maakunnallisiin selvityksiin perustuen osoitettu ominaisuusmerkinnällä ja niiden arvojen turvaamiseksi on annettu kaavamääräyksiä. Vastineissa on myös todettu, että merkintä ei tuo suoria velvoitteita maanomistajille ja että elinvoimainen maaseutu ylläpitää ja vaalii parhaiten alueen kulttuuriympäristö- ja maisema-arvoja.

Voimassa olevien kaavojen **saaristovyöhykkeet** toivottiin palautettavan kaavaehdotukseen. Vastineissa on todettu, että maakuntakaavatyössä on tunnistettu saariston kehittämisen ja maankäytön ohjaamisen tarve. Näiden tavoitteiden turvaaminen on edelleen tärkeää ja saaristoalueita ohjataan yleisellä suunnittelumääräyksellä. Aiemmin voimassa olevissa maakuntakaavoissa saaristovyöhykkeille osoitettu ohjaus tapahtuu nyt aikaisempaa yhtenäisemmällä tavalla koko saariston alueella.

Puolustusvoimien räjähdevarastojen suojavyöhykkeen osalta muistuttajat esittivät, että ulompi vyöhyke poistetaan kaavakartalta, koska sillä voi olla estevaikutuksia vapaa-ajanrakentamiseen. Vastineessa todetaan, että räjähdevarastoinnin suojavyöhykkeistä määrätään mm. räjähteiden valmistuksen, käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksissa annetussa valtioneuvoston asetuksessa 1101/2015. Tämän asetuksen sekä Sotilasräjähdemääräyksen perusteella Puolustusvoimien räjähdevarastoille on määritetty suojavyöhykkeet, jotka tulee huomioida maakuntakaavassa. Merkinnän tavoitteena on estää vyöhykkeelle sellainen rakentaminen, joka vaatisi nopeaa evakuointia mahdollisessa onnettomuustilanteessa. Suojavyöhykemarkintä ei estä vapaa-ajan asutuksen rakentamista. Ei ole perusteltua muuttaa vyöhykerajausta.

Yhteenveto Uusimaa-kaavan kokonaisuutta koskevista, muistutusten pohjalta tehtävistä muutoksista kaava-aineistoon

Keskuksien kaavamääräystä on perusteltua jäsentää uudelleen. Kaavaselostusta on perusteltua tarkistaa ja täydentää tietyiltä osin muistutusten ja päivittyneen tietopohjan perusteella sekä tehdä kartta-aineistoihin teknisluonteisia tarkistuksia, jotka eivät merkittävästi muuta kaavan sisältöä.

Kaavaehdotusvaiheen vastineet Länsi-Uuttamaata koskien

Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavan muistutuksista valtaosa koski suojelualueita. Muita esiin nostettuja aiheita seudulla olivat Puolustusvoimien alueet, tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueet, tiet, radat, viheryhteystarpeet, virkistysalueet, kulttuuriympäristöt ja tuulivoima.

Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavan ehdotukseen kohdistuvien muistutusten ja niihin laadittujen vastineiden keskeinen sisältö esitellään alla aihealueittain.

Kasvun kestävä ohjaaminen

Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden osalta muistutuksessa esitettiin Karkkilan kuntakeskuksen eteläpuolelle kaavaehdotuksessa laajennetun merkinnän supistamista Karjaanjoen vähintään maakunnallisesti arvokkaan metsä- ja vesistökokonaisuuden vuoksi.

Vastineessa todetaan, että laajojen ja maakuntakaavan edellyttämällä tarkkuudella rajattujen taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden alueille sisältyy useita kohteita, jotka sisältävät erityisiä arvoja. Kunnan tulee ottaa huomioon näiden kohteiden ominaisuuksiin ja arvoihin liittyvät reunaehdot tarkemmassa alueidenkäytön suunnittelussaan ja ratkaista MRL:n edellyttämällä tavalla, minkälainen maankäytön kehittäminen kohteiden alueella on mahdollista. Tilannekohtaisesti on tutkittava, miten yhdyskuntarakennetta milläkin alueella on mahdollista kehittää arvoja tai arvokkaita ominaisuuksia vaarantamatta. Maakuntakaavaehdotuksessa on useita kaavamääräyksiä, jotka antavat määräyksiä rakennetun ympäristön ja luonto- ja virkistysarvojen yhteensovittamiseen.

Liikkuminen ja logistiikka

Karkkilan kaupungille annettiin vastine **valtatie 2** kehittämisestä sekä seudun **raideliikennevarauksesta**. Vastineessa todetaan, ettei valtatie 2 nykyisten tai ennustettujen liikennemäärien perusteella kaksiajorataisuudelle Vihdin kirkonkylän pohjoispuolella ole tarvetta eikä Karkkila-Helsinki -ratakäytävän esittämiselle kaavaehdotuksessa ole perusteita. Nykyinen kaavamerkintä mahdollistaa tien parantamisen, eikä sulje pois mahdollisuutta kaksiajorataisiin osuuksiin.

Uudenmaan Ely-keskus muistutti selvityksestä poikkeavasti pidempänä osoitetusta **vt 25:n** nelikaistaistamisen osuudesta Tammisaaren ja Lappohjan välillä. Vastineessa todetaan, että valtatie 25 ylimääräisellä kaksiajorataisella osuudella halutaan turvata Hangon satamien yhteydet, koska Hangon sataman liikenne on kasvamassa ja kaikkea tavaraliikennettä ei saada välttämättä raiteille radan sähköistämisestä huolimatta. Kaavan tarkoitus ei ole estää tien kehittämistä kevyemmin tavoin, vaan kehitystoimenpiteitä voidaan tehdä kaavan tavoitteita noudattavaan suuntaan.

Ratojen osalta muistutettiin siitä, että **ESA- oikoradan** ratalinjauksen tulisi ottaa huomioon paremmin viljeltävät peltoalueet.

Vastineessa todetaan, että kaavaehdotuksessa ESA-radan linjaus on osoitettu voimassa olevien maakuntakaavojen ja vuonna 2010 valmistuneen alustavan yleissuunnitelman mukaisesti. Mahdollisen uuden ratayhteyden suunnittelun yhteydessä radan tekninen toteutus, linjaus, vaikutukset ympäristöön, ihmisiin sekä muuhun liikennejärjestelmään tutkitaan tarkemmin.

Muistutettiin myös, että Karnaisten korven suojelualueen kohdalla ratalinjaus tulee merkitä tunneliin. Vastineessa vastataan, että vaihemaakuntakaavassa esitetään liikennetunneleina vain kokonaan tai suurelta osin tunnelissa kulkevat liikenneväylät. Niillä väylillä, jotka kulkevat vain paikoin tunnelissa, ei osoiteta tunnelimerkintää. Väyliä toteutettaessa selvitetään ja harkitaan yksittäisen tunnelin tarve myös suhteessa luontoarvoihin.

Elinkeinot ja kauppa

Tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueiden sijoittamista kyseenalaistettiin muistutuksissa, jotka koskivat Hangon Koverharin aluetta sekä Lohjan Nummenkylää. Vastineissa todetaan, että vaihemaakuntakaavan ehdotuksen tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueen merkintä on osoitettu kohdemerkintänä. Kohdemerkintä on yleispiirteinen merkintä ja sen sijainti ja laajuus määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa eikä merkintöjen tarkistuksiin ole näin perusteita.

Ympäristön voimavarat ja vetovoima

Useisiin kaavamerkintöihin esitettiin tarkistuksia: **suojelualueet, virkistysalueet, virkistyskäytön kohdealueet, viheryhteystarpeet, MLY-alueet, kulttuuriympäristöt**. Lisäksi toivottiin merkintöjen tulkinnan selkiyttämistä kaavaselostukseen. Muistutuksissa nostettiin esiin tarve maanomistajien laajemmalle tiedottamiselle ja kuulemiselle.

Inkoon yleiskaavoitusta varten laadituista luontoselvityksistä on Uudenmaan liitto osallisilta saadun palautteen perusteella katsonut tarpeelliseksi teettää maakuntakaavan laadintaa varten ajantasaisuuden tarkistuksen. Suojelualueiden rajauksia on perusteltua rajata pienemmiksi siltä osin, kuin tarkastelussa on todettu maakunnallisten luontoarvojen ja luonnonsuojelulain kautta toteuttavaksi soveltuvan alueen laajuus pienemmäksi, kuin nähtävillä olleessa kaavaehdotuksessa osoitettu suojelualueen rajaus.

Virkistyksen osalta pyydettiin virkistyskäytön kohdealuemerkinnän poistamista Hangossa alueelta, jossa on vedenottoa. Vastineessa todetaan, että virkistyskäytön kohdealueen merkintä ei vaaranna vedenottamon toimintaa. Virkistyskäytön kohdealueiden sijainti ja laajuus määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siten, että ne sijoittuvat ensisijaisesti valtion, kunnan tai Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen omistamille tai hallinnoimille alueille. Merkintä ei määrittele kuinka laajana virkistysalue tulee toteuttaa. Kohdealuemerkinnän poistamiselle ei ole perusteita.

Kulttuuriympäristöjen osalta muistutettiin, ettei kulttuuriympäristö-merkintää tule esittää Raaseporin Trollshovdaan, koska se voi vaikeuttaa maa -ja metsätalouden harjoittamista alueella. Vastineessa todetaan, että maakuntakaavassa tulee maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti esittää maakunnan kehityksen kannalta tarpeellisia alueita. Tällaisiin alueisiin kuuluvat muun muassa seutujen vaihemaakuntakaavaehdotuksissa osoitettavat kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeät alueet. Kulttuuriympäristö -merkintä on ominaisuusmerkintä, joka osoittaa alueen erityisominaisuutta, joka tulee ottaa huomioon alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja sovittaa muun maankäytön kanssa yhteen. Kaavan ominaisuusmerkintä ja sitä koskeva suunnittelumääräys eivät estä alueen kehittämistä tavalla, joka ottaa huomioon alueelle osoitetut kulttuuriympäristöön liittyvät reunaehdot. Merkintä ei tuo maanomistajille velvoitteita alueen hoidosta, se ei sisällä ehdollista rakentamisrajoitusta eikä rajoita omistusoikeuksia. Sen sijaan

alueella harjoitettavat maaseudun elinkeinot ylläpitävät ja vahvistavat alueen maisema- ja kulttuuriympäristöarvoja ja tukee maakuntakaavan toteutumista.

Energia, tekninen huolto ja ympäristöhäiriöt

Muistutukseen, että voimassa olevan Inkoo-Raaseporin merialueen **tuulivoimatuotantoon** soveltuvan alueen merkinnän kumoaminen ei perustu riittäviin tasapuolisiin selvityksiin, annetaan vastine, jossa muun muassa todetaan:

Uusimaa-kaavassa ei käsitellä tuulivoimaa, vaan voimaan jäävät Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa osoitetut, Itä-Uudenmaan alueella sijaitsevat tuulivoiman tuotantoon soveltuvat alueet. Uusimaa-kaavan valmistelun aikana on Puolustusvoimien kanssa käyty vuoropuhelua maanpuolustukseen liittyvien toimintaedellytysten turvaamisesta. Inkoon ja Raaseporin edustan tuulivoimatuotantoon soveltuvan alueen osalta Puolustusvoimat on perustellut kielteistä kantaansa tehdyillä tutkaselvityksillä.

Muistutuksessa todetaan, että Puolustusvoimat on esittänyt myös muiden kuin Inkoon ja Raaseporin edustan tuulivoimatuotantoon soveltuvien alueiden kumoamista. Puolustusvoimat on kuitenkin hyväksynyt kompromissina kaavaehdotuksen ratkaisun.

Toisin kuin muistutuksessa todetaan, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, jotka tulivat voimaan 1.4.2018, eivät enää edellytä tuulivoiman osoittamista maakuntakaavassa. Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa on kirjattu tuulivoimaa koskien seuraava ”Tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin.”

Edellä esitetyn perusteella Uudenmaan liitto katsoo, että on perusteltua, että Länsi-Uudenmaan maakuntakaavan tullessa lainvoimaiseksi kumoaa se voimassa olevan maakuntakaavan tuulivoimatuotantoon soveltuvan alueen merkinnän Inkoon ja Raaseporin edustan merialueelta. Muilta osin voimassaolevan maakuntakaavan tuulivoimatuotantoon soveltuvia alueita ei ole tarpeen kumota.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää

- hyväksyä vastinepaketin 1 (esityslistan liite) sisältämät, edellä esitettyjen periaatteiden mukaisesti laaditut vastineet siltä osin, kun ne koskevat Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavaa ja valtuuttaa toimiston tekemään vastineiden mukaiset korjaukset ja tarkistukset kaava-aineistoon
- maakuntahallitus valtuuttaa toimiston lisäksi tekemään muita teknisluontoisia korjauksia kaava-aineistoon maakuntahallituksen ja -valtuuston lopullista käsittelyä varten

Vastuujohtaja:

Merja Vikman-Kanerva 040 638 6669

Valmistelija:

Heli Vauhkonen 050 320 0431

Käsittely:

Keskustelun aikana Markku Markkula Inka Hopsun kannattamana esitti asian jättämistä pöydälle. Pahlman esitti Launialan kannattamana asian palauttamista uudelleen valmisteltavaksi. Puheenjohtaja totesi, että jos on sekä pöydällepano- että palautusesitys, niin ensin äänestetään pöydällepanosta, joka ei ota kantaa asian sisältöön. Jos pöydällepanoesitys hyväksytään, niin asian käsittely keskeytyy, eikä palautuksesta äänestetä.

Koska oli tehty kannatettu pöydällepanoehdotus, puheenjohtaja rajasi keskustelun käsittelemään pöydällepanoa ja keskustelun päätyttyä totesi, että asiasta on äänestettävä. Suoritettussa äänestyksessä pöydällepanoa kannattaneet äänestivät JAA ja asian käsittelyn jatkamista kannattaneet äänestivät EI. Äänestyksessä annettiin ääniä seuraavasti: 9 JAA-ääntä (Hopsu, Markkula, Karhuvaara, Vesikansa, Ihanus, Heijnsbroek-Wirén, Lompolo, Meros, Salonen), 3 EI-ääntä (Taipale, Pahlman, Launiala).

Puheenjohtaja totesi, että pöydällepanoehdotus oli tullut maakuntahallituksen päätökseksi. Koska maakuntahallitus päätti jättää asian pöydälle, asian palauttamisesta uudelleen valmisteluun ei ollut enää mahdollista äänestää.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti jättää asian pöydälle.

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki 410/2015 136 §); päätös koskee valmistelua

MHS

Tiivistelmä

Vaihemaakuntakaavojen ehdotukset olivat nähtävillä loka-marraskuussa 2019. Kaavaehdotuksista saatuihin muistutuksiin on laadittu vastineet maakuntahallituksen hyväksyttäväksi. Maakuntahallitukselle esiteltiin hyväksyttäväksi vastinekoonnin osaa 1 kokouksessa 27.1.2020. Asia jätettiin pöydälle.

Tämä pykälä koskee täydennyksiä, joita maakuntahallituksen tammikuun keskustelun perusteella ehdotetaan tehtäväksi vastinekoonnin osaan 1. Täydennysehdotukset on esitetty liitteessä 1a. Lisäksi liitteessä on esitetty täydennysehdotus taajamatoimintojen merkinnän kuvaukseen maakuntahallituksen tammikuun kokouksessa käydyn keskustelun perusteella.

Asian yksityiskohtainen selostus

Kaavaprosessin tilanne

Vaihemaakuntakaavojen ehdotukset olivat nähtävillä loka-marraskuussa 2019. Kaavaehdotuksista saatuihin muistutuksiin on laadittu vastineet maakuntahallituksen hyväksyttäväksi. Kaikkia kolmea kaavaa koskevat muistutukset ja niihin laaditut vastineet tulevat muodostamaan yhden asiakirjan. Jokaista seudun vaihemaakuntakaavaa käsitellään kuitenkin omana pykälänään kaavaprosessissa ja siten jokaista kaavaa koskevat vastineet hyväksytään erikseen omana päätöspykälänään. Vastineet käsitellään kahdessa erässä teemoittain. Ensimmäistä osaa vastineista esiteltiin maakuntahallitukselle tammikuun 2020 kokouksessa, ja asia jätettiin pöydälle. Tässä kokouksessa esitetään hyväksyttäväksi tammikuun kokouksessa ehdotetut vastineet (vastinekoonti osa 1) tämän esityslistan liitteen 1a mukaisin täydennyksin.

Vastinekoonnin osaa 2, joka pääosin koskee ympäristön voimavarat ja vetovoima -teemakokonaisuutta, on tarkoitus käsitellä maakuntahallituksen kokouksessa maaliskuussa 2020.

Täydennysehdotukset vastineisiin koskien kaavakokonaisuutta

Maakuntahallituksen kokouksessa 27.1.2020 käydyssä keskustelussa tuotiin esiin, että vastineita koskien soidensuojelun täydennysehdotuksen mukaisia uusia suojelualueita sekä vapaaehtoisien suojelun periaatteita tulisi täydentää perusteluiden osalta. Toimiston näkemyksen mukaan asiaa koskevat vastineet ovat jo riittävät, eikä niitä ole tarpeellista täydentää.

Maakuntahallituksen kokouksessa 27.1.2020 käydyssä keskustelussa tuotiin esiin, että kaava-aineistoa tulisi täydentää taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen osalta. Tulisi tuoda selkeämmin esiin, että taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke voi sisältää luonteeltaan erilaisia osa-alueita ja että eri osa-alueisiin saattaa liittyä ominais- ja erityispiirteitä, jotka asettavat reunaehtoja tarkemmalle suunnittelulle. Kaavamerkinnän kuvausta ehdotetaan täydennettävän seuraavasti:

Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeet - merkinnän kuvaus (täydennysehdotukset lihavoituina):

Kehittämisperiaatemarkinnällä osoitetaan suurimpiin ja monipuolisimpiin keskuksiin tukeutuvat, valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävät taajamatoimintojen vyöhykkeet, joiden yhdyskuntarakenteen kehittämisellä ja tehostamisella on erityistä merkitystä koko maakunnan kehittämisen kannalta.

(Täydennys): Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeet sisältävät pääosin jo olemassa olevia taajamia, joilla yhdyskuntarakenne on jo nykyisellään kestäväää tai kehitettävissä sellaiseksi. Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeellä yhdyskuntarakenteen tulee kokonaisuutena katsottuna olla riittävän tehokas, jotta kestäväään yhdyskuntarakenteeseen liittyvät tavoitteet voidaan saavuttaa. Vyöhyke voi sisältää eri luonteisia osa-alueita rakentamattomista tehokkaasti rakennettuihin.

Vyöhykkeellä voi asumisen, palveluiden ja työpaikkojen lisäksi sijaita esimerkiksi virkistys- ja suojelualueita, liikenneväyliä ja muita liikenteen tarvitsemia alueita, yhdyskuntateknisen huollon alueita ja muita erityisalueita, ympäristöön soveltuvia teollisen tuotannon alueita, maa- ja metsätalousalueita sekä vesialueita.

(Täydennys): Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen kaavamerkintä ja siihen liittyvät määräykset määrittelevät laajan, toiminnallisesti monipuolisen aluekokonaisuuden kehittämisen yleiset periaatteet. Kehittämisperiaatemarkinnällä osoitetun vyöhykkeen alueelle sijoittuva muu maakuntakaavamerkintä osoittaa, että kyseisellä osa-alueella vyöhykkeen kehittämiseen liittyy myös muita maakunnallisia intressejä tai reunaehtoja, jotka tulee ottaa huomioon kyseisen osa-alueen tarkemmassa suunnittelussa.

Täydennysehdotukset vastineisiin koskien Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavaa

Koverharin tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueen merkinnän osalta vastinetta ehdotetaan täydennettävän siten, että tuodaan laajemmin

esiin, miksei merkinnän siirtämiselle ole perusteita. Täydennysehdotukset on esitetty liitteessä 1a.

Vt 2:n nelikaistaistamisvarauksen osalta vastinetta ehdotetaan täydennettävän viittauksella Uusimaa-kaavan toteuttamisohjelmaan, jossa on todettu, että logistiikan tarpeiden kasvuun varaudutaan mahdollistamalla valtateiden 2, 6 ja 25 kaksiajorataistaminen maankäytöllisesti. Täydennysehdotukset on esitetty liitteessä 1a.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää

- hyväksyä vastinekoonnin osa 1 vastineet liitteen 1a mukaisin täydennyksin siltä osin, kun ne koskevat Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavaa
- valtuuttaa toimiston tekemään vastineiden mukaiset tarkistukset kaava-aineistoon
- tekemään taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke – merkinnän kuvaukseen edellä esitetyt täydennykset
- valtuuttaa toimiston lisäksi tekemään muita teknisluontoisia korjauksia kaava-aineistoon maakuntahallituksen ja -valtuuston kaavan hyväksymiskäsittelyä varten.

Vastuujohtaja:

Merja Vikman-Kanerva 040 638 666

Valmistelija:

Heli Vauhkonen 050 320 0431

Käsittely:

Keskustelun aikana Markku Markkula Mia Heijnsbroek-Wirénin kannattamana esitti, että Koverharin logistiikka-alueen kohdemerkintä muutetaan Hangon kaupungin antaman muistutuksen mukaan, eli merkintä siirretään hieman pohjoisemmaksi.

Jukka Ihanus Mia Heijnsbroek-Wirénin kannattamana esitti, että kaavan merkinnöistä poistetaan ne soidensuojeluehdotuksen pohjalta merkityt uudet suojelualueet, joista ei ole suojelupäätöstä.

Koska oli tehty kannatettuja muutosehdotuksia, puheenjohtaja totesi, että asiasta on äänestettävä.

1. Äänestys: Koverhar

Suoritettussa äänestyksessä maakuntajohtajan esitystä kannattaneet äänestivät JAA ja Markkulan esitystä kannattaneet äänestivät EI.

Äänestyksessä annettiin ääniä seuraavasti:

- 6 JAA-ääntä (Meri, Pajula, Taipale, Pahlman, Launiala, Kiljunen)
- 9 EI-ääntä (Hopsu, Markkula, Pipinen, Vesikansa, Ihanus, Heijnsbroek-Wirén, Lompola, Juurikkala, Salonen).

Puheenjohtaja totesi, että Markkulan esitys on tullut maakuntahallituksen päätökseksi.

2. Äänestys: Soidensuojeluehdotuksen pohjalta merkityt uudet suojelualueet

Suoritettussa äänestyksessä maakuntajohtajan esitystä kannattaneet äänestivät JAA ja Ihanuksen esitystä kannattaneet äänestivät EI.

Äänestyksessä annettiin ääniä seuraavasti:

- 10 JAA-ääntä (Hopsu, Pipinen, Vesikansa, Meri, Pajula, Taipale, Launiala, Lompola, Juurikkala, Kiljunen)
-

- 3 EI-ääntä (Ihanus, Heijnsbroek-Wirén, Salonen)
 - 2 TYHJÄ (Markkula, Pahlman).
- Puheenjohtaja totesi, että maakuntajohtajan esitys on tullut maakuntahallituksen päätökseksi.

Päätös:**Maakuntahallitus päätti**

- hyväksyä vastinekoonnin osa 1 vastineet liitteen 1a mukaisin täydennyksin sekä Koverharin logistiikka-alueen kohdemerkinnän sijainnin tarkistuksen huomioiden siltä osin, kun ne koskevat Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavaa
- valtuuttaa toimiston tekemään vastineiden mukaiset tarkistukset kaava-aineistoon
- tekemään taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke – merkinnän kuvaukseen edellä esitetyt täydennykset
- valtuuttaa toimiston lisäksi tekemään muita teknisluontoisia korjauksia kaava-aineistoon maakuntahallituksen ja -valtuuston kaavan hyväksymiskäsittelyä varten.

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki 410/2015 136 §); päätös koskee valmistelua

Liitteet

- 4 Liite 1:Uusimaa-kaava 2050 kaavaehdotuksista saadut muistutukset ja niihin laaditut vastineet, osa1, mhs 24.2.2020
- 5 Liite 1a: Vastinekoontia 1 koskevat täydennysehdotukset, mhs 24.2.2020

Oheismateriaali

Liite 1: Uusimaa-kaava 2050 kaavaehdotuksista saadut muistutukset ja niihin laaditut vastineet, osa1, mhs 24.2.2020, verkkoversio

Maakuntahallitus	§ 148	09.12.2019
Maakuntahallitus	§ 7	27.01.2020
Maakuntahallitus	§ 19	24.02.2020

Uusimaa-kaava 2050 -kokonaisuus Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaava: kaavaehdotuksen vastineet osa I

111/06.01.02/2019

MHS 09.12.2019 § 148

Tiivistelmä

Helsingin seudun, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavojen kokonaisuudesta käytetään nimeä Uusimaa-kaava 2050. Vaihemaakuntakaavojen ehdotukset olivat nähtävillä loka-marraskuussa 2019. Nyt muistutukset on käyty alustavasti läpi ja niitä esitellään maakuntahallitukselle ja maakuntavaltuustolle joulukuun 2019 kokouksissa. Muistutuksia saatiin yli 500 kappaletta. Määrällisesti eniten palautetta saatiin teemasta Ympäristön voimavarat ja vetovoima, lisäksi saatiin runsaasti palautetta Liikkuminen ja logistiikka -teemasta. Yli puolet muistutuksista koski Helsingin seudun vaihekaavaa. Muistutuksissa eniten esille nousseet kaavakokonaisuuden aiheet olivat:

- Raskaan raideliikenteen varikot
- Luonnonsuojelualueet
- Vartiosaaren kaavaratkaisu
- Radat

Kutakin seudun vaihemaakuntakaavaa käsitellään omana pykälänään kaavaprosessissa tästä eteenpäin.

Asian yksityiskohtainen selostus

Helsingin seudulle, Itä-Uudellemaalle ja Länsi-Uudellemaalle valmistellaan vaihemaakuntakaavoja. Kaavojen aikatahtain on vuodessa 2050. Kaavojen kokonaisuudesta käytetään yhteistä nimeä Uusimaa-kaava 2050.

Kaavaprosessin tilanne

Kaavan keskeisten sidosryhmien kanssa on käyty vuorovaikutusta kesän ja syksyn ajan. Ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelu käytiin elokuussa 2019. Viranomaisneuvottelun muistio on esityslistan liitteenä.

Vaihemaakuntakaavojen ehdotukset olivat nähtävillä loka-marraskuussa 2019. Nyt muistutuksista on koottu yhteenveto ja niitä esitellään maakuntahallitukselle ja maakuntavaltuustolle joulukuun 2019 kokouksissa. Loppuvuonna muistutuksiin laaditaan vastineet ja hallitus hyväksynee vastineet vuoden 2020 alussa. Tämän jälkeen kaavakokonaisuus valmistellaan hallituksen ja valtuuston hyväksyttäväksi keväällä 2020.

Kutakin seudun vaihemaakuntakaavaa käsitellään omana pykälänään kaavaprosessissa tästä eteenpäin.

Kaavaehdotusvaiheen muistutukset

Muistutuksia saatiin kaavaehdotusvaiheessa yhteensä yli 500 kappaletta. Määrällisesti eniten palautetta saatiin teemasta Ympäristön voimavarat ja vetovoima, erityisesti suojelualueista, virkistysalueista, viheryhteystarpeista ja

kulttuuriympäristöistä. Lisäksi saatiin runsaasti palautetta Liikkuminen ja logistiikka -teemasta, etenkin varikoihin, ratoihin ja teihin liittyen.

Uusimaa-kaavan kokonaisuutta tarkastellen eniten saatiin muistutuksia koskien Helsingin seudun vaihemaakuntakaavaa, johon kohdistui yli puolet muistutusten huomioista. Yleisesti Uusimaa-kaavan kokonaisuutta koski 10% muistutusten sisällöstä ja loput jakautuivat Itä- ja Länsi-Uudenmaan kaavoille melko tasan.

Muistutusten antajista valtaosa oli yksityishenkilöitä, mutta myös yrityksiä ja yhdistyksiä. Lisäksi Uudeltamaalta 13 kuntaa antoi muistutuksen (Espoo, Hanko, Hyvinkää, Karkkila, Kirkkonummi, Lapinjärvi, Loviisa, Mäntsälä, Nurmijärvi, Porvoo, Sipoo, Tuusula ja Vihti). Lisäksi lausunnonantajista muistutuksia antoivat 16 eri viranomaistahoa (maa- ja metsätalousministeriö, Uudenmaan ELY-keskus, Väylävirasto, Espoon kaupunginmuseo, Helsingin kaupunginmuseo, Länsi-Uudenmaan maakuntamuseo, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus, Suomen metsäkeskus, Suomen Riistakeskus, Fingrid Oyj sekä Kainuun, Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Etelä-Karjalan ja Pohjois-Karjalan liitot sekä Kouvolan kaupunki). Muistutuksen jättäneitä tahoja, joilta pyydettiin lausunnot ehdotuksen lausuntovaiheessa, oli kaikkiaan 42 kpl.

Palautetta saatiin niin runsaasti, että kaikkia muistutuksia ei olla vielä ehditty käsittelemään. Postilakon takia ei ole myöskään täyttä varmuutta siitä, ovatko kaikki ajoissa postiin toimitetut muistutukset saapuneet vielä perille Uudenmaan liiton kirjaamoon. Muistutukset ovat tutustuttavissa maakuntahallituksen kokouksessa. Kaikkiin muistutuksiin tullaan laatimaan vastineet, jotka käsitellään maakuntahallituksen seuraavissa kokouksissa.

Useampaa kuin yhtä kaavaa tai koko Uusimaa-kaavan kokonaisuutta koskevat muistutukset

Kaavaehdotusvaiheen muistutuksissa eniten esille nousseet aiheet olivat:

- Raskaan raideliikenteen varikot
- Suojelualueet
- Radat

Kasvun kestävä ohjaamisen teemaan liittyen tuotiin esiin epävarmuutta, joka liittyy teeman uudenaikaiseen käsittelytapaan (Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen kehittämisperiaattemerkintä) maakuntakaavassa. Soveltamiseen liittyviä käytäntöjä ei ole vielä muodostunut eikä oikeusprosesseista ole esimerkkejä. Ely-keskus toi esiin, että yhdyskuntarakenteen yleispiirteinen ohjaus jättää yksityiskohtaisen suunnittelun varaan huomattavan paljon ja että ohjaukseen liittyy epäselvyyttä.

Elinkeinoista ja kaupasta tuli yksittäisiä muistutuksia ja ne kohdistuivat kaupan alueen laatuun, seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan koon alarajaan ja taajamatoimintojen laajuuden tulkintaan sekä elinkeinojen kohdemerkintöjen osoittamiseen. Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeillä kaupan seudullisen koon alarajaa pidettiin päivittäistavarakaupan osalta liian korkeana Mäntsälässä ja sitä pienemmissä kunnissa sekä erikoiskaupan osalta Karkkilassa ja sitä pienemmissä kunnissa.

Liikkumiseen ja logistiikkaan liittyen tuli seitsemän muistutusta kahta tai kaikkia kolmea vaihemaakuntakaavaa koskien, joista kahdessa vaadittiin raskaan liikenteen palvelualueiden esittämistä kaavakartalla. Loput liittyivät ratoihin, teihin, vesiliikenteeseen ja liikennehankkeiden priorisointiin.

Raideliikenne nähtiin kaavan yhtenä keskeisenä suunnittelukysymyksenä.

Ympäristön voimavarat ja vetovoima – teemaan liittyen saatiin muistutuksia erityisesti suojelualueista, virkistysalueista, viheryhteystarpeista ja kulttuuriympäristöistä.

Suojelualueita koskevissa muistutuksissa kaivattiin erityisesti henkilökohtaista tiedottamista maanomistajille uusia suojelualueita koskien. Myös suojelualueita koskevan yksityiskohtaisemman tiedon ja perusteluiden saavutettavuutta moitittiin. Kaava-aineistoja suojelualueisiin liittyen pidettiin hankalalukuisina ja liian yleispiirteisinä. Osa suojelumerkinnöistä on muistutusten mukaan tuotu kaavaprosessiin liian myöhään, vasta ehdotusvaiheessa. Monen muistuttajan mielestä suojelun tulisi perustua vapaaehtoisuuteen. Suojelualueiden toteuttamisprosessia pidettiin epäselvänä ja siihen liittyen toivottiin kaava-aineiston täydentämistä. Suojelualueiden taustaselvityksiä pidettiin osin puutteellisina ja vanhentuneina, mm. kaikista suojelualueista kaivattiin maastonselvityksiä. Luontotiedon kattavuudessa ja yhdenmukaisuudessa nähtiin ongelmia. Toisaalta moni taho piti suojelualueiden merkitsemistä, määrän lisäämistä ja suokohteiden lisäämistä erinomaisena ratkaisuna ja tärkeänä osana maakuntakaavaa. Pienialaisia arvokkaita luontokohteita toivottiin edelleen esitettäväksi kaavakartalla.

Virkistysalueiden osalta kritisoitiin jakoa pinta-alan perusteella virkistysaluevarauksiksi (yli 50 ha alueet) sekä virkistyskäytön kohdealueiksi (5-50 ha alueet).

Viheryhteystarpeiden osalta toivottiin tarkempaa ohjausta mm. leveyden suhteen sekä merkinnän ekologisen merkityksen painottamista. Moni toivoi viheryhteyksiä lisättäväksi kaavakokonaisuuteen mm. voimassaolevan kaavan pohjalta.

Arvokkaiden geologisten muodostumien osalta esitettiin kaikkien arvokkaiden kohteiden esittämistä kaavakartalla niiden koosta riippumatta.

MLY-alueiden osalta kaavamerkinnän kuvaukseen ja määräykseen esitettiin joitakin muokkaustoiveita. Lisäksi MLY-alueita toivottiin kokonaan poistettavaksi kaavoista.

Kulttuuriympäristöjen osalta toisaalta monin paikoin toivottiin merkintöjen lisäämistä ja laajentamista ja toisaalta edellytettiin, ettei kulttuuriympäristömerkintä saa vaikeuttaa maa- ja metsätalouden harjoittamista.

Kaavaprosessiin liittyen muistutuksissa tuotiin esiin muun muassa, että maakuntakaavan valmisteluaikataulua pidettiin liian kireänä aidon osallistumisen ja vuorovaikutuksen kannalta, ja että laajaa kaavakokonaisuutta tulisi tiivistää ja selkeyttää. Lisäksi nostettiin esiin vaikutukset maanomistajiin ja maanomistajien oikeudet. Kaavakartan sekä liitekarttojen mittakaava koettiin useammassa muistutuksessa epäselväksi, jotta osallinen pystyisi hahmottamaan tehtyjä muutoksia. Monessa teemassa kaivattiin maanomistajien parempaa tiedottamista ja osallistamista suunnitteluprosessiin sekä pidettiin kaavan taustaselvityksiä osin riittämättöminä.

Kaavaehdotusvaiheen muistutukset Itä-Uttamaata koskien

Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavan ehdotukseen kohdistuvien muistutusten keskeinen sisältö esitellään alla aihealueittain.

Itä-Uudenmaan kaavaa koskeva yleinen palaute muistutuksissa

Yleisenä palautteena tuotiin esiin muun muassa, että maakuntakaava ei tue riittävästi itäisen Uudenmaan kehittämistä osana pääkaupunkiseutua ja rajoittaa itään suuntautuvaa kasvua. Yksi oikeusvaikutteinen maakuntaa kokonaisuutena kehittävä maakuntakaava nähtiin parempana ratkaisuna kuin seutujen erilliset vaihekaavat. Raideliikenne nähtiin kaavan keskeisenä Itä-Uttamaata ja koko itäistä Suomea koskevana kysymyksenä.

Kasvun kestävä ohjaaminen

Keskuksien ja palvelukeskittymien osalta yhdessä muistutuksessa todettiin Koskenkylän palvelukeskittymä -merkinnän tukevan olemassa olevaa asemakaava-aluetta, mutta olevan etäällä jo rakennetusta vähittäistavarakaupan suuryksiköstä.

Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden osalta yhdessä muistutuksessa toivottiin muutoksia Loviisan rajaukseen ja Tesjoen ja Valkon sisällyttämistä vyöhykkeeseen.

Uusien raideliikenteeseen tukeutuvien taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden osalta yhdessä muistutuksessa kritisoitiin Kuninkaanportin alueen osoittamista uutena taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeenä ja toivottiin kasvun suuntaamista olevaan rakenteeseen uusien alueiden osoittamisen sijaan.

Elinkeinot ja kauppa

Kaupan alueiden osalta Porvoon Kuninkaanportissa maakuntakaavan toivottiin mahdollistavan päivittäistavarakaupan sijoittumisen alueelle.

Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen rajauksen laajuuden tulkintaa pidettiin Loviisan osalta ongelmallisena seudullisesti merkittävän kaupan määrittelyssä.

Tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueen kohdemerkintä esitettiin poistettavaksi Porvoon ja Sipoon rajan tuntumasta Porvoonväylän pohjoispuolelta syynä liikennemäärän kasvu ja alueelle osoitetun toiminnan ylimitoitus. Lisäksi katsottiin, että merkintä heikentää Helsingistä idän suuntaan muodostuvan nauhakaupungin kehittymisedellytyksiä.

Kulloon alueelle esitettiin **maa-aineshuollon kehittämisalueen** kohdemerkintää Östersundomin alueen rakentamisen kasvun ja lyhyiden kuljetusmatkojen vuoksi.

Liikkuminen ja logistiikka

Yleisesti teemaa koskien kolmessa muistutuksessa kyseenalaistettiin **itäisiin ratayhteyksiin liittyvien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin riittävyys**. Viidessä muistutuksessa todettiin, että kaavaehdotus asettaa Itäradan vaihtoehtoiset linjaukset perusteettomasti eriarvoiseen asemaan.

Kuudessa muistutuksessa toivottiin **Itäradan linjauksen muuttamista** Nikkilän ja Porvoon välillä niin, että muun muassa olemassa oleva asutus, Kullon kylän ja Treksilän kartanon alueen kulttuurimaisemat, pohjavesialueet ja yhtenäiset metsäalueet otettaisiin paremmin huomioon. Kahdessa muistutuksessa kyseenalaistettiin Itäradan realismi. Toisessa niistä vaadittiin linjauksen poistamista kaavasta, koska se vaikuttaa Porvoossa rakennuslupien myöntämiseen. Lapinjärvellä nähtiin yhteystarvemerkinän niin ikään vaikeuttavan maankäyttöä.

Seitsemässä muistutuksessa vaadittiin lisäämään valmisteluaineistoon Kymenlaakson maakuntakaavaa varten Koskenkylän ja Kouvolan välille laadittu ratakäytäväselvitys. Näistä kuudessa muistutuksessa vaadittiin kahden ja yhdessä muistutuksessa yhden ohjeellisen pääratalinjauksen esittämistä Koskenkylän ja Kouvolan välille yhteystarpeen sijaan edellä mainitun selvityksen perusteella. Kahdessa muistutuksessa esitettiin, että idän suunnan radat tulisi esittää kokonaisuudessaan ohjeellisina, eikä pitkän aikavälin ohjeellisina päätöinä.

Lisäksi toivottiin **Lahti-Loviisa-rad**an säilyttämistä, parantamista ja kytkemistä Itäiseen rantarataan ja tuotiin esiin sen merkitys Loviisan sataman kehittämiseksi.

Liityntäpysäköintipaikkoja ja joukkoliikenteen vaihtopaikkoja esitettiin lisättävän, vähintään Loviisan keskustaan ja Ahvenkoskelle. Lisäksi toivottiin osoitettavan veneilyn runkoväylinä satamiin asti myös matkailun kannalta merkittäviä veneväyliä.

Ympäristön voimavarat ja vetovoima

Useisiin teeman kaavamerkintöihin esitettiin tarkistuksia: suojelualueet, virkistysalueet, viheryhteystarpeet, metsätalousvaltainen alue, joka on laaja, yhtenäinen ja ekologisen verkoston kannalta merkittävä, kulttuuriympäristöt. Merkintöjen tulkinnan selkiyttämistä toivottiin lisättävän kaavaselostukseen. Muistutuksissa nostettiin esiin tarve maanomistajien laajemmalle tiedottamiselle ja kuulemiselle.

Suojelualueiden osalta vastustettiin uusien suojelualueiden osoittamista yksityisille kiinteistöille, koska uusina esitettäviä alueita perustelevaa aineistoa pidetään riittämättömänä, viranomaispäätöksiä ei ole tehty eikä alueista ole neuvoteltu maanomistajien kanssa. Valtakunnallisesti arvokkaiden suoalueiden lisääminen kaavaan saatujen lausuntojen perusteella kyseenalaistettiin.

Virkistysalueiden osalta pyydettiin virkistysalue -merkinnän poistamista yksityisiltä kiinteistöiltä. Virkistyskäytön kohdealueita toivottiin osoitettavan Loviisaan.

Viheryhteystarpeiden osalta Suomen riistakeskus toi esille huolensa siitä, että viheryhteystarvemerkinä on vähennetty Itä-Uudellamaalla.

Metsätalousvaltainen alue, joka on laaja, yhtenäinen ja ekologisen verkoston kannalta merkittävä merkintää pidettiin tarpeettomana tai epäselvänä, koska se voi aiheuttaa rajoituksia metsänkäytölle. Toisaalta toivottiin, että merkintää osoitetaan myös tietyille metsätalousvaltaisille alueille.

Natura-alueiden osalta vaadittiin, että kaavaehdotuksessa noudatetaan voimassa olevia rajauksia, eikä niitä tule laajentaa.

Kulttuuriympäristöjen osalta toivottiin supistettavan rajauksia Lapinjärvellä ja laajennettavan Askolassa. Lisäksi tuotiin esiin ristiriitoja itäisen ratayhteyden ja Kuninkaanportin raideliikenteeseen tukeutuvan taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen ja maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen välillä.

Energia, tekninen huolto ja ympäristöhäiriöt

Energian osalta nähtiin tärkeänä säilyttää Loviisan Hästholmenin voimalaitoksen jatkumahdollisuudet ja pidettiin hyvänä kaavaehdotukseen lisättyä yhteiskäyttötunnelin yhteystarvermerkintää Hästholmen – Kilpilahti - Helsinki.

Kiertotalouden ja jätehuollon osalta toivottiin biokierron alueen osoittamista Lapinjärvelle.

Voimajohtojen osalta useassa muistutuksessa vastustettiin Kymenlaakson sähköverkon suunnitteilla olevaa Porvoon ja Askolan välistä 110 kV voimajohtoa, joka Itä-Uudenmaan maakuntakaavan ehdotuksessa on osoitettu ohjeellisen voimajohdon merkinnällä. Yksi muistutus koski Porlamin kautta osoitetun voimajohdon ohjeellista linjausta, jonka toivottiin sijoittuvan lähemmäs Lahti-Loviisa -radan linjausta.

Voimaan jäävän 4. vaihemaakuntakaavan **tuulivoimaratkaisun** tiettyjä tuulivoima-alueita vastustettiin kahdessa muistutuksessa, mutta toisaalta alueen kahdelta kunnalta saaduissa muistutuksissa pidettiin hyvänä 4. vaihemaakuntakaavan tuulivoimatuotantoon soveltuvien alueiden jättämistä voimaan. Toisessa näistä todettiin myös, että tuulivoimaratkaisua ei pidä vaarantaa uusien suojelumerkinnöin.

Yhdessä muistutuksessa toivottiin myös pienien **ampumaratojen** osoittamista kaavassa.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää

- merkitä tiedoksi saadut muistutukset sekä ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelun muistion.

Vastuujohtaja:

Merja Vikman-Kanerva 040 638 6669

Valmistelija:

Mariikka Manninen 040 721 4747

Päätös:

Maakuntahallitus päätti

- **merkitä tiedoksi saadut muistutukset sekä ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelun muistion.**

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki 410/2015 136 §); päätös koskee valmistelua

MHS 27.01.2020 § 7

Tiivistelmä

Helsingin seudun, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavojen kokonaisuudesta käytetään nimeä Uusimaa-kaava 2050. Vaihemaakuntakaavojen ehdotukset olivat nähtävillä loka-marraskuussa 2019. Nyt muistutukset on käyty läpi ja niihin on laadittu ehdotukset vastineiksi hallituksen hyväksyttäväksi. Vastineita käsitellään kunkin kaavan oman pykälän alla teemoittain, vaikkakin muistutukset ja vastineet sisältävä liiteaineisto on koottu yhdeksi, koko kaavakokonaisuuden käsittäväksi asiakirjaksi. Vastineiden keskeinen sisältö esitellään alla aihealueittain muiden muistutusten osalta, paitsi niiden, pääosin ympäristön voimavarat ja vetovoima -teemakokonaisuutta koskevien muistutusten osalta, jotka käsitellään maakuntahallituksen helmikuun kokouksessa. Kaava-aineistoihin on muistutusten pohjalta perusteltua tehdä joitakin tarkistuksia. Keskeisin näistä on raskaan raideliikenteen varikoiden suunnittelumääräyksen täydentäminen.

Asian yksityiskohtainen selostus

Helsingin seudulle, Itä-Uudellemaalle ja Länsi-Uudellemaalle valmistellaan vaihemaakuntakaavoja. Kaavojen aikatahtain on vuodessa 2050. Kaavojen kokonaisuudesta käytetään yhteistä nimeä Uusimaa-kaava 2050.

Kaavaprosessin tilanne ja toimenpiteet muistutusten pohjalta

Vaihemaakuntakaavojen ehdotukset olivat nähtävillä loka-marraskuussa 2019. Nyt kaavaehdotuksista saadut muistutukset on käyty läpi ja niihin on laadittu ehdotukset vastineiksi maakuntahallituksen hyväksyttäväksi. Kaikkia kolmea kaavaa koskevat muistutukset ja niihin laaditut vastineet muodostavat yhden asiakirjan, joka on tämän esityslistan liitteenä. Kutakin seudun vaihemaakuntakaavaa käsitellään kuitenkin omana pykälänään kaavaprosessissa ja siten kutakin kaavaa koskevat vastineet hyväksytään erikseen omana päätöspykälänään. Vastineet käsitellään teemoittain.

Ensimmäistä osaa vastineista esitetään maakuntahallituksen hyväksyttäväksi tammikuun 2020 kokouksessa ja toista osaa helmikuun 2020 kokouksessa. Uusimaa-kaavan kokonaisuuden ehdotusvaiheen muistutuksiin laadittujen vastineiden keskeinen sisältö esitellään tammikuussa aihealueittain muiden muistutusten, paitsi niiden, pääosin ympäristön voimavarat ja vetovoima -teemakokonaisuutta koskevien muistutusten osalta, jotka käsitellään maakuntahallituksen helmikuun kokouksessa. Tämän jälkeen kaavakokonaisuus valmistellaan maakuntahallituksen ja -valtuuston hyväksyttäväksi keväällä 2020.

Useampaa kuin yhtä kaavaa tai koko Uusimaa-kaavan kokonaisuutta koskevat vastineet

Useampaa kuin yhtä kaavaa tai koko Uusimaa-kaavan kokonaisuutta koskeviin ehdotusvaiheen muistutuksiin laadittujen vastineiden keskeinen sisältö esitellään seuraavassa aihealueittain.

Kaavaprosessiin liittyen muistutuksissa kritisoitiin maakuntakaavan valmisteluajataulua liian kireäksi aidon osallistumisen ja vuorovaikutuksen kannalta. Laajaa kaavakokonaisuutta tulisi tiivistää ja selkeyttää. Lisäksi nostettiin esiin vaikutukset maanomistajiin ja maanomistajien oikeudet. Kaavakartan sekä liitekarttojen mittakaava koettiin epäselväksi.

Maanomistajien parempaa tiedottamista ja osallistamista suunnitteluprosessiin toivottiin. Kaavan taustaselvityksiä pidettiin osin riittämättöminä.

Vastineissa on todettu kaavaprosessin aikataulun, osallistumisen ja maanomistajien oikeuksien osalta, että maakuntakaavan valmistelussa on kuultu osallisia maankäyttö- ja rakennuslain mukaisilla menettelyillä, joissa otetaan huomioon mm. maanomistajien tasapuolisen kohtelun velvoite. Vuorovaikutuksessa ovat olleet mukana mm. seuduittaiset asiantuntijaryhmät ja poliittiset ohjaustoimikunnat, joiden lisäksi on ollut laajaa vuorovaikutusta kuntiin ja muihin sidosryhmiin. Maanomistajille tiedottamisen osalta todetaan, että maakuntakaavan suunnittelualue kattaa koko Uudenmaan, joten osallisten määrä on erittäin suuri. Siksi virallisten kuulemisten lisäksi yksittäisille maanomistajille ei ole Uudenmaan liitosta erikseen tiedotettu kaavasta. Uudenmaan liittoon yhteydessä olleille maanomistajille on toimitettu pyynnöstä lisätietoja heidän omistamiaan alueita koskevista kaavaratkaisuista.

Kaava-aineiston esitystavan, laajuuden ja selvitysten osalta vastineissa on todettu muun muassa, että maakuntakaava on kaavatasoista yleispiirteisien ja yleispiirteisyys koskee sekä kaavan sisältöä, esitystapaa että tulkintaa. Uusimaa-kaavan kokonaisuus on esitystavaltaan ja sisällöltään voimassa olevia maakuntakaavoja yleispiirteisempi ja strategisempi. Strategisuuden myötä kaavamääräysten merkitys kaavaohjauksen kannalta korostuu, mikä edellyttää määräyksiltä riittävää sisällöllistä kattavuutta. Kaavaratkaisut perustuvat MRL:n edellyttämällä tavalla riittäviin, uusiin selvityksiin ottaen huomioon maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä suunnitelmana. Maakuntakaavan laadinnassa on hyödynnetty eri tavoin koottua tietoa, ja käytetyt lähteet löytyvät joko Uudenmaan liiton nettisivuilta tai ovat saatavilla pyynnöstä Uudenmaan liitosta.

Uudenmaan ELY-keskuksen muistutuksessa todettiin, että jää epäselväksi, **ovatko valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja maakuntakaavan sisältövaatimukset riittävästi välittyneet maakuntakaavaratkaisuun** mm. yhdyskuntarakenteen ohjauksen ja liikennejärjestelmän toimivuuden kannalta. Vastineissa todetaan muun muassa, että maakuntakaavan alueidenkäyttöratkaisuilla ja merkintä- ja määräysjärjestelmällä on huolehdittu yksityiskohtaisemman suunnittelun tarkoituksenmukaisesta ohjauksesta mm. yhdyskuntarakenteen kehittämisen kannalta sekä varmistettu valtakunnallisten ja maakunnallisten intressien välittyminen alempiasteiseen suunnitteluun. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat keskeisiä kaavan lähtökohtia ja ne ovat välittyneet maakuntakaavaratkaisuun. Uusimaa-kaava 2050:n suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin on kuvattu kaavaselostuksessa. Myös maakuntakaavan sisältövaatimukset (MRL 28§) ovat välittyneet maakuntakaavaratkaisuun, sillä kaavassa on mm. kiinnitetty huomiota maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin esimerkiksi korostamalla Uudenmaan ja sen kehittämisen kansainvälistä ja valtakunnallista merkitystä, ja otettu huomioon maakunnan sisäiset erityispiirteet jakamalla kaavakokonaisuus kolmeen yhteensovitettuun vaihemaakuntakaavatyöhön sekä osoitettu maakunnan tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämisen kannalta oleelliset merkinnät ja määräykset.

Kasvun kestävän ohjaamisen teemaan liittyen muistutuksissa tuotiin esiin epävarmuutta, joka liittyy teeman uudelleenläiseen käsittelytapaan (Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen kehittämisperiaatemerkinä) maakuntakaavassa. Soveltamiseen liittyviä käytäntöjä ei ole vielä

muodostunut eikä oikeusprosesseista ole esimerkkejä. Vastineissa on tuotu esiin kasvun kestävä ohjaamisen kaavaratkaisun perusteluja mm. maankäyttö- ja rakennuslakiin ja sen soveltamiseen liittyviin ympäristöministeriön oppaisiin perustuen. Uusimaa-kaava 2050:n kaavamerkintä- ja määräyskokonaisuuden ohjausvaikutusta yksityiskohtaisempaan suunnitteluun on avattu myös listaamalla vastineeseen yhdyskuntarakenteen ohjauksen kannalta keskeisimmät kaavamääräykset.

Keskuksen kohdemerkinnän suunnittelumääräyksen maininta siitä, että merkinnän alle jää osittain aluevarauksiin rinnastettavia viivamerkintöjä, jotka ovat keskuksen kohdemerkinnän kanssa päällekkäin voimassa sekä ominaisuusmerkintöjä, aiheuttaa yhden muistutuksen mukaan epäselvyyttä merkinnän tulkintaan. Muistutuksen perusteella on tarkistettu, ettei mitään kohdemaisia ominaisuusmerkintöjä jää keskuksien kohdemerkintöjen alle. Aluevarausmerkintöihin rinnasteiset viiva- ja kohdemerkinnät ovat aluevarausmerkinnöistä poiketen kaavan muihin merkintöihin nähden päällekkäisiä.

Kasvun kestävä ohjaamisen teemaan liittyen kaava-aineistoihin on muistutusten pohjalta perusteltua tehdä seuraavat kaikkia kolmea kaavaa koskevat muutokset:

- keskuksien suunnittelumääräystä ja merkinnän kuvausta jäsennetään uudelleen
- kaavaselistusta täydennetään kuvauksella maakuntakaavan suhteesta maankäyttö- ja rakennuslain maakuntakaavan sisältövaatimukseen (MRL 28§)

Elinkeinoista ja kaupasta tuli yksittäisiä muistutuksia ja ne kohdistuivat seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan koon alarajaan, kaupan alueiden laadun rajoittamiseen, taajamatoimintojen laajuuteen sekä elinkeinon kohdemerkintöjen sijainteihin. Vaihemaakuntakaavan ehdotuksiin ei ole perusteltua tehdä kaupan tai muiden elinkeinon osalta muutoksia kaavaratkaisuihin.

Vastineissa on todettu kaupan osalta muun muassa, että merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alarajat seudulliselle keskustahakuiselle ja tilaa vaativalle erikoiskaupalle ovat riittävät vaarantamatta keskustakaupan edellytyksiä. Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden merkintöjen rajauksiin ei ole perusteltua tehdä muutoksia kaupan ohjauksen takia, sillä rajaukset antavat kunnille riittävät yhdyskuntarakenteen kehittämismahdollisuudet.

Tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueiden sijainnit ja laajuudet määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa eikä merkintöjen tarkistuksiin ole perusteita. Muistutusten kohteena olevien **maa-aineshuollon kehittämisalueiden** merkintöjen muuttamiseen ei ole perusteita, sillä merkinnän kriteerit eivät täyty näillä alueilla.

Liikkumisen ja logistiikan teemaan liittyen, koko kaavakokonaisuutta koskien tuli seitsemän muistutusta, joista kahdessa vaadittiin **raskaan liikenteen palvelualueiden** esittämistä kaavakartalla. Muilta osin teeman muistutukset koko kaavakokonaisuutta koskien liittyivät **ratoihin, teihin, vesiliikenteeseen ja liikennehankkeiden priorisointiin**. Raideliikenne nähtiin kaavan yhtenä keskeisenä suunnittelukysymyksenä. Vastineissa todettiin, että raskaan liikenteen palvelualueet on tunnistettu ja esitetty selostuksen liitekartalla. Kaavaratkaisu ohjaa riittävästi näiden alueiden

huomioon ottamista kuntakaavoituksessa ja muussa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Kaavaselistusta kuitenkin täydennetään hiukan tältä osin. Liikennehankkeiden priorisointia perusteltiin resurssien kohdistamisen tärkeydellä ja hankkeiden välisillä riippuvuussuhteilla.

Ympäristön voimavarat ja vetovoima – teemaan liittyen saatiin muistutuksia erityisesti suojelualueista, virkistysalueista, viheryhteystarpeista ja kulttuuriympäristöistä.

Suojelualueiden osalta tammikuun kokouksessa käsiteltävissä muistutuksissa osassa uusien suojelualueiden osoittamista vastustettiin kokonaisuudessaan tai ehdotettiin muun merkintätavan käyttöä, ja useissa esitettiin tarkistuksia yksittäisiin rajauksiin. Ylikunnallista luontoarvojen käsittelyä pidettiin kuitenkin osassa muistutuksista tärkeänä. Pienialaisten, suojelualuemerkintää vastaavien kohteiden palauttamista ja lisäämistä kaavaan toivottiin. Osa suojelualuemerkinnöistä on muistutusten mukaan tuotu kaavaprosessiin liian myöhään, vasta ehdotusvaiheessa. Etenkin valtakunnallisesti arvokkaiden suoalueiden lisääminen lausuntokierroksen jälkeen kyseenalaistettiin. Suojelualueiden oikeusvaikutuksia ja toteuttamisprosessia monet pitivät epäselvänä ja osa muistuttajista esitti, että suojelun tulisi perustua vain vapaaehtoisuuteen. Suojelualueiden perusteena olevia tietoja pidettiin osin puutteellisina ja vanhentuneina, mm. koska kaikkia uusia suojelualueita ei ole tätä kaavaa varten maastossa selvitetty ja luontotiedon kattavuudessa ja yhdenmukaisuudessa esitettiin olevan puutteita. Muistutuksiin liittyen tehdään täydennyksiä kaavaselistukseen sekä joitain tarkistuksia suojelualueiden rajauksiin.

Suojelualueita koskeviin muistutuksiin on laadittu yleisiä suojelualueiden kaavaratkaisun periaatteita kuvaava vastineosuus:

”Maakuntakaavassa tulee maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti esittää maakunnan kehityksen kannalta tarpeellisia alueita, joihin myös suojelualueet kuuluvat. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edellyttävät, että myös maakuntakaavoituksessa edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaan on erityistä huomiota kiinnitettävä luonnonarvojen vaalimiseen. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen edellyttää Uudellamaalla myös uusien suojelualueiden osoittamista.

Suojelualuemerkintöjen osoittamisen yleisenä perusteena kaavaehdotuksessa on se, että alueella on luonnonsuojelulain kautta toteutettavaksi soveltuvia vähintään maakunnallisia luontoarvoja. Mukana on myös suojelualueita, joilla on voimassa olevan 4. vaihemaakuntakaavan laadinnan yhteydessä todettu olevan maakunnallista merkitystä, ja jotka on mainitussa kaavassa osoitettu vastaavalla kaavamerkinnällä. Kaavaehdotuksissa osoitetaan suojelualueet aluevarauksena, jonka suunnittelumääräys ohjaa viranomaistoimintaa. Viranomaisen on päätöksissään otettava huomioon, etteivät ne vaaranna tai heikennä niitä luonto- ja ympäristöarvoja, joiden perusteella alueesta on tarkoitus muodostaa suojelualue. Voimassa olevaa maakuntakaavan suojelualueita koskee MRL:n mukainen rakentamisrajoitus eikä sen alueella sovelleta metsälakia.

Maakunnallisten luontoarvojen selvittäminen on tehty maakuntakaavan laadinnan edellyttämällä tarkkuudella ja painottaen maankäytön muutospainalueita. Suojelualueiden rajausten perusteet käyvät ilmi

kaavaselostuksesta ja kohdekohtaisesti selostuksen liiteaineistosta 2. Kaavaehdotuksissa osoitetut uudet suojelualueet perustuvat MRL:n 9 §:n edellyttämällä tavalla riittäviin selvityksiin ja alueiden maakunnallisuuden arvottamisessa on käytetty yhtenäistä kriteeristöä.

Suojelualuemerkinnän toteuttaminen eli perustaminen luonnonsuojelualueeksi edellyttää luonnonsuojelulain mukaista menettelyä. Menettelystä vastaa Uudenmaan ELY-keskus ja sen voi käynnistää myös maanomistaja ottamalla yhteyttä ELY-keskukseen. Menettelyyn kuuluu neuvottelu ja sopiminen yhdessä maanomistajan kanssa suojelualueen rajauksesta, aluetta koskevista rauhoitusmääräyksistä ja korvauksesta. Vaihtoehtoisesti maanomistaja voi tarjota suojelualueita hankittavaksi valtion omistukseen tai suojelu voidaan toteuttaa myös määräaikaisella sopimuksella. Suojelualueen rajausta ja luonnonsuojelulain 10 §:n edellytysten täyttymistä tarkastellaan toteuttamisvaiheessa tarkemmin myös maastokäyntien avulla. Tässä yhteydessä maakuntakaavan suojelualuemerkinnän rajausta tarkentuu. Suojelualueen toteuttaminen edellyttää, että maanomistaja ja ELY-keskus pääsevät sopimukseen toteuttamistavasta, rajauksesta ja korvauksesta. Jos alueelle laaditaan yksityiskohtaisempi kuntakaava, voi maakuntakaavan suojelualuemerkintä tarkentua myös kuntakaavan ratkaisulla.

Jos jokin osa maakuntakaavassa suojelualuemerkinnällä osoitetusta alueesta ei sisällä luonnonsuojelulain kautta suojaa tarvitsevia luontoarvoja, se tulee jättää pois merkintää toteuttavasta luonnonsuojelualueen perustamispäätöksestä ja sen rajauksesta. Päätöksestä pois jääneellä alueella ei ole syytä rajoittaa toimenpiteitä suojelualuemerkintään liittyvin perustein, jos maakuntakaavassa osoitettu suojelualue on toteutunut kaavan tavoitteiden mukaisesti. Tulkinnan maakuntakaavan tavoitteiden toteutumisesta tekee Uudenmaan liitto, joka tarvittaessa antaa lausunnon taholle, joka suunnittelee toimenpiteitä suojelualuemerkinnän alueelle.”

Lisäksi vastineissa on todettu suojelualueiden muihin yleisiin periaatteisiin liittyviä muistutuksia koskien tarkemmin seuraavia asioita:

”Valtakunnallisesti arvokkaiden soiden osalta vaihemaakuntakaavaehdotusten suojelualuemerkinnät perustuvat soidensuojelun täydennysehdotuksen valmistelun yhteydessä (2012-2015) tuotettuun luontotietoon ja paikkatietoaineistoon. Suojelualuemerkinnällä on osoitettu soidensuojelun täydennysehdotuksen rajaukset, koska ne ovat luontoarvoiltaan valtakunnallisia sekä luonnonsuojelulain kautta toteutettavaksi soveltuvia. Osa valtakunnallisesti arvokkaista suoalueista oli mukana jo kaavan luonnosvaiheessa. Nämä kohteet ovat joko luonnonsuojelulain kautta toteutuneita, valtion omistuksessa tai kuntakaavassa suojelualueeksi osoitettuja. Muiden valtakunnallisesti arvokkaiden suoalueiden lisäämistä kaavaehdotukseen ovat lausunnoissaan esittäneet mm. ympäristöministeriö sekä Uudenmaan ELY-keskus. Ympäristöministeriö toteaa lausunnossaan, että kaavaehdotusta tulee jatkovalmistelussa täydentää siten, että soidensuojelun täydennysehdotuksen valtakunnallisesti arvokkaat suokohteet osoitetaan yhtenäisesti koko maakunnan alueella. Uudenmaan ELY-keskus on ilmoittanut, että sillä on valmius toteuttaa kohteet luonnonsuojelulain mukaisesti.

Suojelualueiden perusteena olevat tiedot ovat riittävät ottaen huomioon maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä suunnitelmana ja suhteessa suojelualuemerkinnän ohjausvaikutukseen. Luontokohteista on tunnistettu ne alueet, joilla täyttyvät maakunnallisen luontoarvon kriteerit. Maakuntakaavan

laadinnassa on hyödynnetty eri tavoin koottua tietoa, jonka soveltuvuus on joko todettu Uudenmaan liitossa tai sen on tarkistanut asiantuntijatyönä luontoselvityksiin erikoistunut konsultti ja tarvittaessa tietoja on täydennetty maastonselvityksin. Kaikkien alueiden osalta ei ole ollut perusteltua tehdä uusia maastotöitä. Suojelualueiden osalta toteuttamisessa tarvittavaa tarkempaa luontotietoa tuottaa osaltaan Uudenmaan ELY-keskus. Kuntakaavoja laadittaessa on tehtävä maakuntakaavan selvityksiä tarkemmat luontoselvitykset.

Luontokohteiden luontotyyppejä, lajistoa ja muuta ekologista merkitystä kuvaavista tiedoista on tunnistettu maakunnalliset osat LAKU-kriteereillä (julkaisu 2012). Tiedot perustuvat maastohavaintoihin ja muun aineiston, esimerkiksi ilmakuvien, osalta luontoasiantuntijoiden tekemään tulkintaan. Zonation-analyysien tuloksia on käytetty luontokohteiden arvottamisessa vain maakunnallisen tason ekologisen verkoston selvityksen (2018) tulosten osalta. Ekologisen verkoston maakunnalliset osat voivat tuoda joillekin kohteille lisäarvoa LAKU-kriteerien mukaisesti.

Vapaaehtoisen suojelun periaate ja kaavaehdotus eivät ole toisiaan poissulkevia. Maakuntakaavoitukselle on annettu tietyt sisältövaatimukset, joiden täyttäminen suhteessa muuhun maankäyttöön edellyttää Uudellamaalla luontoarvojen turvaamista myös uusien suojelualuumerkintöjen osoittamisen kautta. Uudenmaan liitto näkee myös vapaaehtoisen suojelun tärkeänä keinona ja osana ekologisen verkoston toimivuuden parantamista niillä alueilla, missä se riittää vastaamaan luontoarvojen heikkenemiseen. Suojelualuumerkinnän käyttäminen kaavaehdotuksessa myös uusilla toteutumattomilla alueilla on perusteltua myös siksi, että se mahdollistaa riittävän ja vakiintuneen viranomaisohjauksen luontoarvojen huomioon ottamiseksi maankäyttöä muuttavissa suunnittelutilanteissa. Luonnonsuojelulain mukainen toteuttamistapa on selkeä myös maanomistajalle maksettavien korvausten osalta.

Lisäksi yleisesti on huomattava, että oikeusvaikutteisen kuntakaavan alueella maakuntakaavan suojelualuumerkintä ei ole voimassa. Kunta vastaa kaavojen ajantasaisuuden arvioinnista ja harkitsee tarpeen uudistaa kaavoja tunnistettujen luontoarvojen huomioon ottamisen niin edellyttäessä. Vireillä olevissa yleis- ja asemakaavatöissä on syytä ottaa huomioon luontoarvojen maakunnallisuus ja tarkentaa tarvittaessa maakuntakaavassa esitettyä rajausta, luontotietoja ja niiden huomioon ottamisen tapaa yhdessä Uudenmaan ELY-keskuksen luonnonsuojelun toteuttamisesta vastaavien asiantuntijoiden kanssa.”

Virkistysalueiden osalta esitettiin merkintöjen poistamista siltä osin, kun ne kohdistuvat yksityisille kiinteistöille ja rajoittavat maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä. Virkistysalue ja virkistyskäytön kohdealue -merkintöjen käyttöä ei pidetty johdonmukaisena. Vastineissa todetaan, että virkistysalueet on osoitettu maakuntakaavan edellyttämällä yleispiirteisellä tarkastelutasolla, ja ne tarkentuvat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Virkistysalueen merkintä ei vaikuta maa- ja metsätalouden harjoittamiseen, sillä metsälaki on voimassa. Kaavaehdotuksen virkistysalueet ovat pääosin samoja kuin voimassa olevassa Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa. Poikkeuksena ovat sellaiset kumoutuvat virkistysalueet, joihin osoitetaan luontoselvitysten perusteella uusia suojelualuevarauksia. Voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitetut alle 50 hehtaarin virkistysalueet osoitetaan kaavaehdotuksessa kehittämisperiaatemerkinällä virkistyskäytön kohdealue. Merkintä on linjassa kaavaehdotusten strategisemman esittämisen ja

ohjaustavan kanssa.

Viheryhteystarpeiden osalta ehdotettiin uusien yhteystarpeiden osoittamista, kaavaehdotuksessa osoitetun yhteyden korvaamista toiseen paikkaan sekä joidenkin yhteystarpeiden poistamista. Muistutuksissa haluttiin palauttaa kaikki voimassa olevien kaavojen viheryhteystarvemerkinnot kaavaehdotukseen. Lisäksi ehdotettiin viheryhteystarpeiden osoittamista vain ekologisista perusteista.

Vastineissa on todettu, että viheryhteystarpeina on osoitettu ekologisesta ja virkistyksestä verkostosta ne maakunnalliset yhteydet, joiden toteuttaminen ja kehittäminen on erityisen tärkeää muusta maankäytöstä johtuvien muutospaineiden ja estevaikutusten takia. Viheryhteystarpeiden tunnistamisessa on käytetty paikkatietomenetelmällä tuotettua uutta tietoa Uudenmaan arvokkaista luontoalueista ja ekologisista verkostoista. Kaikkia olemassa olevia tai tunnistettuja viheryhteyksiä ei osoiteta maakuntakaavakartalla, vaan niiden huomioon ottaminen tapahtuu yleisten suunnittelumääräysten sekä taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen määräysten kautta. Viheryhteyden toiminnallinen päätehtävä ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Toteutuksessa on olennaista, että riittävä kytkeytyvyys suojelu- ja virkistysalueiden välillä voidaan turvata. Viheryhteystarve -merkintä ei rajoita maa- ja metsätalouden harjoittamista tai vaikuta rakentamisoikeuteen. Vaihemaakuntakaavoissa viheryhteystarpeiden määrää on vähennetty ja linjauksia yleispiirteistetty voimassa olevaan maakuntakaavaan nähden. Viheryhteystarvemerkinnot suunnitteluperiaatteen ja esitystavan muutos on linjassa vaihemaakuntakaavojen aiempaa yleispiirteisemmän ja strategisemman ohjaustavan kanssa.

Natura-alueiden osalta merkintätapaa pidettiin epäselvänä joidenkin alueiden osalta ja esitettiin myös pienialaisten Natura-alueiden osoittamista kaavakartalla. Vastineissa on todettu, että Natura 2000-ohjelman alueet on osoitettu kaavaehdotuksissa ominaisuusmerkinnällä ympäristöhallinnon ajantasaisen paikkatietoaineiston mukaisesti. Kaavaehdotuksissa ei esitetä alle 5 hehtaarin Natura-alueita. Maakuntakaavalla ei muuteta valtioneuvoston Natura 2000 -ohjelmaa koskevien päätösten sisältöjä.

MLY-alueiden osalta kaavamerkinnot kuvaukseen ja määräykseen esitettiin joitakin muokkaustoiveita. MLY-alueita toivottiin myös kokonaan poistettavaksi. Merkintää pidettiin tarpeettomana tai epäselvänä, ja sen nähtiin aiheuttavan rajoituksia metsänkäytölle. Toisaalta toivottiin, että merkintä osoitetaan myös joillekin uusille metsätalousvaltaisille alueille. Vastineissa on todettu, että MLY-alueita käytetään pääasiassa käyttötarkoituksen lisäksi myös muihin tarkoituksiin, kuten maanviljelyyn ja haja-asutusluonteiseen rakentamiseen. Ne metsämantereet, joiden keskeinen käyttötarkoitus ei ole metsätalous, on merkitty muilla merkinnöillä ja niiden ekologista merkitystä ohjataan myös yleisten suunnittelumääräysten kautta. MLY-alueiden kriteerit, aluerajauksen perusteet sekä alueiden kuvaukset on esitetty voimassa olevissa Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavassa ja Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa. Kaavaehdotuksissa MLY-alueita ei ole laajennettu, vaan ne osoitetaan yhdenmukaisina voimassa oleviin maakuntakaavoihin nähden. Merkintä ei rajoita metsätaloutta, sillä metsien hoitaminen ja käyttäminen alueilla perustuu metsälakiin. Alueiden osoittaminen maakuntakaavoissa on perusteltua mm. metsien hiilinielujen turvaamiseksi Uudenmaan alueella.

Kulttuuriympäristöjen osalta muistutuksissa toisaalta toivottiin merkintöjen lisäämistä ja laajentamista ja toisaalta edellytettiin, ettei kulttuuriympäristömerkintä saa vaikeuttaa maa- ja metsätalouden harjoittamista. Yksittäiset muistutukset koskivat kulttuuriympäristö -merkinnän rajauksia sekä vaikutuksia alueen kehittämiseen esimerkiksi maaseudun elinkeinojen kannalta. Vastineissa on todettu, että alueiden osoittaminen perustuu Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaan. Kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen kannalta merkittävät alueet on valtakunnallisiin ja maakunnallisiin selvityksiin perustuen osoitettu ominaisuusmerkinnällä ja niiden arvojen turvaamiseksi on annettu kaavamääräyksiä. Vastineissa on myös todettu, että merkintä ei tuo suoria velvoitteita maanomistajille ja että elinvoimainen maaseutu ylläpitää ja vaalii parhaiten alueen kulttuuriympäristö- ja maisema-arvoja.

Voimassa olevien kaavojen **saaristovyöhykkeet** toivottiin palautettavan kaavaehdotukseen. Vastineissa on todettu, että maakuntakaavatyössä on tunnistettu saariston kehittämisen ja maankäytön ohjaamisen tarve. Näiden tavoitteiden turvaaminen on edelleen tärkeää ja saaristoalueita ohjataan yleisellä suunnittelumääräyksellä. Aiemmin voimassa olevissa maakuntakaavoissa saaristovyöhykkeille osoitettu ohjaus tapahtuu nyt aikaisempaa yhtenäisemmällä tavalla koko saariston alueella.

Puolustusvoimien räjähdetarastojen suojavyöhykkeen osalta muistuttajat esittivät, että ulompi vyöhyke poistetaan kaavakartalta, koska sillä voi olla estevaikutuksia vapaa-ajanrakentamiseen.

Vastineessa todetaan, että räjähdetarastoinnin suojavyöhykkeistä määrätään mm. räjähteiden valmistuksen, käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksissa annetussa valtioneuvoston asetuksessa 1101/2015. Tämän asetuksen sekä Sotilasräjähdemääräyksen perusteella Puolustusvoimien räjähdetarastoille on määritetty suojavyöhykkeet, jotka tulee huomioida maakuntakaavassa. Merkinnän tavoitteena on estää vyöhykkeelle sellainen rakentaminen, joka vaatisi nopeaa evakuointia mahdollisessa onnettomuustilanteessa. Suojavyöhykemerkintä ei estä vapaa-ajan asutuksen rakentamista. Ei ole perusteltua muuttaa vyöhykerajausta.

Yhteenveto Uusimaa-kaavan kokonaisuutta koskevista, muistutusten pohjalta tehtävistä muutoksista kaava-aineistoon

Keskuksien kaavamääräystä on perusteltua jäsentää uudelleen. Kaavaselistusta on perusteltua tarkistaa ja täydentää tietyiltä osin muistutusten ja päivittyneen tietopohjan perusteella sekä tehdä kartta-aineistoihin teknisluonteisia tarkistuksia, jotka eivät merkittävästi muuta kaavan sisältöä.

Kaavaehdotusvaiheen vastineet Itä-Uttamaata koskien

Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavan ehdotukseen kohdistuvien muistutusten ja niihin laadittujen vastineiden keskeinen sisältö esitellään alla aihealueittain. Määrällisesti eniten muistutuksia Itä-Uttamaata koskien saatiin ratoihin (itärata), voimajohtoihin (voimajohtojen ohjeellinen linjaus välillä Porvoo-Askola) ja suojelualueisiin liittyen.

Itä-Uudenmaan kaavaa koskeva yleinen palaute muistutuksissa

Yleisenä palautteena tuotiin esiin muun muassa, että maakuntakaava ei tue

riittävästi itäisen Uudenmaan kehittämistä osana pääkaupunkiseutua ja rajoittaa itään suuntautuvaa kasvua. Yksi maakuntaa kokonaisuutena kehittävä kaava nähtiin parempana ratkaisuna kuin seutujen erilliset vaihekaavat. Raideliikenne nähtiin kaavan keskeisenä Itä-Uuttamaata ja koko itäistä Suomea koskevana kysymyksenä. Vastineissa on todettu muun muassa, että idän suunta on otettu huomioon esimerkiksi osoittamalla kaavassa idän suunnan liikenneyhteyksiin liittyviä merkintöjä sekä tärkeimmät keskukset, taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeet ja palvelukeskittymät. Lisäksi on todettu, että erilliset vaihemaakuntakaavat edesauttavat seutujen erityispiirteiden huomioon ottamista ja seudun kehittämistarpeisiin kyetään tarvittaessa reagoimaan nopeasti.

Kasvun kestävä ohjaaminen

Keskuksien ja palvelukeskittymien osalta yhdessä muistutuksessa todettiin Koskenkylän palvelukeskittymä -merkinnän tukevan olemassa olevaa asemakaava-aluetta, mutta olevan etäällä jo rakennetusta Koskenkylän vähittäistavarakaupan keskittymästä. Vastineessa on todettu, että palvelukeskittymä-merkintää ei merkinnän tarkoitus ja sisältö huomioon ottaen ole perusteltua siirtää.

Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden osalta yhdessä muistutuksessa toivottiin muutoksia Loviisan rajaukseen ja Tesjoen ja Valkon sisällyttämistä vyöhykkeeseen. Vastineessa on todettu, että taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden rajoituksia ei ole perusteltua muuttaa, sillä Valkoon ja Tesjokeen ei liity vastaavia maakunnallisia tavoitteita kuin Loviisan keskustan ja siihen tukeutuvan taajamavyöhykkeen kehittämiseen. Kaava kuitenkin mahdollistaa myös Tesjoen ja Valkon alueiden kehittämisen merkitykseltään paikallisina alueina.

Uusien raideliikenteeseen tukeutuvien taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden osalta yhdessä muistutuksessa kritisoitiin Kuninkaanportin alueen osoittamista uutena taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeenä ja toivottiin kasvun suuntaamista olevaan rakenteeseen uusien alueiden osoittamisen sijaan. Vastineessa on todettu, että vaikka olevan rakenteen tehostaminen on kaavan keskeinen suunnitteluperiaate, tulee myös varautua tulevaisuuden alueidenkäyttötarpeisiin erityisesti mahdollisiin uusiin ratoihin ja asemanseutuihin tukeutuen.

Elinkeinot ja kauppa

Kaupan alueiden osalta Porvoon Kuninkaanportissa maakuntakaavan toivottiin mahdollistavan päivittäistavarakaupan sijoittumisen alueelle. Loviisassa taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen laajuuden tulkintaa pidettiin ongelmallisena suhteessa seudullisesti merkittävän kaupan mitoituksen määrittelyyn. Vastineissa on todettu, että kaava mahdollistaa päivittäistavarakaupan sijoittumisen Kuninkaanportin alueelle. Lisäksi todettiin, että taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen tarkemmat ratkaisut tehdään kunnan omassa suunnittelussa, jolloin voidaan myös arvioida kaupan sijainti ja laajuus sekä kaupan alueelle sijoitettavan paikallisesti merkittävän keskustahakuisen kaupan mitoitus.

Tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueen kohdemarkintaa esitettiin poistettavaksi Porvoon ja Sipoon rajan tuntumasta Porvoonväylän pohjoispuolelta syynä liikennemäärän kasvu ja alueelle osoitetun toiminnan

ylimitoitus. Lisäksi katsottiin, että merkintä heikentää Helsingistä idän suuntaan muodostuvan nauhakaupungin kehittymisedellytyksiä. Vastineessa on todettu muun muassa, että maakunnallisesti merkittävän tuotannon ja logistiikkatoimintojen alueen kehittämismahdollisuudet halutaan turvata myös jatkossa ja että nauhamainen kaupunkirakenne Helsingistä itään ei ole kaavan suunnitteluperiaatteiden mukaista alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämistä.

Kulloon alueelle esitettiin **maa-aineshuollon kehittämisalueen** kohdemerkintää Östersundomin alueen rakentamisen kasvun ja lyhyiden kuljetusmatkojen vuoksi. Vastineessa on todettu, että alueelle osoitettu tuotannon ja logistiikkatoimintojen kohdemerkintä mahdollistaa alueelle useita erilaisia toimintoja, myös maa-aineshuoltoa.

Liikkuminen ja logistiikka

Yleisesti teemaa koskien kolmessa muistutuksessa kyseenalaistettiin **itäisiin ratayhteyksiin liittyvien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin riittävyys**. Viidessä muistutuksessa todettiin, että kaavaehdotus asettaa Itäradan vaihtoehtoiset linjaukset perusteettomasti eriarvoiseen asemaan. Vastineissa on todettu, että kaavaehdotuksessa pääradan ja Porvoon välille osoitettu linjaus on tutkittu Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan laadinnan yhteydessä. Porvoosta itään on osoitettu pitkän aikavälin ohjeellinen ratalinjaus kohti Kotkaa. Linjaus noudattaa niin sanottua HELI-radana linjausta ja se nähdään potentiaalisena pitkän aikavälin nopeana yhteytenä Helsingin ja Pietarin välillä. Lisäksi Koskenkylän ja Kouvolan välille on osoitettu liikenteen pitkän aikavälin yhteystarve, koska tälle välille ei ole toistaiseksi tehty suunnitelmia, jotka riittäisivät ohjeellisen linjauksen esittämiseen.

Kuudessa muistutuksessa toivottiin **Itäradan linjauksen muuttamista** Nikkilän ja Porvoon välillä niin, että muun muassa olemassa oleva asutus, Kulloon kylän ja Treksilän kartanon alueen kulttuurimaisemat, pohjavesialueet ja yhtenäiset metsäalueet otettaisiin paremmin huomioon. Kahdessa muistutuksessa kyseenalaistettiin Itäradan realismi. Toisessa niistä vaadittiin linjauksen poistamista kaavasta, koska se vaikuttaa Porvoossa rakennuslupien myöntämiseen. Lapinjärvellä nähtiin yhteystarvemerkinän niin ikään vaikeuttavan maankäyttöä. Vastineissa on todettu ohjeellisen merkinän perustuvan 2. vaihemaakuntakaavan yhteydessä tehtyihin selvityksiin. Ohjeelliseen linjaukseen ja yhteystarvemerkinään ei sisälly rakentamisrajoitusta. Osallisia kuullaan ja linjausta ja sen vaikutuksia arvioidaan tarkemmin tulevan jatkosuunnittelun yhteydessä.

Seitsemässä muistutuksessa vaadittiin lisäämään valmisteluaineistoon Kymenlaakson maakuntakaavaa varten Koskenkylän ja Kouvolan välille laadittu ratakäytäväselvitys. Näistä kuudessa muistutuksessa vaadittiin kahden ja yhdessä muistutuksessa yhden ohjeellisen pääratalinjauksen esittämistä Koskenkylän ja Kouvolan välille yhteystarpeen sijaan edellä mainitun selvityksen perusteella. Kahdessa muistutuksessa esitettiin, että idän suunnan radat tulisi osoittaa kokonaisuudessaan ohjeellisina, eikä pitkän aikavälin ohjeellisina pääratoina. Vastineissa on todettu, että suunnittelun tässä vaiheessa Koskenkylän ja Kouvolan välinen yhteystarve on perusteltua esittää Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavassa liikenteen pitkän aikavälin yhteystarpeena. Kyseisessä ratakäytäväselvityksessä todetaan, että tutkituista linjauksista tulisi tehdä ympäristövaikutusten arviointi, jonka yhteydessä arvioidaan ja vertaillaan eri linjauksia.

Lahti-Loviisa-radan säilyttämistä, parantamista ja kytkemistä Itäiseen rantarataan toivottiin, ja tuotiin esiin sen merkitys Loviisan sataman kehittämiseksi. Vastineissa on todettu, että radalle esitetään parannustoimenpiteitä toteuttamisohjelman toisessa vaiheessa. Lahti-Loviisa-rad ja Itäradan välille ei esitetä yhteyttä, koska Itäradan on määrä toteutua nopeana henkilöliikenteen ratana.

Liityntäpysäköintipaikkoja ja joukkoliikenteen vaihtopaikkoja esitettiin lisättävän, vähintään Loviisan keskustaan ja Ahvenkoskelle. Lisäksi toivottiin osoitettavan veneilyn runkoväylinä satamiin asti myös matkailun kannalta merkittäviä veneväyliä. Vastineissa on todettu, että mainitut liityntäpysäköintialueet eivät ole maakunnallisesti merkittäviä. Veneväylistä esitetään vain Väyläviraston määrittämä veneilyn runkoväylä.

Ympäristön voimavarat ja vetovoima

Virkistysalueiden ja virkistyskäytön kohdealueiden osalta toivottiin uusia alueita osoitettavan Loviisaan. Lisäksi Porvoon Kråkönen virkistysalueelle ehdotettiin uutta merkintää, joka mahdollistaa virkistysalueen ja maa-aineksenoton yhteensovittamisen. Vastineissa on todettu, että virkistyskäytön kohdealueina on osoitettu alle 50 hehtaarin kokoiset virkistykseen soveltuvat alueet, jotka sijaitsevat muista virkistysalueista erillään eikä alle 5 hehtaarin virkistysalueita ei osoiteta maakuntakaavassa. Ehdotetut alueet eivät täytä näitä kriteerejä. Maakuntakaava ei estä maa-aineksen ja ympäristönsuojelulain mukaista maa-ainestenottoa virkistysalueeksi osoitetulla alueella. Alueen kunnostaminen ottotoiminnan jälkeen virkistysalueeksi toteuttaa maakuntakaavan tavoitteita. Virkistysaluemerkintää ei ole tarvetta muuttaa.

Viheryhteystarpeiden osalta esitettiin huolta siitä, että merkintöjä on vähennetty Itä-Uudellamaalla. Vastineissa on todettu, että viheryhteystarpeiden määrää kaavakartalla on vähennetty ja merkinnän esitystapaa yleispiirteistetty vastaamaan vaihemaakuntakaavaehdotusten yleispiirteisempää esittämistapaa. Maakunnallisista yhteystarpeista on osoitettu vain ne, joihin kohdistuu muusta maankäytöstä muutospainetta tai rakenteellisia estevaikutuksia. Joitakin voimassa olevien maakuntakaavojen viheryhteystarpeista on osoitettu hieman eri paikkaan ja joitakin jätetty osoittamatta perustuen uusimpiin selvityksiin.

Natura-alueiden osalta vaadittiin, että kaavaehdotuksessa noudatetaan voimassa olevia rajoituksia, eikä niitä tule laajentaa. Vastineissa on todettu, että Natura-alueet osoitetaan ympäristöhallinnon ajantasaisen paikkatietoaineiston pohjalta. Maakuntakaavaehdotuksissa ei esitetä muutoksia Natura-alueita koskevissa päätöksissä esitettyihin rajoituksiin.

Kulttuuriympäristöjen osalta toivottiin supistettavan rajoituksia Lapinjärvellä ja laajennettavan Askolassa. Lisäksi tuotiin esiin ristiriitoja itäisen ratayhteyden ja Kuninkaanportin raideliikenteeseen tukeutuvan taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen ja maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen välillä. Vastineissa on todettu, että maakuntakaavassa osoitetut kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeiden alueiden rajoitukset perustuvat aiempiin päätöksiin ja selvityksiin. Ratayhteyksien osalta on todettu, että linjauksien suunnittelun mahdollisesti edetessä ja tarkentuessa myös vaikutuksia ja haitallisten vaikutusten lieventämiskeinoja tutkitaan tarkemmin. Kuninkaanportin uuden raideliikenteeseen tukeutuvan taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen

osalta on todettu, että raja-alue ei ulotu ympäröiville kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeän alueen ominaisuusmerkinnällä osoitetuille alueille. On myös todettu, että uuteen asemansuhteeseen liittyvä kehittämissuhteiden merkintä ottaa kantaa vyöhykkeen alueelliseen ulottuvuuteen periaatetasoisesti ja että kunta tekee tarkemmat ratkaisut omassa suunnittelussaan ottaen huomioon maakuntakaavan tarkemmalle suunnittelulle asettamat tavoitteet ja reunaehdot.

Energia, tekninen huolto ja ympäristöhäiriöt

Energian osalta nähtiin tärkeänä säilyttää Loviisan Hästholmenin voimalaitoksen jatkumahdollisuudet ja pidettiin hyvänä kaavaehdotukseen lisättyä yhteiskäyttötunnelin yhteystarvemerkintää Hästholmen – Kilpilahti - Helsinki.

Kiertotalouden ja jätehuollon osalta toivottiin biokierron alueen osoittamista Lapinjärvelle. Vastineissa on todettu, että metsäbiotalouden terminaaleille ei esitetä omaa kaavamerkintää. Niitä voidaan sijoittaa kaavassa osoitetuille tuotanto- ja logistiikkatoimintojen alueille, kierron ja jätehuollon alueille sekä alueille, jossa ei ole maakuntakaavamerkintöjä, ns. valkoiselle alueelle. Myös kaavan yleisissä suunnittelumääräyksissä todetaan, että "Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on edistettävä luonnonvarojen kestävää käyttöä, kierto- ja biotaloutta, uusiutuvan energian tuotantoa sekä hukkalämmön hyödyntämistä." Tämä koskee myös biokierron alueita.

Voimajohtojen osalta useassa muistutuksessa vastustettiin Kymenlaakson sähköverkon suunnitteilla olevaa Porvoon ja Askolan välistä 110 kV voimajohtoa, joka Itä-Uudenmaan maakuntakaavan ehdotuksessa on osoitettu ohjeellisen voimajohtojen merkinnällä. Yksi muistutus koski Porlammin kautta osoitetun voimajohtojen ohjeellista linjausta, jonka toivottiin sijoittuvan lähemmäs Lahti-Loviisa -radan linjausta. Vastineissa on todettu, että Uudenmaan sähkönsiirron huoltovarmuuden turvaamiseksi Uusimaa-kaavassa osoitetaan yhdyskuntien ja teollisuuden tarvitseman suurjännitteisen (400 kV ja 110 kV) sähkönsiirtoverkon kokonaisuus. Olemassa olevat voimajohtojen osoitetaan merkinnällä "Voimajohto" ja uuteen voimajohtokäytävään suunnitellut voimajohtojen merkinnällä "Voimajohtojen ohjeellinen linjaus". Ohjeellisen voimajohtojen sijainti, tekninen toteutus ja vaikutusten arviointi tarkentuvat yksityiskohtaisemman suunnittelun ja lupamenettelyn yhteydessä. Maakuntakaavassa ei määritellä ohjeellisen voimajohtojen tarkkaa sijaintia tai voimajohtojen teknistä toteutustapaa, kuten sitä, toteutetaanko se ilmajohtona tai joltain osin kaapeliratkaisuna.

Voimaan jäävän 4. vaihemaakuntakaavan **tuulivoimaratkaisun** tiettyjä tuulivoima-alueita vastustettiin kahdessa muistutuksessa, mutta toisaalta alueen kahdelta kunnalta saaduissa muistutuksissa pidettiin hyvänä 4. vaihemaakuntakaavan tuulivoimatuotantoon soveltuvien alueiden jättämistä voimaan. Toisessa näistä todettiin myös, että tuulivoimaratkaisua ei pidä vaarantaa uusien suojelumerkinnöin. Vastineissa on todettu, että Uusimaa-kaavan valmistelussa on otettu voimaan jäävän Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan tuulivoimaratkaisu huomioon ja se on sovitettu yhteen muun Uusimaa-kaavassa osoitetun maankäytön kanssa. Tetomin tuulivoimaosayleiskaavan laadinnasta vastaa Loviisan kaupunki. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tuulivoimaloiden sijainnit tarkentuvat, jolloin niistä aiheutuvia vaikutuksia on mahdollista arvioida ja mahdollisten haitallisten vaikutusten lieventämistoimenpiteitä suunnitella tarkemmin.

Yhdessä muistutuksessa toivottiin myös pienien **ampumaratojen** osoittamista kaavassa. Vastineissa on todettu, että Uusimaa-kaava 2050:ssa osoitetaan ainoastaan maakunnallisesti merkittävät ampumaradat.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää

- hyväksyä vastinepaketin 1 (esityslistan liite) sisältämät, edellä esitettyjen periaatteiden mukaisesti laaditut vastineet siltä osin, kun ne koskevat Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavaa ja valtuuttaa toimiston tekemään vastineiden mukaiset korjaukset ja tarkistukset kaava-aineistoon
- valtuuttaa toimiston lisäksi tekemään muita teknisluontoisia korjauksia kaava-aineistoon maakuntahallituksen ja -valtuuston lopullista käsittelyä varten.

Vastuujohtaja:

Merja Vikman-Kanerva 040 638 6669

Valmistelija:

Mariikka Manninen 040 721 4747

Käsittely:

Keskustelun aikana Markku Markkula Inka Hopsun kannattamana esitti asian jättämistä pöydälle. Pahlman esitti Launialan kannattamana asian palauttamista uudelleen valmisteltavaksi. Puheenjohtaja totesi, että jos on sekä pöydällepano- että palautusesitys, niin ensin äänestetään pöydällepanosta, joka ei ota kantaa asian sisältöön. Jos pöydällepanoesitys hyväksytään, niin asian käsittely keskeytyy, eikä palautuksesta äänestetä. Koska oli tehty kannatettu pöydällepanoehdotus, puheenjohtaja rajasi keskustelun käsittelemään pöydällepanoa ja keskustelun päätyttyä totesi, että asiasta on äänestettävä. Suoritettussa äänestyksessä pöydällepanoa kannattaneet äänestivät JAA ja asian käsittelyn jatkamista kannattaneet äänestivät EI. Äänestyksessä annettiin ääniä seuraavasti: 9 JAA-ääntä (Hopsu, Markkula, Karhuvaara, Vesikansa, Ihanus, Heijnsbroek-Wirén, Lompolo, Meros, Salonen), 3 EI-ääntä (Taipale, Pahlman, Launiala).

Puheenjohtaja totesi, että pöydällepanoehdotus oli tullut maakuntahallituksen päätökseksi. Koska maakuntahallitus päätti jättää asian pöydälle, asian palauttamisesta uudelleen valmisteluun ei ollut enää mahdollista äänestää.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti jättää asian pöydälle.

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukiello (Kuntalaki 410/2015 136 §); päätös koskee valmistelua

MHS

Tiivistelmä

Vaihemaakuntakaavojen ehdotukset olivat nähtävillä loka-marraskuussa 2019. Kaavaehdotuksista saatuihin muistutuksiin on laadittu vastineet maakuntahallitukselle hyväksyttäväksi. Maakuntahallitukselle esiteltiin hyväksyttäväksi vastinekoonnin osaa 1 kokouksessa 27.1.2020. Asia jätettiin pöydälle.

Tämä pykälä koskee täydennyksiä, joita maakuntahallituksen tammikuun keskustelun perusteella ehdotetaan tehtäväksi vastinekoonnin osaan 1. Täydennysehdotukset on esitetty liitteessä 1a. Lisäksi liitteessä on esitetty täydennysehdotus taajamatoimintojen merkinnän kuvaukseen maakuntahallituksen tammikuun kokouksessa käydyin keskustelun perusteella.

Asian yksityiskohtainen selostus

Kaavaprosessin tilanne

Vaihemaakuntakaavojen ehdotukset olivat nähtävillä loka-marraskuussa 2019. Kaavaehdotuksista saatuihin muistutuksiin on laadittu vastineet maakuntahallituksen hyväksyttäväksi. Kaikkia kolmea kaavaa koskevat muistutukset ja niihin laaditut vastineet tulevat muodostamaan yhden asiakirjan. Jokaista seudun vaihemaakuntakaavaa käsitellään kuitenkin omana pykälänään kaavaprosessissa ja siten jokaista kaavaa koskevat vastineet hyväksytään erikseen omana päätöspykälänään. Vastineet käsitellään kahdessa erässä teemoittain. Ensimmäistä osaa vastineista esiteltiin maakuntahallitukselle tammikuun 2020 kokouksessa, ja asia jätettiin pöydälle. Tässä kokouksessa esitetään hyväksyttäväksi tammikuun kokouksessa ehdotetut vastineet (vastinekoonti osa 1) tämän esityslistan liitteen 1a mukaisin täydennyksin.

Vastinekoonnin osaa 2, joka pääosin koskee ympäristön voimavarat ja vetovoima -teemakokonaisuutta, on tarkoitus käsitellä maakuntahallituksen kokouksessa maaliskuussa 2020.

Täydennysehdotukset vastineisiin koskien kaavakokonaisuutta

Maakuntahallituksen kokouksessa 27.1.2020 käydyssä keskustelussa tuotiin esiin, että vastineita koskien soidensuojelun täydennysehdotuksen mukaisia uusia suojelualueita sekä vapaaehtoisen suojelun periaatteita tulisi täydentää perusteluiden osalta. Toimiston näkemyksen mukaan asiaa koskevat vastineet ovat jo riittävät, eikä niitä ole tarpeellista täydentää.

Maakuntahallituksen kokouksessa 27.1.2020 käydyssä keskustelussa tuotiin esiin, että kaava-aineistoa tulisi täydentää taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen osalta. Tulisi tuoda selkeämmin esiin, että taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke voi sisältää luonteeltaan erilaisia osa-alueita ja että eri osa-alueisiin saattaa liittyä ominais- ja erityispiirteitä, jotka asettavat reunaehtoja tarkemmalle suunnittelulle. Kaavamerkinnän kuvausta ehdotetaan täydennettävän seuraavasti:

Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeet - merkinnän kuvaus (täydennysehdotukset lihavoituina):

Kehittämisperiaatemerkinällä osoitetaan suurimpiin ja monipuolisimpiin keskuksiin tukeutuvat, valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävät taajamatoimintojen vyöhykkeet, joiden yhdyskuntarakenteen kehittämisellä ja tehostamisella on erityistä merkitystä koko maakunnan kehittämisen kannalta.

(Täydennys): Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeet sisältävät pääosin jo olemassa olevia taajamia, joilla yhdyskuntarakenne on jo nykyisellään kestävä tai

kehittävissä sellaiseksi. Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeellä yhdyskuntarakenteen tulee kokonaisuutena katsottuna olla riittävän tehokas, jotta kestäväan yhdyskuntarakenteeseen liittyvät tavoitteet voidaan saavuttaa. Vyöhyke voi sisältää eri luonteisia osa-alueita rakentamattomista tehokkaasti rakennettuihin.

Vyöhykkeellä voi asumisen, palveluiden ja työpaikkojen lisäksi sijaita esimerkiksi virkistys- ja suojelualueita, liikenneväyliä ja muita liikenteen tarvitsemia alueita, yhdyskuntateknisen huollon alueita ja muita erityisalueita, ympäristöön soveltuvia teollisen tuotannon alueita, maa- ja metsätalousalueita sekä vesialueita.

(Täydennys): Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen kaavamerkintä ja siihen liittyvät määräykset määrittelevät laajan, toiminnallisesti monipuolisen aluekokonaisuuden kehittämisen yleiset periaatteet. Kehittämisperiaatmerkinnällä osoitetun vyöhykkeen alueelle sijoittuva muu maakuntakaavamerkintä osoittaa, että kyseisellä osa-alueella vyöhykkeen kehittämiseen liittyy myös muita maakunnallisia intressejä tai reunaehtoja, jotka tulee ottaa huomioon kyseisen osa-alueen tarkemmassa suunnittelussa.

Täydennysehdotukset vastineisiin koskien Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavaa

Maa-aineshuoltoa koskevia vastineita ehdotetaan täydennettäväksi maa-aineshuollon kehittämisalueiden aluevalintojen perusteluiden sekä kaavan ohjausvaikutuksen osalta. Täydennysehdotukset on esitetty liitteessä 1a.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää

- hyväksyä vastinekoonnin osa 1 vastineet liitteen 1a mukaisin täydennyksin siltä osin, kun ne koskevat Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavaa
- valtuuttaa toimiston tekemään vastineiden mukaiset tarkistukset kaava-aineistoon
- tekemään taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke – merkinnän kuvaukseen edellä esitetyt täydennykset
- valtuuttaa toimiston lisäksi tekemään muita teknisluontoisia korjauksia kaava-aineistoon maakuntahallituksen ja -valtuuston kaavan hyväksymiskäsittelyä varten.

Vastuujohtaja:

Merja Vikman-Kanerva 040 638 666

Valmistelija:

Mariikka Manninen 040 721 4747

Käsittely:

Keskustelun aikana Jukka Ihanus Mia Heijnsbroek-Wirénin kannattamana esitti, että kaavan merkinnöistä poistetaan ne soidensuojeluehdotuksen pohjalta merkityt uudet suojelualueet, joista ei ole suojelupäätöstä. Koska oli tehty kannatettu muutosehdotus, puheenjohtaja totesi, että asiasta on äänestettävä. Suoritettussa äänestyksessä maakuntajohtajan esitystä kannattaneet äänestivät JAA ja Ihanuksen esitystä kannattaneet äänestivät EI. Äänestyksessä annettiin ääniä seuraavasti:

- 10 JAA-ääntä (Hopsu, Pipinen, Vesikansa, Meri, Pajula, Taipale, Launiala, Lompola, Juurikkala, Kiljunen)

- 4 EI-ääntä (Ihanus, Pahlman, Heijnsbroek-Wirén, Salonen)
 - 1 TYHJÄ (Markkula).
- Puheenjohtaja totesi, että maakuntajohtajan esitys on tullut maakuntahallituksen päätökseksi.

Päätös:**Maakuntahallitus päätti**

- hyväksyä vastinekoonnin osa 1 vastineet liitteen 1a mukaisin täydennyksin siltä osin, kun ne koskevat Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavaa
- valtuuttaa toimiston tekemään vastineiden mukaiset tarkistukset kaava-aineistoon
- tekemään taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke – merkinnän kuvaukseen edellä esitetyt täydennykset
- valtuuttaa toimiston lisäksi tekemään muita teknisluontoisia korjauksia kaava-aineistoon maakuntahallituksen ja -valtuuston kaavan hyväksymiskäsittelyä varten.

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukiello (Kuntalaki 410/2015 136 §); päätös koskee valmistelua

Liitteet

6	Liite 1:Uusimaa-kaava 2050 kaavaehdotuksista saadut muistutukset ja niihin laaditut vastineet, osa1, mhs 24.2.2020
7	Liite 1a: Vastinekoontia 1 koskevat täydennysehdotukset, mhs 24.2.2020

Oheismateriaali

Liite 1: Uusimaa-kaava 2050 kaavaehdotuksista saadut muistutukset ja niihin laaditut vastineet, osa1, mhs 24.2.2020, verkkoversio

Lausunto Vihdin strategisen yleiskaavan ehdotuksesta

563/06.02.00/2018

MHS 24.02.2020 § 20

Tiivistelmä

Uudenmaan liitto pitää hyvänä, että Vihdin kuntaan laaditaan koko kunnan kattava yleiskaava ja tällä toteuttaa monelta osin maakuntakaavan tavoitteita. Vihdin strategisessa yleiskaavassa on myös pyritty huomioimaan eri alueiden ominaispiirteitä ja kehittämään Vihdin yhdyskuntarakennetta kestäväan liikkumiseen pohjautuen. Uudenmaan liitto kuitenkin katsoo, että Vihdin strategisen yleiskaavan ehdotusta tulee tarkentaa seuraavilta osin:

- Yleiskaavan esitystavan tulee olla selkeä ja ymmärrettävä. Vihdin oikeusvaikutteisesta yleiskaavasta tulee esittää yksi kaavakartta määräyksineen. Oikeusvaikutuksettomat liitekartat voivat tukea kaavaratkaisua.
- Vihdin strategisen yleiskaavan ehdotuksessa esitetty maankäytön tehostaminen Nummelan ja Vihdin kirkonkylän välillä hajauttaa Vihdin yhdyskuntarakennetta ja lisää liikkumistarvetta. Yhdyskuntarakenteen hajauttamisen sijaan tulee Vihdin kirkonkylän aluekeskusta kehittää toiminnoiltaan monipuolisena keskusta-alueena, joka samalla tukee kestäväan liikkumista ja alueen väestön palvelutarpeita.
- Yleiskaavassa osoitettujen elinkeinoalueiden määräyksiä tulee tarkentaa toteuttamisen ajoitusmääräyksellä maakuntakaavan työpaikka-alueiden reservialuetta koskevan suunnittelumääräyksen mukaisesti.
- Valtatiehen 25 tukeutuvan Hiekan tuotannon ja varastotoiminnan laajennusalueen osoittaminen Vihdin strategisessa yleiskaavassa vaatii yleiskaavan yhteydessä toteutettavia selvityksiä, joissa mm. tulee selvittää alueen liittymismahdollisuudet runkoverkkoasetuksella osoitettuun I-luokan pääväylään. Lisäksi pitää mm. osoittaa, että maakuntakaavan valkoisella alueella oleva toiminta on paikallista.
- Yleiskaavan määräyksiä tulee täydentää maakuntakaavan suunnittelumääräyksissä osoitetuilla vähittäiskaupan eri toimialojen merkitykseltään seudullisen koon alarajoilla sekä vähittäiskaupan enimmäismitoituksilla.
- Hanko-Hyvinkää -radan seisakevaraukset tulee poistaa, sillä alueen väestön määrä tai sen ennustettu kasvu yleiskaavan tavoitevuoteen mennessä eivät tue radan avaamista henkilöliikenteelle. Kaava-aineisto ei anna perusteluja seisakevarauksien osoittamiseen kaavassa.
- Vihdin strategisessa yleiskaavassa tulee huomioida kaikki maakuntakaavassa olevat suojelualueet sekä viheryhteystarpeet. Yleiskaavassa tulee huomioida myös uusimpien selvitysten pohjalta esitetyt soidensuojelun täydennysehdotuksen mukaiset uudet alueet.

Asian vireilletulo

Vihdin kunnanhallitus on pyytänyt Uudenmaan liitolta 28.11.2019 lausuntoa Vihdin strategisen yleiskaavan kaavaehdotuksesta. Lausunnon määräaika oli 16.1.2020. Uudenmaan liitto sai lausunnon antamiselle lisääaikaa 19.2.2020 asti.

Asian taustat

[Vihdin strateginen yleiskaava](#) koskee koko kunnan aluetta lukuunottamatta neljää voimaan jäävää osayleiskaavaa, joita ovat Otalampi-Härkälä osayleiskaava, Tervalampi-Salmen osayleiskaava, Heinäsuon osayleiskaava ja Vihtijärven osayleiskaava. Vihdin strateginen yleiskaava koostuu neljästä oikeusvaikutteisesta teemakartasta (yhdyskuntarakenteen ohjaus, luontoarvot ja virkistys, kulttuuriarvot sekä kestävä liikenne) sekä kaikkiin teemakarttoihin liittyvistä kaavamerkinnoistä ja -määräyksistä. Lisäksi Vihdin strategisen yleiskaavan oikeusvaikutteiseksi aluevarauksiksi ja merkinnöiksi on muutettu suoraan lainvoimaisista maakuntakaavoissa olevia energian ja teknisen huollon merkintöjä ja määräyksiä, jotka on osoitettu kaavaehdotuksen liitekartassa.

Vihdin kunnan osoittamalla 1,5 % väestön kasvutavoitteella Vihdin väestömäärä nousisi vuoteen 2050 mennessä 47 000 asukkaaseen. Yleiskaavan tavoitteena on mahdollistaa Vihdin taajama-asteen nostaminen 85 %:iin vuoteen 2050 mennessä tiivistämällä ja täydentämällä yhdyskuntarakennetta. Vihdin strategisessa yleiskaavassa kasvua on osoitettu olemassa oleville Nummelan, Vihdin kirkonkylän, Ojakkalan ja Otalammen taajama-alueille. Valtaosa kasvusta kohdistuu kunnan keskustaajamaan Nummelaan. Nummelaa tiivistetään ja laajennetaan Etelä-Nummelaan, kohti ESA-radan Höytiönnummen asemapaikkaa.

Vihdin strategisen yleiskaavan valmisteluaineisto oli nähtävillä 7.11.-7.12.2018. Valmisteluaineistosta annettiin Uudenmaan liiton toimiston lausunto 14.12.2018. Toimiston lausunnossa todettiin, että luonnosvaiheen visiomaisesta esityksestä tulee laatia oikeusvaikutteinen kaavakartta määräyksineen, maakuntakaavan suunnittelumääräykset tulee huomioida jatkosuunnittelussa, Etelä-Nummelan taajaman laajentumisalueelle tulee antaa ajoitusmääräys, Hanko-Hyvinkää -radan paikallisseisakkeet tulee jättää pois kaavakartalta sekä kaavaselostusta tulee täydentää mm. kaavaratkaisun vaikutuksilla.

Uudenmaan liiton toimiston lausunto Vihdin strategisen yleiskaavan luonnoksesta on huomioitu muutoin, paitsi vähittäiskauppaa koskevien maakuntakaavan määräyksien riittävä huomiointi sekä Hanko-Hyvinkää -radan seisakkeiden poistaminen kaavakartalta.

Ehdotus lausunnoksi

Maakuntakaava on ohjeena yleiskaavaa laadittaessa. Yleiskaavan laatimista ohjaa voimassa oleva maakuntakaava ja yleiskaavan ratkaisut arvioidaan sen pohjalta. Vihdin strategisen yleiskaavan laatiminen on vireillä samaan aikaan kun laaditaan Helsingin seudun vaihemaakuntakaavaa. Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan saadessa lainvoiman se kumoaa nykyisin voimassa olevat maakuntakaavat ja niiden suunnittelumääräykset. Uudenmaan liiton lausunnossa on tarkasteltu Vihdin strategisen yleiskaavan ratkaisuja sekä voimassa olevaan maakuntakaavaan että Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan ehdotukseen.

Yleistä kaavaratkaisusta

Vihdin strateginen yleiskaava on jaettu kaavakartoissa olevan tiedon mukaan neljään oikeusvaikutteiseen kaavakarttaan ja niitä koskevien merkintöjen määräyksiin.

Vihdin strategisen yleiskaavan kolmessa teemakohtaisessa oikeusvaikutteisessa kaavakartassa on tarkennettu oikeusvaikutteisen

yhdyskuntarakenteen ohjauksen määräyksiä. Oikeusvaikutteisten teemakarttojen aluevaraukset ja niitä koskevat määräykset ovat päällekkäisiä, jolloin Vihdin strategisen yleiskaavan oikeusvaikutteisten karttojen ja niissä osoitettujen erilaisten määräysten tulkinta kokonaisuuden hahmottamiseksi on erittäin haasteellista. Haasteellisuutta lisää vielä, että Vihdin strategisen yleiskaavan oikeusvaikutteiseen kaavakokonaisuuteen kuuluu myös lainvoimaisista maakuntakaavoista siirtyviä merkintöjä ja määräyksiä. Maakuntakaavoista siirtyvät merkinnät ja määräykset on osoitettu selostuksen liiteaineistossa. Tieto viidennestä oikeusvaikutteisesta kaavakartasta ei ole kuitenkaan osoitettu oikeusvaikutteisten yleiskaavakarttojen listauksessa.

Uudenmaan liitto toteaa, että yleiskaavan esitystapa edellyttää selkeyttä ja ymmärrettävyyttä. Lausunnolla olevien viiden kaavakartan ja niitä koskevien määräyksiä ristiinkytkeminen on vaivalloista. Vihdin strategisen yleiskaavan hajauttaminen usealle oikeusvaikutteiselle kartalle ei ole selkeä eikä tue kaikkien osallisten mahdollisuutta tulkita kaavaratkaisun kokonaisuutta. Uudenmaan liitto katsoo, että oikeusvaikutteisena yleiskaavana tulee esittää vain yksi kaavakartta määräyksineen. Oikeusvaikutteisella kaavakartalla esitetään kaikki kunnan strategisen kehittämisen kannalta tarpeelliset merkinnät ja niiden määräykset. Oikeusvaikutteisista kaavakartta-voimat tukevat eri teemojen osalta esim. kaavaan liittyvät oikeusvaikutuksettomat liitekartat.

Yhdyskuntarakenne

Vihdin strategisen yleiskaavan täydennysrakentaminen nojautuu pääasiassa olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen. Kaavassa esitetyt taajaman laajentumisalueet on osoitettu kestävän liikenteen runkoyhteyksiin sekä raideyhteyden toteutukseen tukeutuvina. Vihdin strategisen yleiskaavan tavoitteiden täytyminen pohjautuu Nummelan alueen kehittämiseen ja erityisesti ESA-radan toteutumiseen sekä sen hyödyntämiseen. Nummelan taajaman toissijaiseksi laajentumisalueeksi on osoitettu valtatie 2 itäpuolella oleva alue, jonka voimallinen kehittäminen on sidottu Huhmarin raideliikenteen asemanvarauksen toteuttamispäätökseen.

Vihdin maaseutualueita kehitetään tukemalla olemassa olevia kyläalueita. Kyläalueille osoitetaan asuin-, palvelu- ja työtilojen rakentamista. Ratkaisulla pyritään mahdollistamaan maaseutuelinkeinojen harjoittaminen sekä säilyttämään Vihdin kulttuuriympäristön yhtenäiset metsäalueet, pellot ja merkittävät yhtenäiset maisema-alueet.

Uudenmaan liitto pitää hyvänä, että yhdyskuntarakennetta kehitetään olemassa oleviin alueisiin tukeutuen sekä huomioidaan eri alueiden ominaispiirteet.

Uudenmaan liitto katsoo, että olemassa olevien taajamien kehittämisen ja täydennysrakentamisen osalta Vihdin strategisen yleiskaavan ehdotus toteuttaa pitkälti voimassa olevaa maakuntakaavaa.

Vihdin strategisen yleiskaavan yhdyskuntarakenteen olemassa olevien taajamien kehittäminen ja täydennysrakentaminen ei ole ristiriidassa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan ehdotuksen kanssa.

Vihdin strategisen yleiskaavan yhdyskuntarakenteen ohjauksen kaavakartalla on osoitettu yhdyskuntarakenteen kehityskäytävät Nummelan ja Vihdin kirkonkylän sekä Nummelan ja Ojakkalan taajamien välille. Kehityskäytäviä tulee kehittää yleiskaavan ehdotuksen yhdyskuntarakenteen ohjauksen kaavakartan määräyksen mukaan suunnitelmallisesti, jolloin alueen maankäyttöä tehostamalla yhdyskuntarakenne kurotuu taajamien välillä yhteen.

Uudenmaan liitto katsoo, että yleiskaavan ehdotuksessa esitetty Vihdin kirkonkylän aluekeskus, jota tulee kehittää toiminnoiltaan monipuolisena keskusta-alueena, tukee kestäväää liikkumista ja alueen väestön palvelutarpeita paremmin kuin Nummelan ja Vihdin kirkonkylän välisen alueen yhdyskuntarakenteen kasvu. Uudenmaan liitto toteaa, että Vihdin strategisen yleiskaavan ehdotuksessa esitetty maankäytön tehostaminen Nummelan ja Vihdin kirkonkylän välillä hajauttaa Vihdin yhdyskuntarakennetta ja lisää liikkumistarvetta.

Elinkeinot

Vihdin strategisen yleiskaavan ehdotuksen elinkeinoalueet tukeutuvat olemassa oleviin taajamiin sekä valtakunnalliseen ja seudulliseen liikenneverkkoon. Vihdin merkittävin elinkeinoalue sijaitsee Etelä-Nummelan ja Huhmarin alueella. Yleiskaavan ehdotuksen mukaan kyseiselle alueelle voivat sijoittua tuotannon ja varastotoiminnan sekä bio- ja kiertotaloustoiminnan laajentumisalueet, monipuoliset työpaikka-alueet sekä Huhmarin kaupallisten palvelujen alue.

Vihdin merkittävin elinkeinoalue Etelä-Nummelan ja Huhmarin alueella sijaitsee voimassa olevan maakuntakaavan työpaikka-alueen reservialueella, jolloin kunnan tulee maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaan määrittellä alueen toteuttamisen ajoitus suhteessa kunnan muihin käytettävissä oleviin työpaikkatoimintojen alueisiin.

Uudenmaan liitto katsoo, että voimassa olevan maakuntakaavan reservialueella olevia yleiskaavan elinkeinoalueiden toteuttamisen ajoitukset tulee määrittellä maakuntakaavan työpaikka-alueiden reservialuetta koskevan suunnittelumääräyksen mukaisesti.

Vihdin strategisen yleiskaavan ehdotus elinkeinorakenteen osalta ei ole ristiriidassa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan ehdotuksen kanssa.

Keskeisenä tuotannon ja varastotoiminnan alueena on yleiskaavan ehdotuksessa esitetty myös Ojakkalan koillispuolella oleva toteutunut Hiekan teollisuusalue. Teollisuusalueeseen liittyvä laajennusaluemerkintä sijoittuu yleiskaavan ehdotuksessa maakuntakaavan valkoiselle alueelle, laajentuen Hanko-Hyvinkää -rataan asti. Laajentumisalueen perusteena on osoittaa tuotannon ja varastotoiminnan alue pohjavesialueen ulkopuolelle. Kaavaselostuksen mukaan Hiekan teollisuusalueen laajentaminen kohti Hanko-Hyvinkää -rataa edellyttää tarkemmassa suunnittelussa kattavat luonto- ja ympäristöselvitykset sekä myös paremmat yhteydet valtatielle 25.

Uudenmaan liitto pitää hyvänä, että elinkeinoelämän toiminnoille etsitään alueita pohjavesialueiden ulkopuolelta. Valkoiselle alueelle voidaan voimassa olevan maakuntakaavan valkoisia alueita koskevan suunnittelumääräyksen mukaan osoittaa paikallisesti merkittävää maankäyttöä. Yleiskaavan ehdotuksen mukainen laajentaminen voisi olla mahdollista, jos alueen maankäyttö voidaan osoittaa paikalliseksi ja yleiskaavan laatimisen yhteydessä selvitetään Hiekan laajennusalueen toteuttamisen ajoitus ja se määrittellään maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaisesti, koska alue on myös maakuntakaavan reservialueen laajentamista. Lisäksi Uudenmaan liitto katsoo, että tuotannon ja varastotoiminnan alueen liittymisen mahdollisuudet runkoverkkoasetuksella osoitettuun I-luokan pääväylään tulee selvittää yleiskaavan laadinnan yhteydessä samoin kuin voimassa olevassa maakuntakaavassa esitetyt alueen viheryhteystarpeet.

Vähittäiskauppa

Maakuntakaavalla tulee maankäyttö- ja rakennuslain mukaan ohjata

seudullisten vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittuminen ja enimmäismitoitus sekä osoittaa suuryksiköiden seudullisen koon alarajat. Voimassa olevassa maakuntakaavassa ja Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan ehdotuksessa on osoitettu lain edellyttämät vähittäiskaupan mitoitukset ja koon alarajat.

Vihdin strategisessa yleiskaavan yhdyskuntarakentamisen ohjaamisen kaavakartalla on osoitettu kaupallisten palvelujen alue Huhmariin sekä keskustatoimintojen laajenemisaalue Etelä-Nummelaan.

Vihdin strategisen yleiskaavan ehdotuksen Huhmarin kaupallisten palvelujen alueen määräyksen mukaan alueelle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön, mutta määräyksen mukaan päivittäistavaroiden myyntiä ei tule sallia. Etelä-Nummelan keskustatoimintojen laajenemisaaluetta koskeva kaavamääräys taas kytkee merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön toteuttamisen ympäröivien taajamatoimintojen toteuttamiseen sekä sitoo seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan koon alarajan muutoksen uuden raideliikenneyhteyden ja aseman sitovaan toteuttamispäätökseen. Yleiskaavan kaavakarttaehdotuksissa ei ole muita vähittäiskauppaa koskevia merkintöjä ja määräyksiä tai viittauksia maakuntakaavan merkintöihin ja suunnittelumääräyksiin.

Yleiskaavan ehdotuksessa ei ole huomioitu voimassa olevan maakuntakaavan vähittäiskauppaa koskevia merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan koon alarajoja kaupan eri toimialoille eikä maakuntakaavassa osoitettuja vähittäiskaupassa osoitettuja enimmäismitoituksia.

Yleiskaavan ehdotuksessa Etelä-Nummelan keskustatoimintojen laajentumisalueelle esitetty merkitykseltään seudullisen koon alarajan muutoksen sitominen toteuttaa osaltaan Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan vähittäiskauppaa koskevia merkintöjä ja määräyksiä.

Uudenmaan liitto toteaa, että strategisen yleiskaavan laadinnassa ei ole riittävästi otettu huomioon voimassa olevan maakuntakaavan vähittäiskaupan merkintöjä ja suunnittelumääräyksiä.

Vihdin strateginen yleiskaavan ehdotus ei ota riittävästi huomioon Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan ehdotuksen merkintöjä ja suunnittelumääräyksiä vähittäiskaupan osalta.

Liikenne

Vihdin strategisen yleiskaavan yhdyskuntarakenteen ohjauksen kaavakartalla on osoitettu yhdyskuntarakenteen kehityskäytävät Nummelan ja Vihdin kirkonkylän sekä Nummelan ja Ojakkalan taajamien välille. Kehityskäytävät sijaitsevat myös Vihdin strategisen yleiskaavan ehdotuksen kestävän liikenteen kaavakartalla intensiivisen joukkoliikenteen vyöhykkeillä. Yleiskaavan ehdotuksessa on esitetty myös joukkoliikenteen käytävät ja joukkoliikenneyhteyden tarve Huhmarin ja Ojakkalan välille sekä joukkoliikenteen terminaalit ja kehitettävät liityntäpysäköintialueet.

Uudenmaan liitto pitää hyvänä, että joukkoliikennettä pyritään edistämään. Uudenmaan liitto katsoo, että joukkoliikenteen kehittämisen edellytyksiä pystytään parhaiten lisäämään toimimaan taloudellisesti kestävämmällä pohjalla kehittämällä olemassa olevia taajama-alueita. Pyöräily-yhteyksien kehittäminen Nummelasta Ojakkalaan, tulevalle asemalle ja kirkonkylään parantaisi keskeisimpien joukkoliikenteen solmukohtien saavutettavuutta ja lisäisi siten potentiaalisten joukkoliikenteen käyttäjien määrää.

Tiivistyvän taajaman ja taajaman laajentumisalueiden määräyksissä on huomioitu kestävä liikenne ja erityisesti taajamaraideliikenne on huomioitu

Höytiönnummen asemapaikan lisäksi myös Huhmariin osoitetulla toissijaisella asemavarauksella sekä Hanko-Hyvinkää -radalle sijainniltaan likimääräisillä seisakevarauksilla. Esitetyt seisakevaraukset voivat yleiskaavan määräyksen mukaan toteutua vain, jos henkilöliikenne käynnistetään kyseisellä rataosalla. Vihdin strategisen yleiskaavan ehdotuksessa on osoitettu asema- ja seisakevarauksille ajoitusmääräykset.

Uudenmaan liitto toteaa, että Hanko-Hyvinkää -rata on tärkeä tavaraliikenteen rata Hangon satamalle ja radan sähköistäminen on edellytys Hangon sataman kehittämiseksi. Ratakäytävän varrella olevan väestön määrä tai sen ennustettu kasvu ei tue radan avaamista henkilöliikenteelle, jolloin sen toteutuminen kaavan tavoitevuoteen mennessä on erittäin epävarmaa. Kaava-aineistossa ei ole ratkaisua tukevaa selvitystä seisakkeista eikä sen pohjalta perusteluja seisakevarausmerkintöjen osoittamiseen kaavassa. Tämän vuoksi Uudenmaan liitto toistaa luonnosvaiheen lausuman, että Hanko-Hyvinkää -radalle osoitetut paikallisseisakkeet tulee poistaa kaavakartalta.

Virkistys ja luonto

Vihdin strategisen yleiskaavan kaavakartoissa on esitetty Vihdin luonto- ja virkistyskohteita. Virkistysten ja luontoarvojen kaavakartalla on osoitettu Natura 2000 -alueet, luonnonsuojelualueet, pohjavesialueet sekä arvokkaat kallioalueet.

Uudenmaan liitto katsoo, että Vihdin strategisessa yleiskaavassa on huomioitu monipuolisesti luonto- ja virkistysarvoja. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet kuitenkin edellyttävät, että luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä edistetään. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen edellyttää Uudellamaalla myös uusien suojelualueiden osoittamista. Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan ehdotuksessa on otettu huomioon uusina alueina soidensuojelun täydennys ehdotukseen pohjautuen kohteita, jotka ovat yli viisi hehtaaria.

Uudenmaan liitto katsoo, että Vihdin strategisessa yleiskaavassa tulee ottaa huomioon voimassa olevassa maakuntakaavassa olevat suojelumerkinnät sekä huomioida myös Helsingin seudun kaavassa olevat soidensuojelun täydennys ehdotuksen uudet alueet.

Viherrakenteen kokonaisuuteen kuuluvat viheralueiden lisäksi oleellisesti myös niitä yhdistävät viheryhteydet. Viheryhteydet toimivat tärkeänä osana ekologista ja virkistysverkostoa. Voimassa olevassa maakuntakaavassa sekä Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa on osoitettu maakunnallisesti merkittäviä viheryhteystarpeita.

Viheryhteystarpeiden tärkeys korostuu taajama-alueen muospaineiden ja alueella olevien estevaikutusten myötä. Isoja estevaikutuksia aiheuttavat mm. valtatie ja radat.

Uudenmaan liitto toteaaakin, että voimassa olevassa maakuntakaavassa olevat viheryhteystarpeet tulee huomioida yleiskaavassa merkintöinä ja määräyksinä.

Vihdin strategisessa yleiskaavassa ei ole huomioitu myöskään riittävästi Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan ehdotuksen mukaisia maakunnallisesti merkittäviä viheryhteystarpeita.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää

- antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Vastuujohtaja:

Merja Vikman-Kanerva 040 638 6669

Valmistelija

Aila Elo 040 660 5227

Päätös:

Maakuntahallitus päätti

- antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki 410/2015 136 §); päätös koskee valmistelua

Päätösote: Vihdin kunta

Lausunto pääkaupunkiseudun sote-erillisratkaisusta

43/07.00.04.00.00/2020

MHS 24.02.2020 § 21

Tiivistelmä

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa Uudenmaan, pääkaupunkiseudun tai Helsingin mahdollisen sote-erillisratkaisun selvityksen loppuraportista, jossa esitetään, että jatkovalmistelu pohjautuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämiseen neljän itsehallinnollisen alueen ja Helsingin kaupungin toimesta.

Uudenmaan liitto näkee, että perusratkaisuna Uudellemaalle esitetty viiden alueen malli voi toimia. Se huomioi maakunnan moninaisuuden sekä sisäisesti että verrattuna muihin maakuntiin. Lisäksi liiton lausunnossa viitataan rauenneesta sote- ja maakuntaaudituksesta saatuihin kokemuksiin.

Asian yksityiskohtainen selostus

Uudenmaan, pääkaupunkiseudun tai Helsingin mahdollisen sote-erillisratkaisun selvityksen loppuraportissa esitetään, että jatkovalmistelu pohjautuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämiseen neljän itsehallinnollisen alueen ja Helsingin kaupungin toimesta. Myös erikoissairaanhoidon järjestämisvastuu olisi ensisijaisesti alueilla. HUS:in toissijaisesta järjestämisvastuusta säädettäisiin lailla.

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa (VN/8868/2019) loppuraportissa esitetyistä näkemyksistä 26.2.2020 mennessä. Lausunnossa tulee vastata siinä esitettyihin kysymyksiin. Se voidaan jättää Lausuntopalvelu.fi- järjestelmässä tai toimittamalla se ministeriön kirjaamoon.

Uudenmaan liiton hallintosäännön 15 § 6. kohdan mukaan maakuntahallitus antaa lausunnot asioista, joilla on olennaista merkitystä maakunnan kehittämisen kannalta

Asian taustat

Uudenmaan, pääkaupunkiseudun tai Helsingin sote-erillisratkaisun selvitys toteutettiin syksyllä 2019. Selvityksessä tarkasteltiin mahdollisen erillisratkaisun perusteluja, reunaehdoja ja toteutuksen vaihtoehtoja. Tarkasteltavia malleja olivat Uudenmaan kuntien esittämä neljän vapaaehtoisen kuntayhtymän ja Helsingin kaupungin muodostama vaihtoehto, lakisääteiset kuntayhtymät, Uudenmaan jako useampaan itsehallinnolliseen alueeseen sekä Uusimaa yhtenä maakuntana, jonka alla toimisi useampi sote-tuotantoalue aluelautakuntamallin mukaisesti.

Selvityksen mukaan vaihtoehtoista perustuslain kannalta ongelmallisiksi todettiin kuntayhtymiin pohjautuvat vaihtoehdot. Uusimaa yhtenä maakuntana puolestaan olisi muun maan perusratkaisun mukainen, mutta sen hallittu toimeenpano olisi poikkeuksellisen haastavaa alueen erityispiirteiden takia.

Myös useamman itsehallinnollisen alueen ratkaisu vastaisi pitkälti valtakunnallista mallia, mutta lisäkysymyksiä ovat Helsingin kaupunki sote-järjestäjänä sekä HUSin asema nykyisen sairaanhoitopiirin tehtävien

jakautuessa useamman itsenäisen sote-järjestäjän vastuulle. Tässä mallissa erikoissairaanhoidon järjestämisvastuu olisi ensisijaisesti ja yleisesti itsehallinnollisilla alueilla ja toissijaisesti ja lailla säädetysti HUSilla. HUS solmisi järjestämissopimuksen itsehallinnollisten alueiden kanssa koskien järjestämisvastuuta niiltä osin kuin siitä ei ole nimenomaisesti säädetty. Järjestämissopimuksen alasta ja kriteereistä säädettäisiin erikseen, ja valtioneuvostolla olisi oikeus määrittää sopimus, mikäli sairaanhoitopiiri ja itsehallinnolliset alueet eivät pääsisi sopimukseen tai se ei täyttäisi säädettyjä kriteereitä.

Uusimaa-PKS-Helsinki sote-erillisselvityksen ohjausryhmä on esittänyt yhteisen jatkovalmistelun pohjaksi itsehallinnollisiin alueisiin ja koko Uudenmaan maakunnan kattavaan HUSiin pohjautuvaa mallia.

Ehdotus lausunnoksi

Maakuntahallitus antaa seuraavan lausunnon Uudenmaan, pääkaupunkiseudun tai Helsingin sote-erilliskorjausten loppuraportista:

1. Ottaako raportissa esitetty malli riittävässä määrin huomioon alueen erityispiirteet sosiaali- ja terveydenhuollossa?
()Kyllä ()Kyllä pääosin ()Ei pääosin ()Ei (x)Ei kantaa
 2. Ottaako raportissa esitetty malli riittävässä määrin huomioon alueen erityispiirteet pelastustoimissa?
()Kyllä ()Kyllä pääosin ()Ei pääosin ()Ei (x)Ei kantaa
 3. Mahdollistaako esitetty erilliskorjausmalli pääsyn tarpeenmukaisten ja riittävien sote-palvelujen piiriin paremmin kuin yhden alueellisen järjestäjän malli?
()Kyllä ()Kyllä pääosin ()Ei pääosin ()Ei (x)Ei kantaa
 4. Mahdollistaako erilliskorjaus yhteen sovitettujen asiakaskohtaisten perustason sote-palvelukokonaisuuksien toteutumisen alueella paremmin kuin yhden alueellisen järjestäjän malli?
()Kyllä ()Kyllä pääosin ()Ei pääosin ()Ei (x)Ei kantaa
 5. Mahdollistaako erilliskorjaus erikoistason palvelujen toteutumisen alueella paremmin kuin yhden alueellisen järjestäjän malli?
()Kyllä ()Kyllä pääosin ()Ei pääosin ()Ei (x)Ei kantaa
 6. Mahdollistaako erilliskorjaus perus- ja erikoistason sosiaali- ja terveyspalvelujen toiminnallisen integraation alueella?
()Kyllä ()Kyllä pääosin ()Ei pääosin ()Ei (x)Ei kantaa
 7. Esityksen mukaisesti erikoissairaanhoidon järjestämisvastuu olisi yleisesti ja ensisijaisesti itsehallinnollisilla alueilla, HUSin järjestämisvastuu lakiin perustuvaa ja järjestämissopimuksella sovittavaa vastuuta. Onko raportissa kuvattu ratkaisu mielestänne sote-palvelujen järjestämisen näkökulmasta sekä hallinnollisesti ja HUSin omistajaohjauksen näkökulmasta toteuttamiskelpoinen ja turvaako se sote-palvelujen järjestämisen alueella?
()Kyllä ()Kyllä pääosin ()Ei pääosin ()Ei (x)Ei kantaa
 8. Turvaako erilliskorjaus sote-palvelujen järjestämiselle riittävän kantokykyiset alueet?
()Kyllä ()Kyllä pääosin ()Ei pääosin ()Ei (x)Ei kantaa
-

9. Turvaako erilliskorjaus asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumisen?
()Kyllä ()Kyllä pääosin ()Ei pääosin ()Ei (x)Ei kantaa
10. Toteutuuko demokratia erilliskorjauksessa perustuslain edellyttämällä tavalla? (kts. raportin luku 3) Jos ei, niin miten esityksen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia voitaisiin vahvistaa?
(Vapaa vastaus) Ei kantaa
11. Toteutuuko palvelujen yhdenvertaisuus esitetyssä mallissa paremmin kuin yhden järjestäjän mallissa?
()Kyllä ()Kyllä pääosin ()Ei pääosin ()Ei (x)Ei kantaa
12. Mahdollistaako erilliskorjaus kielellisten oikeuksien toteutumisen alueella paremmin kuin yhden järjestäjän mallissa?
()Kyllä ()Kyllä pääosin ()Ei pääosin ()Ei (x)Ei kantaa
13. Millä toimenpiteillä ja missä palveluissa kielellisiä oikeuksia voitaisiin vahvistaa? (Vapaa vastaus):
Ei kantaa
14. Millaisia vaikutuksia arvioitte erilliskorjauksella olevan osana hallituksen linjaamaa valtakunnallista kokonaiskorjausta?
(Vapaa vastaus):
Asiasta ei voi muodostaa näkemystä, koska tiedossa ei ole valtakunnallista korjausmallia.
15. Ehdotuksia itsehallinnollisten alueiden nimiksi?
(Vapaa vastaus):
Nimen tulisi perustua alueen perustehtäviin. Siinä tapauksessa alueiden nimenä ei voi olla ”maakunta”
16. Muut vapaamuotoiset huomiot loppuraportista (Vapaa vastaus):

Peruskorjauksena Uudellemaalle esitetty viiden alueen malli voi toimia. Se huomioi maakunnan moninaisuuden sekä sisäisesti että verrattuna muihin maakuntiin.

Uudenmaan liitto toteaa lisäksi Juha Sipilän hallituksen rauenneen maakunta- ja soteuudistuksen osalta seuraavaa:

Maakunta- ja sote-järjestämislakia koskevassa esityksessä maakunnan rakenteelle asetettiin eräitä reunaehtoja:

- palvelutuotannossa eriytetään järjestäminen ja tuottaminen periaatteellisesti ja organisatorisesti myös maakunnan sisällä
 - maakunnan päätöksenteko ja johtaminen jaetaan strategiseen ja operationaaliseen, jossa ensiksi mainittu on poliittisen päätöksenteon piirissä ja jälkimmäinen mahdollisimman pitkälti ammattimaisen johtamisen käsissä
 - järjestäminen ja strateginen päätöksenteko organisoidaan maakuntaemoon (”konserni”) ja palvelutuotanto mahdollisimman pitkälti maakunnan liikelaitoksiin
 - tukipalvelut oli tarkoitus toteuttaa palvelukeskusmallilla (tuotantoyksiköistä eriytettyinä) ja keskittää maakunnan laajuisesti tai valtakunnallisesti osaamisen vahvistamiseksi ja suuruuden ekonomian saavuttamiseksi.
-

Uudenmaan alueellisessa valmistelussa vuosina 2017 – 2018 (Uusimaa2019 -hanke) pidettiin näitä valtakunnallisia perusratkaisuja oikeina ja niillä nähtiin olevan potentiaalia palvelutuotannon päätöksenteon ja johtamisen parantamisessa.

Uusimaa2019 -hankevalmistelussa todettiin, että sote-palvelut kannattaa koota kuntia suurempien alueiden järjestettäviksi. Näin palveluita koskeva päätöksenteko, johtaminen ja rahoitus olisi yhden tahon vastuulla. Uudistus olisi myös mahdollistanut palveluiden johtamisen yhtenä kokonaisuutena, strategisista tavoitteista lähtien. Integraatio on Uudellamaalla painavampi näkökulma kuin ”leveämmät hartiat”. Järjestäjän ja tuottajan erottamisella Uusimaa2019 -hankkeessa tavoiteltiin ennen kaikkea maakuntaorganisaation hyvää sisäistä johtamista, koska erityisesti soten osalta nykytilan keskeinen ongelma on, että palvelujärjestelmä on pirstoutunut ja sitä on haastava johtaa kokonaisuutena.

Uusimaa2019 -hankevalmistelun tuloksena todettiin, että palveluita voidaan parantaa. Palveluita voidaan johtaa asiakkaiden tarpeet huomioiden, niiden vaikuttavuutta voidaan parantaa ja kustannusten kasvua voidaan hillitä. Prioriteetteina tulisi olla peruspalveluiden saatavuus, ennaltaehkäisy ja sujuvat palveluketjut. Vaativan tason palvelut (erikoissairaanhoito ja sosiaalihuolto) tulee keskittää valtakunnallisesti, yhteistyöalueella ja maakunnassa. Lähipalvelut on tuotettava lähellä asiakasta. Integraatio mahdollistaa tiedolla johtamisen ja toiminnan tehostamisen. Digitalisaatio vaatii ja mahdollistaa alue- ja valtakunnallisen tason yhteensopivat tietorakenteet ja -järjestelmät.

Maakuntajohtajan ehdotus:

- Maakuntahallitus päättää
- antaa yllä selostusosassa esitetyn lausunnon
 - tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Vastuujohtaja:

Ossi Savolainen 040 589 8415

Valmistelija:

Tero Suursalmi 050 569 3391
Inka Tikkanen 040 554 5538

Käsittely:

Maakuntajohtaja muutti kokouksessa päätösehdotustaan niin, että ko. lausuntoa ei anneta.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti yksimielisesti hyväksyä maakuntajohtajan kokouksessa muutetun esityksen.

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki 410/2015 136 §); päätös koskee valmistelua

Oheismateriaali

Ehdotus erilliseksi Uudellemaalle, mhs 24.2.2020
Utredning om en samlösning för social- och hälsovården i Nyland, huvudstadsregionen eller Helsingfors – slutrapport, mhs 24.2.2020
Uusimaa-PKS-Helsinki sote-erilliselvitys - loppuraportti, mhs 24.2.2020

Maakuntahallitus**§ 22****24.02.2020**

Lausunto KHO:lle Östersundomin alueen maakuntakaavasta tehdyistä valituksista

471/06.01.03/2018

MHS 24.02.2020 § 22

Tiivistelmä

Maakuntavaltuusto hyväksyi 12.6.2018 § 19 Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen maakuntakaavan. Maakuntavaltuuston päätöksestä tehtiin kuusi valitusta Helsingin hallinto-oikeudelle. Hallinto-oikeuden päätöksestä 29.11.2019 jätettiin neljä valituslupahakemusta korkeimmalle hallinto-oikeudelle, joka on pyytänyt maakuntahallitusta antamaan lausuntonsa valitusten johdosta. Lausunto tulee toimittaa 28.2.2020 mennessä. Valituslupahakemuksen sekä valituksen korkeimmalle hallinto-oikeudelle ovat jättäneet Uudenmaan ELY-keskus, Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry, Helsingin seudun lintutieteellinen yhdistys – Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry sekä yksityishenkilö asiakumppaneineen.

Valituksissa ei tuoda uusia olennaisia perusteita verrattuna siihen, mitä valittajat esittivät Helsingin hallinto-oikeudelle. Lausunnossa toistetaan Helsingin hallinto-oikeudelle asiassa lausuttu (MHS 17.9.2018 §164). Lisäksi Uudenmaan ELY-keskuksen sekä yksityishenkilön asiakumppaneineen tekemät valitukset edellyttävät aiemmin lausutun täydentämistä. Lausunnossa Uudenmaan liitto vaatii valitusten hylkäämistä ja että Helsingin hallinto-oikeuden päätös tulee pysyttää voimassa.

Lausunto korkeimmalle hallinto-oikeudelle Helsingin hallinto-oikeuden päätöksestä 20.12.2018 (nro 19/0776/5) tehdyistä valituksista koskien Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin aluetta

Maakuntahallitus antaa korkeimmalle hallinto-oikeudelle seuraavan sisältöisen lausunnon:

Maakuntavaltuusto on 12.6.2018 § 19 päättänyt hyväksyä Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen maakuntakaavan (jatkossa ”maakuntakaava”). Maakuntahallitus päätti 17.9.2018 § 168 määrätä maankäyttö- ja rakennuslain 201 § nojalla maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Maakuntavaltuuston päätöksestä tehtiin kuusi valitusta Helsingin hallinto-oikeudelle, joka antoi 29.11.2019 päätöksensä asiasta (nro 19/0776/5). Hallinto-oikeuden päätöksestä jätettiin neljä valituslupahakemusta korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Korkein hallinto-oikeus on 16.1.2020 pyytänyt maakuntahallitusta antamaan lausuntonsa valitusten johdosta. Lausunto tulee toimittaa korkeimmalle hallinto-oikeudelle 28.2.2020 mennessä.

Valitusten viitteet

KHO dnrot: 5690/1/19, 5832/1/19, 6007/1/19 ja 6014/1/19

Valitusoikeus

Valituslupahakemuksen sekä valituksen korkeimmalle hallinto-oikeudelle ovat jättäneet:

- Uudenmaan ELY-keskus
[REDACTED] asiakumppaneineen
- Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry
- Helsingin seudun lintutieteellinen yhdistys – Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry

Valittajien vaatimukset

Uudenmaan ELY-keskuksen valituksessa on vaadittu:

- Maakuntavaltuuston ja hallinto-oikeuden päätösten kumoamista luonnonsuojelulain 66 § 1 momentin vastaisina
- Uuden Porvoontien eteläpuolella Helsingin kaupungin alueella olevien valkoisten alueiden kumoamista
- Maakuntakaavan täytäntöönpanopäätöksen kumoamista

[REDACTED] ja asiakumppaneineiden valituksessa on vaadittu:

[REDACTED] kartanon tilakeskuksen ja peltojen alueelle maakuntakaavassa osoitetun virkistysalue-merkinnän kumoamista maankäyttö- ja rakennuslain 9 ja 28 § vastaisina

[REDACTED] alueelle osoitetun "raideliikenteeseen tukeutuva taajamatoimintojen alue" -varauksen kumoamista maankäyttö- ja rakennuslain 9, 28 ja 127 § vastaisena

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n valituksessa on vaadittu:

- Helsingin hallinto-oikeuden päätöksen kumoamista
- Maakuntakaavan kumoamista vähintään yhdistyksen 21.7.2018 hallinto-oikeudelle tekemän valituksen mukaisesti
- Maakuntakaavan täytäntöönpanopäätöksen kumoamista korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen asti

Helsingin seudun lintutieteellisen yhdistyksen valituksessa on vaadittu:

- Maakuntavaltuuston ja Helsingin hallinto-oikeuden maakuntakaavaa koskevien päätösten kumoamista

Lausunnon antaminen

Uudenmaan liiton hallintosäännön 15 § mukaan maakuntahallitus antaa selityksen maakuntavaltuuston päätöksestä tehdyn valituksen johdosta sekä käyttää liiton puhevaltaa tuomioistuimessa.

Vaatus valitusten hylkäämisestä

Uudenmaan liitto vaatii valitusten hylkäämistä tässä lausunnossa esitetyin perustein.

Helsingin hallinto-oikeuden päätös 29.11.2019 tulee pysyttää voimassa.

Yleistä Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen maakuntakaavasta

Uudenmaan liitto viittaa maakuntakaavan selostukseen, jossa on esitetty:

- Kaavaratkaisun lähtökohdat
 - Östersundomin alue suunnittelualueena
 - Kaavan tavoitteet ja sisältö
 - Kaavaratkaisun esitystapa, sisältö ja tulkinta
 - Kaavan oikeusvaikutukset
 - Vaikutusten arviointi
 - Osallistuminen ja vuorovaikutus
 - Toteuttaminen ja seuranta
-

Perusteet valitusten hylkäämiselle

Uudenmaan ELY-keskuksen valituksessa on vaadittu:

- Maakuntavaltuuston ja hallinto-oikeuden päätösten kumoamista luonnonsuojelulain 66 § 1 momentin vastaisina
- Uuden Porvoontien eteläpuolella Helsingin kaupungin alueella olevien valkoisten alueiden kumoamista
- Maakuntakaavan täytäntöönpanopäätöksen kumoamista

Valittajan mukaan Helsingin hallinto-oikeuden ratkaisu johtaa siihen, että maakuntakaavassa osoitetaan taajamatoimintojen alueet 100 000 asukkaalle ratkaisematta meren rannassa neljän osa-alueen muodostaman Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura 2000-alueen ekologisen kokonaisuuden säilymistä. Ratkaisu ei huomioi Natura-arviointi- ja lausuntomenettelyä. ELY-keskus katsoo, että alueet, joilla virkistyskäytön rajoittaminen on tarpeen, tulee osoittaa jo maakuntakaavassa suojelualueina. Lisäksi Natura-alueen merenlahtien muodostaman ekologisen kokonaisuuden turvaaminen Salmenkallion-Talosaaren alueella vaatii alueen osoittamista rakentamattomana nykyisen kaltaisessa käytössä.

Valittaja toteaa, että Helsingin hallinto-oikeuden päätöksen mukaan on riittävää, että asia ratkaistaan kuntakaavoituksessa. Oikeus pitää myös riittävänä valkoisen alueen määräystä, joka sallii mm. paikallista asumista. Tässä yhteydessä katsoo valittaja, että on syytä viitata KHO:n 8.11.2018 päätökseen Helsingin yleiskaavasta, jossa Vartiosaaren osalta todettiin 7000 asukkaan alueen olevan Helsingissä paikallista. ELY-keskus viittaa myös tuoreeseen keväällä 2019 valmistuneeseen Uusimaa-kaava 2050:n Natura-arviointiin, jossa tehokkaaseen rakentamiseen osoitettuja alueita on supistettu verrattuna hallinto-oikeuden käsittelemään Östersundomin alueen maakuntakaavaan.

Valittaja katsoo, että Uusimaa-kaava 2050:n Natura-arvioinnin mukaan maakuntakaavan ohjausvaikutuksen maksimoimiseksi erityisesti Salmenkallion ja Talosaaren alueille tulee merkitä tarvittavat luonnonsuojelupaikat/tai virkistysalueet maakuntakaavassa. Natura-arvioinnin johtopäätöksenä todetaan, että heikentävät vaikutukset Natura-alueen suojelun perusteena oleville lintulajeille ja niiden elinoloille ovat niin moninaisia ja merkittäviä, että maakuntakaavaa on mahdoton toteuttaa asettamatta suurella todennäköisyydellä vakavaan vaaraan niitä linnustonsuojeluarvoja, joita suojaamaan Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura 2000 -alue on nimetty. Mittavien arvioinnissa esitettyjen lievennystoimien jälkeenkin heikentävät vaikutukset on arvioitu merkittäviksi mm. kehrääjän ja pyyn osalta. Johtopäätöksen keskeisenä perusteena on nimenomaan se, että valkoisten alueiden maankäyttöä ei ole ratkaistu. Valittaja katsoo, että tuore arviointi vahvistaa johtopäätökset, jotka valittaja on esittänyt 2. vaihemaakuntakaavan Natura-arvioinnista 7.6.2017 antamassaan luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisessa lausunnossa.

Helsingin hallinto-oikeus toteaa valkoisen alueen merkinnän mahdollistavan tarvittavien virkistysalueiden ja ekologisten yhteyksien osoittamisen sekä pyyn kannalta riittävien lieventämistoimien toteuttamisen alueella. Valittaja tuo esiin, ettei merkintä tätä kuitenkaan varmista. Näin menetellen Natura-alueen suojelun perusteena olevat luonnonarvot uhkaavat hävitä pikkuhiljaa lisääntyneen asutuksen ja

sen seurauksena syntyvän lisääntyvän virkistyskäytön seurauksena.

Valittaja tuo esiin, että Helsingin hallinto-oikeuden päätöksessä lause ”Näin ollen maakuntakaavan hyväksymistä koskeva päätös ei ole lainvastainen sen vuoksi, että yksittäisiä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ei valitusten mukaan olisi riittävästi otettu huomioon kaavaa laadittaessa” jää epäselväksi. Valittaja korostaa kaavoituksen olevan kokonaisuutena ja valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet välittyvät kuntakaavoitukseen kunkin kaavataso MRL:ssä säänneltyjen sisältövaatimusten kautta. Rannan osalta MRL 28 §:n 2. momentin sisältövaatimukset kohdissa 6 ja 7 ovat olennaiset. Valittaja katsoo, ettei luonnonympäristöä ja virkistyskäyttöä koskevat tavoitteet ole toteutuneet, koska kaavan sisältövaatimukset eivät näiltä osin täyty.

Lisäksi valittaja pyytää KHO:n kantaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden siirtymäsäännökseen. Mihin VAT:teihin maakuntavaltuuston päätöstä peilataan? Valittaja kiinnittää huomiota, että myös voimassaolevat ”Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat” -kokonaisuuteen sisältyvät VAT:et ovat sovellettavissa Östersundomin maakuntakaavaan.

Valittaja toteaa, että koska maakuntakaavan heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojelun perusteena oleviin lintulajeihin pyy ja kehrääjä sekä Natura-alueen merenlahtien linnustollisesti arvokkaaseen aluekokonaisuuteen ja luontotyyppeihin silikaattikalliot ja lehdot ei ole riittävästi poissuljettu, on kiistatta olemassa vaara, että maakuntakaavassa osoitetut rakentamisalueet ja niiden toteutumisen myötä voimakkaasti kasvava virkistyskäyttöpaine heikentävät merkittävästi Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura -alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja. Hallinto-oikeuden ja maakuntavaltuuston päätökset on siten luonnonsuojelulain 66 §:n 1 momentin vastaisina kumottava valkoisena alueena osoitetun alueen osalta.

Valittajan mukaan Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava ei täytä MRL 28 §:n maakuntakaavan sisältövaatimuksia valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisen osalta eikä se ota riittävästi huomioon luonnonarvojen vaalimista ja virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyttä maakuntakaavakartan valkoiseksi osoitetulla alueella.

Valittaja uudistaa 4.7.2018 valituksessaan ja 3.12.2018 vastaselityksessään esittämänsä ja vaatii edelleen 2. vaihemaakuntakaavasta kumottavaksi Uuden Porvoontien eteläpuolella Helsingin kaupungin alueella sijaitsevat valkoiset alueet.

Valittaja pitää tärkeänä saada korkeimman hallinto-oikeuden päätös Uudenmaan 2.vaihemaakuntakaavan Östersundomin aluetta koskevaan valitukseensa ja että prosessin tässä vaiheessa valituksenalaisen maakuntakaavan täytäntöönpanopäätös kumotaan.

Uudenmaan liiton lausunto:

Uudenmaan liitto toistaa Helsingin hallinto-oikeudelle antamassaan lausunnossa esitetyn: (MH 17.9.2018): ”Maakunta-kaavaehdotusta laadittaessa on otettu huomioon maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n edellyttämällä tavalla luonnonarvojen vaaliminen ja virkistykseen soveliaiden alueiden riittävyys. Maakuntakaavaehdotusta laadittaessa on kiinnitetty

asianmukaisesti huomiota kaavaratkaisusta Natura-alueille kohdistuvien vaikutusten arviointiin ja alueiden valintaperusteina olevia arvoja heikentävien vaikutusten vähentämiseen. Luonnonsuojelulain mukaisen arviointi- ja lausuntomenettelyn johtopäätökset ovat vaikuttaneet kaavaratkaisuun riittävällä tavalla ottaen huomioon maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä, ei toteuttavana kaavana. Useissa suunnittelumääräyksissä on erityiset maininnat Natura-alueiden huomioon ottamisesta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Ohjaus tapahtuu taajamatoimintojen alueita, työpaikka-alueita, teollisuusalueita, virkistysalueita, yhdysratoja, liikennetunneleita, voimajohtoja sekä maakaasun runkoputkia koskevien suunnittelumääräyksiä kautta. Osassa määräyksistä on vielä erikseen mainittu Mustavuorenlehto ja Östersundomin lintuvedet Natura-alue FI0100065. Vaatimus mainitun alueen erityisestä huomioon ottamisesta on lisätty myös Helsingin seudun valkoisia alueita koskevaan suunnittelumääräykseen. Maakuntakaavan ohjaavuutta on tarkennettu useiden määräysten yhteydessä yksilöimällä lisäksi arviointi- ja lausuntomenettelyssä erityisesti mainitut luontotyypit ja direktiivilajit. Nähtävillä olevassa kaavaehdotuksessa on Salmenkallion ja Sipoonkorven välistä virkistysaluevarausta laajennettu Natura-arvioinnissa vaaditulla tavalla.

Keskeinen perustelu esittää Salmenkallion-Kasabergetin ja Talosaaren alueet nähtävillä olleessa kaavaehdotuksessa valkoisina alueina kuten lausunnoilla olleessa ehdotuksessa oli Natura-alueille virkistyskäytöstä kohdistuvien luonnonarvoja vaarantavien vaikutusten pienentäminen. Virkistyskäyttöpaine on todettu sekä arviointi- että lausuntomenettelyssä keskeisiksi heikentävien vaikutusten aiheuttajaksi. Osoittamalla alueelle maakunnallisesti merkittävä virkistysalue, ohjaisi maakuntakaava merkittävässä määrin ulkoilu- ja virkistyskäyttöä Natura-alueiden läheisyyteen tavalla, josta saattaisi aiheutua huomattavan kielteisiä Natura-alueiden luonnonarvoja heikentäviä vaikutuksia. Maakuntakaavassa on perusteltua olla osoittamatta maakunnallista maankäyttöä Natura-alueen lähelle aina silloin kun sen kielteiset vaikutukset ovat ilmeisiä ja käytettävissä on vaihtoehtoinen kaavaratkaisu, tässä tapauksessa kaavan valkoinen alue. Maakuntakaavan valkoinen alue ei estä luonnonsuojelun alueen perustamista, mikäli sille on luonnonsuojelulaissa säädetyt edellytykset.”

Lisäksi lausuttiin seuraavaa:

” Valituksessa viitataan valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin, joiden mukaan alueidenkäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luontoalueet. Alueidenkäyttöä on ohjattava siten, ettei näitä aluekokonaisuuksia tarpeettomasti pirstota. Liitto toteaa, että kaavaratkaisu on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen, sillä siinä ei pirstota valituksessa kumottavaksi vaadittua, kaavan valkoisia alueita Uuden Porvoontien eteläpuolella.

Valituksessa viitataan valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin, joiden mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava ylikunnalliset virkistyskäyttöön soveltuvat, riittävän laajat ja vetovoimaiset alueet sekä niitä yhdistävän viheralueverkoston jatkuvuus. Liitto toteaa, että valituksessa kumottavaksi vaadittuja kaavan valkoisia alueita Uuden Porvoontien eteläpuolella voidaan perustellusti tulkita kunnan sisäisiksi eli paikallisiksi, ei alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamiksi ylikunnallisiksi virkistykseen soveltuviksi alueiksi. Alueet soveltuvat sijaintinsa ja luonnonolojen perusteella ensisijaisesti Östersundomiin voimakkaasti kasvavan väestön lähivirkistykseen. Tältäkin osin ovat maakuntakaavassa alueelle osoitetut

valkoiset alueet perusteltuja. Viheralueverkoston jatkuvuus Sipoonkorven ja rannikon välillä on turvattu Uuden Porvoontien eteläpuolella kaavan luonnonsuojelualueella. Siltäkään osin ei kaavaratkaisu ole valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastainen”.

Edellä esitetyn lisäksi Uudenmaan liitto lausuu korkeimmalle hallinto-oikeudelle seuraavaa:

Uudenmaan ELY-keskus pyytää korkeimman hallinto-oikeuden kantaa siihen, mitä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita on tullut soveltaa maakuntakaavaan sekä ilmaisee näkemyksensä siitä, että ”Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat” -tavoitekokonaisuutta tulisi soveltaa Östersundomin alueen maakuntakaavaan.

Uudenmaan liiton näkemyksen mukaan maakuntakaavaan sovellettavaksi tulivat valtioneuvoston 30.11.2000 päättämät ja 13.11.2008 tarkistamat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Valtioneuvoston päättämät uudet valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulivat voimaan 1.4.2018. Kaavaehdotus asetettiin julkisesti nähtäville ennen uusien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden voimaan tuloa ja lisäksi kaava hyväksyttiin maakuntavaltuustossa 12.6.2018 eli ennen uudessa valtioneuvoston päätöksessä asetettua määräaika 30.9.2018. Täten maakuntakaavaan ei tullut myöskään soveltaa ”Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat” -tavoitekokonaisuutta, koska ne sisältyvät 1.4.2018 voimaan tulleisiin uusiin tavoitteisiin.

Uudenmaan ELY-keskus viittaa valituksessaan keväällä 2019 valmistuneeseen Uusimaa-kaava 2050:n Natura-arviointiin. Uudenmaan liitto toteaa, että kyseisessä selvityksessä arvioitu kaava poikkesi olennaisesti valituksenalaisesta maakuntakaavasta. Kaavan mittakaava oli pienempi ja kaavassa käytettiin osin erilaisia merkintöjä ja suunnittelumääräyksiä. Siinä osoitettiin mm. laaja aluevaraus alueena, jolla maankäytön ja luonnonarvojen yhteensovittamisella on erityinen tarve. On syytä todeta, että arviointiraportissa päädyttiin johtopäätökseen, ettei kaavaehdotus aiheuta merkittäviä haitallisia vaikutuksia Mustavuoren lehdot ja Östersundomin lintuvedet Natura-alueen perustana oleville luontoarvoille suunnittelumääräykseen tehtyjen täydennysten seurauksena. Uudenmaan ELY-keskus totesi Uusimaa-kaava 2050:n Natura-arvioinneista 9.10.2019 antamassaan luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisessa lausunnossaan, että merkittävästi haitallisia vaikutuksia edelleen syntyy. Uusimaa-kaava 2050 valmistelu on arvioinnin jälkeen edennyt ratkaisuun, jossa Östersundomin aluetta ei käsitellä Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa. Maakuntahallitus päätti 9.9.2019 jättää kaavassa käsittelemättä alueen, joka vastaa nyt valituksenalaista Östersundomin maakuntakaavan aluetta. Alueen poistamisen on todennut myös ELY-keskus Uusimaa-kaava 2050:n Natura-arvioinneista 9.10.2019 antamassaan lausunnossa. Uudenmaan liitto katsoo, että koska tuolloin arvioitu Uusimaa-kaava 2050:n kaavaratkaisu, siitä tehdyt arvioinnit ja ELY-keskuksen lausunnossaan toteama eivät enää ole ajankohtaisia Mustavuoren lehdot ja Östersundomin lintuvedet Natura-alueen osalta, ei niitä tulisi huomioida valitusperusteina.

_____ ja asiakumppaneineiden valituksessa on vaadittu:

_____ kartanon tilakeskuksen ja peltojen alueelle maakuntakaavassa osoitetun virkistysaluemerkinnän kumoamista maankäyttö- ja rakennuslain 9 ja 28 § vastaisina

_____ alueelle osoitetun ”raideliikenteeseen tukeutuva

taajamatoimintojen alue” -varauksen kumoamista maankäyttö- ja rakennuslain 9, 28 ja 127 § vastaisena

Valittajan näkemyksen mukaan maakuntakaava perustuu vanhentuneisiin tutkimuksiin ja selvityksiin, koska muun muassa kaavan vaikutusten arvioinnissa ei ole otettu huomioon yleiskaavoituksen yhteydessä tehtyjä laajempia ja syvällisempiä selvityksiä. Maakuntakaavan varaukset eivät tältä osin perustu maankäyttö- ja rakennuslain 9 § edellyttämiin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

██████████ peltoaukeiden osalta valittaja näkee, että maakuntakaavaan tulee muuttaa sellaiset merkinnät, jotka takaavat tilakokonaisuuden jatkuvuuden viljelykäytössä. Peltoalueet tulisi osoittaa maakuntakaavassa valkoisiksi alueiksi säilyttäen samalla kartanokeskukselle, peltoaukeille ja ██████████ sijoitetun ominaisuusmerkinnän ”maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö”. Virkistysaluemerkintä tulee kumota maankäyttö- ja rakennuslain 28 § 3. momentin 6-kohdan vastaisena, sillä se on muun muassa ristiriidassa alueen kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen kanssa. Valittaja perustelee kantaansa pyytämillään kahdella asiantuntijalausunnolla.

Valittajan näkemyksen mukaan maakuntakaava sivuuttaa rakentamispaineen johdosta ██████████ alueen muut arvot. Taajamatoimintojen varaus on kumottava maankäyttö- ja rakennuslain edellä mainitun säännöksen sekä 33 § 1. momentin ja 197 § vastaisena. Huomioon tulee ottaa myös Natura 2000 -alueita koskeva sääntely, jonka kanssa kaava on ristiriidassa. ██████████ kulttuurihistoriallisten, maisemallisten ja luonnonsuojelullisten erityisarvojen ei tule väistyä rakentamispaineen tieltä.

Valittaja pitää Helsingin hallinto-oikeuden päätöstä virheellisenä muun muassa, koska se sivuuttaa alueen erityisarvot pelkästään pohjois-eteläsuuntaisella virkistysyhteystarpeella. Oikeus ei myöskään käsittele Natura- suojeluarvojen ristiriitaa taajamatoimintovarauksen suhteen. Maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön varaus ei lähtökohtaisesti ole sovittavissa yhteen taajamatoimintovarauksen kanssa.

Maakuntakaavan laatimisessa on valittajan näkemyksen mukaan kiirehditty liikaa, minkä johdosta siinä ei ole ehditty ottamaan huomioon yleiskaavan valmisteluun liittyviä viimeisimpiä selvityksiä ja niiden pohjalta tehtyjä maankäyttöratkaisuja. Maakuntakaavan ratkaisut ovat perustuneet lainvastaisiin ja ilmeisen puutteellisiin selvityksiin. Maakuntakaavavaraukset tulee valittajan vaatimalla tavalla kumota.

Uudenmaan liiton lausunto:

Uudenmaan liitto toistaa Helsingin hallinto-oikeudelle antamassaan lausunnossa esitetyn (MH 17. 9. 2018): ”Maakuntakaava on ohjeena yhteistä yleiskaavaa laadittaessa ja muutettaessa. Yhteinen yleiskaava voidaan perustellusta syystä laatia edellä mainitusta säännöksestä poiketen. Tällöin on kuitenkin huolehdittava siitä, että yhteinen yleiskaava sopeutuu maakuntakaavan kokonaisuuteen ja otettava soveltuvin osin huomioon, mitä maakuntakaavan sisältövaatimuksista säädetään. Ehdotus yhteiseksi yleiskaavaksi sopeutuu myös Westerkullan alueella maakuntakaava-ehdotuksen kokonaisuuteen. Maakuntakaavaehdotus on asianmukaisesti ja riittävästi ollut ohjeena laadittaessa yhteistä yleiskaavaa. Molemmat kaavaehdotukset ottavat huomioon Westerkullan kartanon peltoalueiden kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot sekä tavoitteen

välttää rakentamista alueella maatalouden toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Östersundomin alueen maakuntakaavaehdotus on osa Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaa, jossa ei käytetä omaa merkintää maatalousalueille. Siten ei ole edellytyksiä osoittaa kaavaehdotuksessa Westerkullan peltoja M-, MA- tai muulla maatalousaluetta osoittavalla kaavamerkinnällä. Ei myöskään ole tarvetta tehdä yksittäistä poikkeusta merkinnöissä Östersundomin kaava-alueella.

Maakuntakaava on mahdollistava, ei toteuttava kaava. Kaavaehdotuksen virkistysaluevaraus ei vielä synnytä alueelle jokamiehenoikeuksia ylittäviä virkistyskäyttöön liittyviä oikeuksia. Maakuntakaavan toteuttaminen edellyttää yksityiskohtaisempaa kaavoitusta ja suunnittelua. Yksityiskohtaisemman kaavoituksen viimeisin tahtotila Westerkullan peltojen osalta ilmenee yhteisen yleiskaavan ehdotuksessa tavalla, joka on linjassa maakuntakaavaehdotuksen tavoitteiden kanssa.

Maakuntakaavan virkistysalueita koskee ehdollinen rakentamisrajoitus. Rakentamisrajoitus ei ole ristiriidassa sen muistuttajien esittämän tavoitteen kanssa, että he voivat edelleen säilyttää peltoalueet aktiivisessa viljelyksessä. Maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön ominaisuusmerkintää on perusteltua laajentaa koskemaan myös [REDACTED] aluetta Kehä III:n länsipuolella. [REDACTED] alue on osa laajempaa maisemallista ja maataloushistoriallista kokonaisuutta. Alueella on vanhoja kartanon laidunalueita, joiden perinnemaisema-arvot on luokiteltu maakunnallisiksi.

[REDACTED] alueelle on maakuntakaavaehdotuksessa osoitettu raideliikenteeseen tukeutuva taajamatoimintojen alue. Merkinnän tavoitteena on turvata riittävän laajat seutuliikenteen radan Länsisalmen asemaan tukeutuvat uudet rakentamisalueet. Seutuliikenteen radan rakentaminen ja koko joukkoliikenteen kannattava ylläpito edellyttävät riittävän suurta uutta asuin- ja työpaikkarakentamista myös länsisalmen alueella. Maakuntakaava ei määrittele rakennustehokkuuksia, rakentamistapaa tai rakentamisen tarkkaa sijaintia. Aluevarausten laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa tai aluevarauksesta voidaan luopua edellyttäen, että maakunnan keskeiset tavoitteet eivät vaarannu. Näin on myös [REDACTED] alueella. Länsisalmen kohdalla ei maakuntakaavan keskeinen tavoite vaarannu, kun kuntakaavassa osoitetaan riittävästi länsisalmen asemaan tukeutuvaa uutta rakentamista.

Maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön ominaisuusmerkintä ja raideliikenteeseen tukeutuva taajamatoimintojen alueen aluevarausmerkintä voivat sijoittua maakuntakaavassa samalle alueelle. Ominaisuusmerkintä kertoo alueelta tunnistetuista arvoista ja niiden asettamista reunaehdoista rakentamiselle. Vastaavanlainen aluevarauksen ja ominaisuusmerkinnän päällekkäisyys on osoitettu kaavaehdotuksessa myös Östersundomin kartanon, kappelin ja Björkuddenin huvilan alueella”.

Lisäksi lausuttiin seuraavaa:

” Arvioitaessa maakuntakaavan ja yhteisen yleiskaavan välistä suhdetta ja yhteisen yleiskaavan toteutumisedellytyksiä valituksessa esitetyin seurauksin, on otettava huomioon, että maakuntakaavan ohjeena olemisesta voidaan yhteisen yleiskaavan laadinnan yhteydessä perustellusta syystä poiketa (MRL 48§). Siten on epätodennäköistä valituksessa esitetystä kohteesta, että maakuntakaavan merkinnät ja suunnittelumääräykset yksin johtaisivat siihen,

että riittäviin ja huolellisiin selvityksiin perustuvassa sekä kaavan sisältövaatimukset täyttävässä yhteisessä yleiskaavassa olevat kaavamerkinnot eivät olisi lainmukaisia sillä perusteella, että maakuntakaava on ollut ohjeena kaavaa laadittaessa. Näin erityisesti siksi, että valmisteilla oleva yhteinen yleiskaava sopeutuu maakuntakaavan kokonaisuuteen ja täyttää soveltuvin osin maakuntakaavan sisältövaatimukset MRL:n vaatimalla tavalla.

Valituksessa tueksi esitetyissä asiantuntijalausunnoissa ei miltään osin oteta kantaa maakuntakaavoitukseen yleensä eikä lausuntojen antohetkellä alueelle valmisteilla olleeseen maakuntakaavaan.

Maakuntavaltuuston tekemän hyväksymispäätöksen yhteydessä kumottiin kaava-alueella voimassa olevat maakuntakaavat. Siten on [REDACTED] kartanon alueelta kumottu laaja taajamatoimintojen aluevaraus ja korvattu virkistysalueen aluevarauksella. Ratkaisu ottaa aikaisempaa merkittävästi paremmin huomioon valittajien esittämät alueen tulevaa käyttöä koskevat tavoitteet.

Maakuntakaavan laadinta perustuu MRL 9§ kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Vaikutuksia selvitetäessä on otettu huomioon maakuntakaavan tehtävä ja tarkoitus yleispiirteisenä suunnitelmana.

Maakuntakaava ei ole toteuttava kaava. Maakuntakaavan yksityiskohtainen toteuttaminen tapahtuu yleis- ja asemakaavojen kautta. Niille MRL:ssä asetetut sisältövaatimukset edellyttävät kulttuuri- ja luontoarvojen huomioon ottamista ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Näilläkin perusteilla on katsottava, ettei maakuntakaavassa esitetty kaavaratkaisu aiheuta maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa tai ole muutoinkaan lainvastainen.

Kaavan lainmukaisuuden arvioinnin kannalta sillä ei ole merkitystä, olisiko myös jokin toinen kaavaratkaisu täyttänyt laillisuuden vaatimukset. Maakunnan liitto on voinut harkintavaltansa puitteissa päättää kaavaratkaisun sisällöstä. Siten ovat erot maakuntakaavan ja valmisteilla olevan yhteisen yleiskaavan välillä hyväksyttäviä ja perusteltuja.

Maakuntakaavassa on otettu huomioon luonnonsuojelulain 10 luvussa esitetyt Euroopan yhteisön Natura 2000-verkoston koskevat erityissäännökset. Maakuntakaavaehdotusta laadittaessa on kiinnitetty asianmukaisesti huomiota kaavaratkaisusta Natura-alueille kohdistuvien vaikutusten arviointiin ja alueiden valintaperusteina olevia arvoja heikentävien vaikutusten vähentämiseen. Luonnonsuojelulain mukaisen arviointi- ja lausuntomenettelyn johtopäätökset ovat vaikuttaneet kaavaratkaisuun riittävällä tavalla ottaen huomioon maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä, ei toteuttavana kaavana. Useissa suunnittelumääräyksissä on erityiset maininnat Natura-alueiden huomioon ottamisesta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Ohjaus tapahtuu taajamatoimintojen alueita, työpaikka-alueita, teollisuusalueita, virkistysalueita, yhdysratoja, liikennetunneleita, voimajohtoja sekä maakaasun runkoputkia koskevien suunnittelumääräyksien kautta. Osassa määräyksistä on vielä erikseen mainittu Mustavuorenlehto ja Östersundomin lintuvedet Natura-alue FI0100065. Vaatimus mainitun alueen erityisestä huomioon ottamisesta on lisätty myös Helsingin seudun valkoisia alueita koskevaan suunnittelumääräykseen. Maakuntakaavan ohjaavuutta on tarkennettu useiden määräysten yhteydessä yksilöimällä lisäksi arviointi- ja

lausuntomenettelyssä erityisesti mainitut luontotyytit ja direktiivilajit”.

Edellä esitetyn lisäksi Uudenmaan liitto lausuu korkeimmalle hallinto-oikeudelle seuraavaa:

Valittajan näkemyksen mukaan maakuntakaava perustuu vanhentuneisiin tutkimuksiin ja selvityksiin, koska muun muassa kaavan vaikutusten arvioinnissa ei ole otettu huomioon yleiskaavoituksen yhteydessä tehtyjä laajempia ja syvällisempiä selvityksiä. Valittaja katsoo, että maakuntakaavan varaukset eivät tältä osin perustu maankäyttö- ja rakennuslain 9 § edellyttämiin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Uudenmaan liitto katsoo, että maakuntakaava perustuu kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä on otettu MRL 9 §:n edellyttämällä tavalla huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus yleispiirteisenä suunnitelmana. Käytetty selvitysaineisto tukee riittävästi valittua kaavaratkaisua.

Maankäyttö- ja rakennuslaissa on säädetty alueiden käytön suunnittelujärjestelmästä ja maakuntakaavan oikeusvaikutuksista suhteessa muuhun suunnitteluun ja viranomaistoimintaan. MRL:n mukaan maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Kun otetaan huomioon maakuntakaavan oikeusvaikutus suhteessa yleiskaavaan sekä maakuntakaavan ja yhteisen yleiskaavan erilainen suunnittelutarkkuus ja tarkoitus, on perusteltua, että osin samojen selvitys- ja tutkimusaineistojen pohjalta on päädytty erilaisiin maankäyttöratkaisuihin. Se, että selvitysten ja tutkimusten tuloksia on tulkittu yhteisessä yleiskaavassa osin eri tavoin kuin maakuntakaavassa ja päädytty osin maakuntakaavasta poikkeavaan ratkaisuun, ei tee maakuntakaavaratkaisusta lainvastaista. Yhteinen yleiskaava ei ohjaa maakuntakaavaa. MRL 42 § mahdollistaa, että yhteinen yleiskaava poikkeaa maakuntakaavasta.

Östersundomin alueen maakuntakaavan yksi keskeinen suunnitteluperiaate on turvata kaavalla tärkeät pohjois- eteläsuuntaiset ekologiset yhteydet sekä Natura-alueiden luontoarvot. Tämä on huomioitu kaavassa kaavaratkaisun aluevarauksissa ja kaavamerkintöjä koskevissa suunnittelumääräyksissä. Ratkaisu, että maakuntakaavan ekologiset yhteydet ja virkistysalueet poikkeavat valituksessa mainituin kohdin yhteisessä yleiskaavassa esitetystä, perustuu mm. maakuntakaavalle asetettuihin sisältövaatimuksiin ja velvoitteisiin estää Natura-alueisiin kohdistuvia merkittävästi heikentäviä vaikutuksia. Perustelut on tuotu esiin kaavaselostuksessa ja myös Uudenmaan liiton Helsingin hallinto-oikeudelle antamassa lausunnossa kuten edellä tässä lausunnossa on todettu.

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n valituksessa on vaadittu:

- Maakuntakaavan kumoamista vähintään yhdistyksen 21.7.2018 hallinto-oikeudelle tekemän valituksen mukaisesti
 - Maakuntakaavan täytäntöönpanopäätöksen kumoamista korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen asti
-

Valittaja toteaa, että Natura 2000-ohjelmaan kuuluvaan Sipoonkorven alueeseen kohdistuvia vaikutuksia ei ole arvioitu riittävästi. Helsingin hallinto-oikeus on katsonut Natura-arvioinnin riittäväksi ja perustellut sitä Uudenmaan ELY-keskuksen lausunnolla. Kuitenkin arvioinnissa on jätetty käsittelemättä kaikkein keskeisimpiä Natura-alueeseen heikentävästi vaikuttavia teemoja, joita ovat erityisesti metsäalan supistumisesta ja virkistyskäyttöpaineesta aiheutuvat vaikutukset. Kaava ei ole perustunut sellaiseen luonnonsuojelulain 65 §:n mukaiseen Natura-arviointiin, jonka perusteella voitaisiin todeta, että ei ole olemassa tieteelliseltä kannalta perusteltua epäilyä kaavan vahingollisista vaikutuksista Sipoonkorven Natura-alueen suojelun perusteisiin.

Valittaja katsoo, että Sipoonkorven eteläosan ja sen eteläpuolelle sijoittuvat kaavamerkinnät ovat ongelma myös MRL:n 9 §:n kannalta. Sipoonkorven eteläosiin sijoittuvat taajama- ja toimintoalueet perustuvat pahasti puutteelliseen ja virheelliseen selvitysaineistoon. Tosiasiassa nämä alueet sisältävät niin runsaasti kaavan sisältövaatimusten turvaamista vaativia luonto- ja muita arvoja, ettei niiden pääkäyttömuodoksi voi kaavassa esittää niiden nykytilaa muuttavia toimintoja. Maakuntakaava ei perustu MRL 9 §:n mukaiseen kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitelmaan.

Valittajan mukaan Dammeninpuron käsittely on ollut virheellinen. Hallinto-oikeuden päätös perustuu virheelliseen tietoon. Hallinto-oikeus esittää, että kyseessä on alle 5 hehtaarin kohde, vaikka oikeuden olisi ollut mahdollista tarkistaa kumotun suojeluvarauksen laajuus kartalta. Ratkaisuaan hallinto-oikeus perustelee sillä Uudenmaan liiton ilmottamalla tiedolla, että valituksenalaisessa maakuntakaavassa esitettäisiin suojelualuevarauksina ainoastaan vähintään 5 hehtaarin laajuiset, suojelualueiksi perustetut kohteet. Viiden hehtaarin kokoraja pitää paikkansa, mutta kaavassa on perustettujen suojelualueiden lisäksi osoitettu suojeluvarauksena myös alueita, jotka eivät ole perustettuja suojelualueita sekä kohteita, joiden alueesta osa on perustettu suojelualueeksi ja osa ei. Hallinto-oikeus perustelee ratkaisuaan myös sillä, että Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassakin olisi suojeluvarauksina esitetty ainoastaan yli 5 hehtaarin laajuiset, suojelualueeksi perustetut kohteet. Tämänkin osalta vain kokoraja pitää paikkansa.

Valittaja katsoo, että Helsingin hallinto-oikeuden päätös sallisi luontoa turvaavien asioiden siirtämisen maakuntakaavoista kuntakaavojen varaan. Erityinen ongelma liittyy luontoarvojen huomiointia edistäviin suunnittelu-määräyksen osiin, jotka muodostavat kuitenkin vain vähäisen osan kyseisen suunnittelumääräyksen kokonaisuudesta.

Valittaja muistuttaa, että maakuntakaavassa on osoitettu ylijäämämaiden sijoituspaikka Hälsinträskin lammen kupeeseen. Valittaja on osoittanut luontoselvitykset puutteellisiksi ja vaatii merkinnän poistamista. Varaus on tehty riittämättömien ja virheellisten selvitysten perusteella, vaikka sen tarkempaan suunnitteluun voi liittyä muita selvityksiä. Asiaa ei voi jättää esimerkiksi ympäristöluvan varaan, koska se ei ota yleensä huomioon riittävästi sijoituspaikan luontoarvoja.

Valittajan mukaan Hältingträsketiä uhkaa myös kaavan ohjeellinen voimalinjan linjaus. Hallinto-oikeus toteaa päätöksessään, että Hältingträskin lammen, sen laskupuron ja kallioalueitten kautta kulkeva 400 kV voimajohdon ohjeellinen linjaus ei sellaisenaan ota kantaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ratkaistavaan tarkempaan suunnitteluun. Valittajan mukaan päätös ja sen perustelut tulee kumota. Kysymys on uudesta 400 kV:n

voimalinjasta, joka muuttaa isossa mitassa ja isolla leveydellä maisemia, luontokohteita sekä alueiden virkistysarvoja.

Valittaja katsoo, että kaavan täytäntöönpanokielto on uudelleen ajankohtainen ja tarpeellinen.

Yhteenvedona valittaja katsoo, Helsingin hallinto-oikeuden päätöksen ja maakuntakaavan merkintöjen olevan maankäyttö- ja rakennuslain selvityksiä ja maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevien pykälien, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja luonnonsuojelulain Natura-säännösten vastaisia. Lisäksi näiden ratkaisujen perustelut ovat osin virheelliset ja perustuvat puuttuviin tai puutteellisiin arviointeihin tai tehtyjen arviointien tulosten ohittamiseen. Siksi näitä koskevat hallinto-oikeuden ja maakuntavaltuuston päätökset tulee kumota.

Uudenmaan liiton lausunto:

Uudenmaan liitto toistaa Helsingin hallinto-oikeudelle antamassaan lausunnossa esitetyn (MH 17.9.2018): "Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma. Yleispiirteisyydestään huolimatta Östersundomin maakuntakaavaehdotus antaa kaavakartan ja suunnittelumääräysten kautta riittävän maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämän ohjeistuksen yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle.

Maakuntakaavaehdotusta laadittaessa on kiinnitetty asianmukaisesti huomiota kaavaratkaisuista Natura-alueille kohdistuvien vaikutusten arviointiin ja alueiden valintaperusteina olevia arvoja heikentävien vaikutusten vähentämiseen. Luonnonsuojelulain mukaisen arviointi- ja lausuntomenettelyn johtopäätökset ovat vaikuttaneet kaavaratkaisuun riittävällä tavalla ottaen huomioon maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä, ei toteuttavana kaavana. Useissa suunnittelumääräyksissä on erityiset maininnat Natura-alueiden huomioon ottamisesta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Ohjaus tapahtuu taajamatoimintojen alueita, työpaikka-alueita, teollisuusalueita, virkistysalueita, yhdysratoja, liikennetunneleita, voimajohtoja sekä maakaasun runkoputkia koskevien suunnittelumääräyksien kautta. Osassa määräyksissä on vielä erikseen mainittu Mustavuorenlehto ja Östersundomin lintuvedet Natura-alue FI0100065. Vaatimus mainitun alueen erityisestä huomioon ottamisesta on lisätty myös Helsingin seudun valkoisia alueita koskevaan suunnittelumääräykseen. Maakuntakaavan ohjaavuutta on tarkennettu useiden määräysten yhteydessä yksilöimällä lisäksi arviointi- ja lausuntomenettelyssä erityisesti mainitut luontotyypit ja direktiivilajit.

Keskeinen perustelu esittää Salmenkallion-Kasabergetin ja Talosaaren alueet nähtävillä olleessa kaavaehdotuksessa valkoisina alueina kuten lausunnoilla olleessa kaavaehdotuksessa esitettiin, on Natura-alueille virkistyskäytöstä kohdistuvien luonnonarvoja vaarantavien vaikutusten pienentäminen. Virkistyskäyttöpaine on todettu sekä arviointi- että lausuntomenettelyssä keskeiseksi heikentävien vaikutusten aiheuttajaksi.

Osoittamalla alueelle maakunnallisesti merkittävä virkistysalue, ohjaisi maakuntakaava merkittävässä määrin ulkoilu- ja virkistyskäyttöä Natura-alueiden läheisyyteen tavalla, josta saattaisi aiheutua huomattavan kielteisiä Natura-alueiden luonnonarvoja heikentäviä vaikutuksia. Maakuntakaavassa on perusteltua olla osoittamatta maakunnallista maankäyttöä Natura-alueen lähelle aina silloin kun sen kielteiset vaikutukset ovat ilmeisiä ja käytettävissä on vaihtoehtoinen kaavaratkaisu, tässä

tapauksessa kaavan valkoinen alue. Maakuntakaavan valkoinen alue ei estä luonnonsuojelualan perustamista, mikäli sille on luonnonsuojelulaissa säädetyt edellytykset.

Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma ja tarkentuu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Esimerkiksi alueen osoittaminen maakuntakaavassa taajamatoimintojen alueena ei tarkoita, että kyseinen alue rakennetaan kokonaisuudessaan, vaan alue voi sisältää myös rakentamattomia alueita kuten metsäalueita. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa luontoarvot otetaan asianmukaisesti huomioon maankäyttö- ja rakennuslain ja luonnonsuojelulain edellyttämällä tavalla.

Östersundomin maakuntakaavan vaikutukset Sipoonkorven Natura-alueeseen on arvioitu vuonna 2016 valmistuneessa arvioinnissa. ELY-keskus on todennut tuolloin antamassaan Natura-lausunnossa, ettei maakuntakaavaehdotus merkittävästi heikennä Sipoonkorven suojelun perusteena olevia luonnonarvoja. Nyt nähtävillä ollut kaavaehdotus vastaa pohjoisosien rakentamisen osalta pääosin tuolloin arvioitavana ollutta kaavaehdotusta. Näin ollen ei Sipoonkorpeen kohdistuvia Natura-vaikutuksia ole ollut tarpeellista arvioida uudelleen. Sipoonkorven Natura-alueen koskeva arviointitilanne on ajantasainen ja asianmukainen. Sipoonkorven kansallispuiston ja kaavaehdotuksessa esitettyjen taajama-alueiden väliin jää kaava-alueella virkistysalue, joka on kapea mutta yhtenäinen. Alueen yhtenäisyys sekä taajama-alueiden itä- ja länsipuolille osoitetut laajemmat virkistysalueet lieventävät Natura-alueelle kohdistuvaa virkistyskäyttöpainetta.

Maakuntakaavaehdotuksessa Granön saari on osoitettu valkoisena alueena, eli siinä alueelle ei osoiteta maakunnallisesti merkittävää maankäyttöä. Valkoisen alueen suunnittelumääräyksessä edellytetään ottamaan huomioon mm. ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät metsä- ja muut luontoalueet ja välttämään niiden tarpeetonta pirstomista. Granön luontoarvot tulevat maakuntakaavassa siten huomioiduiksi valkoisen alueen suunnittelumääräyksen kautta. Suunnittelumääräyksessä mainitut tekijät tulee ottaa huomioon, jos yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa kuten esimerkiksi yleiskaavassa alueelle osoitetaan rakentamista. Tällöin määritellään rakentamisalueet ja niiden sijainti suhteessa metsäalueisiin. Lisäksi Granön saari on maakuntakaavaehdotuksessa osoitettu maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön ominaisuusmerkinnällä. Suunnittelumääräyksen mukaan kulttuuriympäristön vaaliminen on otettava yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa huomioon".

Kohdekohtaisia huomioita:

"Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma. Maakuntakaavan työpaikka-alueita sekä taajama-alueita koskeva suunnittelumääräys velvoittaa turvaamaan alueen ympäristö- ja luontoarvot. Maakuntakaavan työpaikka-alue tai taajamatoimintojen alue ei tarkoita, että ne rakentuisivat kokonaan, vaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida alueelle sijoittuvat erityiset kohteet, kuten luontoalueet. Siinä yhteydessä on tarpeen vaatiessa mahdollista harkita myös muistutuksessa mainitun kaltaisia teknisiä ratkaisuja. Luontoselvitykset kohdentuvat tarkemmin kuntakaavoituksen yhteydessä.

Maakuntakaavaehdotuksessa ei käytetä pistemäisen SL-kohteen merkintää. Maakuntakaavan taajamatoimintojen aluetta koskeva suunnittelumääräys velvoittaa turvaamaan alueelle sijoittuvat ympäristö- ja luontoarvot. Näin ollen

myös muistutuksessa mainitut Majvikin lehmusmetsän luontoarvot tulevat otetuiksi huomioon yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä.

Maakuntakaavaehdotuksessa osoitettu uusi 400 kV voimajohdon linjaus on ohjeellinen ja linjaus tarkentuu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Sen yhteydessä voidaan tarkastella eri linjausvaihtoehtoja ja huomioidaan alueen ympäristö- ja muut arvot.

Falkbergsklobbarnan alue on osoitettu maakuntakaavaehdotuksessa arvokkaan harjualueen tai muun geologisen muodostuman ominaisuusmerkinnällä. Alueen itä- ja länsipuolella ovat maakuntakaavan viheryhteystarvemerkinnyt. Niiden voidaan katsoa turvaavan myös Falkbergsklobbarnalta Majvikin suuntaan kulkevat yhteydet. Viheryhteystarvemerkinntä on kehittämisperiaatemerkinntä, jonka sijainti tarkentuu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Siten ne voivat tarvittaessa toteutua myös lähempänä muistutuksessa mainittua kallioaluetta tai myös itse kallioalueella.

Muistutuksessa esitetty alue on esitetty luonnonsuojelualueena Itä-Uudenmaan ensimmäisessä seutukaavassa (KHO 1987), jossa suojelualueena on osoitettu luonnonsuojelualainsäädännön nojalla muodostetut tai muodostettavaksi tarkoitetut alueet. Nähtävillä olleessa maakuntakaavaehdotuksessa osoitetaan vain toteutuneet yli 5 ha luonnonsuojelualueet. Dammeninpuron alueelle sijoittuu Östersundomin jalopuumetsän luonnonsuojelualue, joka on pinta-alaltaan n. 2,5 ha, eikä sitä pienestä koosta johtuen osoiteta maakuntakaavassa. Kyseinen luonnonsuojelualue sijoittuu maakuntakaavan virkistysalueelle. Muita toteutuneita luonnonsuojelualueita ei muistutuksessa mainitulla alueella sijaitse, eikä luonnonsuojelualueen osoittamiselle maakuntakaavaehdotuksessa siten ole perusteita.

Muistutuksessa mainitulla alueella on voimassa Uudenmaan maakuntakaava, jossa luonnonsuojelualueena on osoitettu luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita. Nähtävillä olevassa maakuntakaavaehdotuksessa luonnonsuojelualueen merkinnällä osoitetaan vain toteutuneet yli 5 hehtaarin luonnonsuojelualueet. Muistutuksessa mainitulla alueella ei sijaitse toteutuneita luonnonsuojelualueita, eikä alueen osoittamiselle SL-alueena maakuntakaavaehdotuksessa siten ole perusteita.

Maakuntakaavaehdotuksessa osoitetaan luonnonsuojelualueina toteutuneet yli 5 hehtaarin luonnonsuojelualueet. Tällaisia kohteita ei sijoitu Granön saarelle, eikä muistutuksessa esitettyjen kohteiden esittämiselle luonnonsuojelualueena siten ole perusteita. Granön luontoarvoja turvaa maakuntakaavan valkoisen alueen suunnittelumääräys, joka edellyttää ottamaan huomioon mm. ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät metsä- ja muut luontoalueet ja välttämään niiden pirstomista.

Ylijäämämaiden loppusijoitukseen varattu alue on osoitettu maakuntakaavaehdotuksessa YVA-lain mukaisen vaikutusten arvioinnin tulosten pohjalta. Maakuntakaavan kohdemerkinnän tarkka sijainti ja laajuus määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Maakuntakaavan merkintää koskeva suunnittelumääräys edellyttää turvaamaan alueen suunnittelussa riittävän suoja-alueen ympäristöhaittojen vähentämiseksi.

Keskeinen perustelu esittää Salmenkallion-Kasabergetin ja Talosaaren alueet nähtävillä olleessa kaavaehdotuksessa valkoisina alueina kuten lausunnoilla olleessa kaavaehdotuksessa esitettiin, on Natura-alueille virkistyskäytöstä

kohdistuvien luonnonarvoja vaarantavien vaikutusten pienentäminen. Virkistyskäyttöpaine on todettu sekä arviointi- että lausunntomenettelyssä keskeiseksi heikentävien vaikutusten aiheuttajaksi. Osoittamalla alueelle maakunnallisesti merkittävä virkistysalue, ohjaisi maakuntakaava merkittävässä määrin ulkoilu- ja virkistyskäyttöä Natura-alueiden läheisyyteen tavalla, josta saattaisi aiheutua huomattavan kielteisiä Natura-alueiden luonnonarvoja heikentäviä vaikutuksia. Maakuntakaavassa on perusteltua olla osoittamatta maakunnallista maankäyttöä Natura-alueen lähelle aina silloin kun sen kielteiset vaikutukset ovat ilmeisiä ja käytettävissä on vaihtoehtoinen kaavaratkaisu, tässä tapauksessa kaavan valkoinen alue. Maakuntakaavan valkoinen alue ei estä luonnonsuojelun perustamista, mikäli sille on luonnonsuojelulaissa säädetyt edellytykset.

Maakuntakaavaehdotuksessa osoitetaan toteutuneet yli 5 hehtaarin luonnonsuojelualueet. Muistutuksessa mainitulla alueella ei sijaitse toteutuneita luonnonsuojelualueita, eikä luonnonsuojelun osoittamiselle maakuntakaavaehdotuksessa ole perusteita. Maakuntakaavaehdotuksen virkistysalumerkintä ei ole esteenä luonnonsuojelun perustamiselle.

Muistutuksessa mainittu Långmossenin alue on osoitettu maakuntakaavaehdotuksessa taajamatoimintojen alueena. Taajamatoimintojen aluetta koskeva suunnittelumääräys velvoittaa turvaamaan alueen ympäristö- ja luontoarvot. Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma ja maakuntakaavan taajama-aluevaraus ei tarkoita, että alue rakentuisi kokonaan, vaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida alueelle sijoittuvat luontokohteet. Maakuntakaavan taajamatoimintojen alue ei estä luonnonsuojelun perustamista, mikäli sille on luonnonsuojelulaissa säädetyt edellytykset. "

Lisäksi lausuttiin seuraavaa:

" Arvioitaessa maakuntakaavan ja yhteisen yleiskaavan välistä suhdetta ja yhteisen yleiskaavan toteutumisedellytyksiä valituksessa esitetyin seurauksin, on otettava huomioon, että maakuntakaavan ohjeena olemisesta voidaan yhteisen yleiskaavan laadinnan yhteydessä perustellusta syystä poiketa (MRL 48§). Siten on epätodennäköistä valituksessa esitetyssä kohteessa, että maakuntakaavan merkinnät ja suunnittelumääräykset yksin johtaisivat siihen, että riittäviin ja huolellisiin selvityksiin perustuvassa sekä kaavan sisältövaatimukset täyttävässä yhteisessä yleiskaavassa olevat kaavamerkinnät eivät olisi lainmukaisia sillä perusteella, että maakuntakaava on ollut ohjeena kaavaa laadittaessa. Näin erityisesti siksi, että valmisteilla oleva yhteinen yleiskaava sopeutuu maakuntakaavan kokonaisuuteen ja täyttää soveltuvien osin maakuntakaavan sisältövaatimukset MRL:n vaatimalla tavalla.

Maakuntakaava ohjaa asianmukaisesti ja riittävästi yhteistä yleiskaavaa ja velvoittaa sitä lailliseen ja kestäväan kaavoitukseen. Maakuntakaavan laillisuutta tai oikeellisuutta ei tule arvioida vasta valmisteilla olevassa yhteisessä yleiskaavassa esitettyjen maankäyttöratkaisujen pohjalta. Maakuntakaava mahdollistaa erilaisia yleiskaavatasoisen maankäyttöratkaisuja, joita ei voi laatia MRL:n tai muun erityislainsäädännön vastaisesti. Yhteistä yleiskaavaa koskevat mm. MRL:ssä yleiskaavalle annetut sisältövaatimukset ja luonnonsuojelun mukaiset Natura 2000-verkoston koskevat säädökset.

Kaavan lainmukaisuuden arvioinnin kannalta sillä ei ole merkitystä, olisiko myös jokin toinen kaavaratkaisu täyttänyt laillisuuden vaatimukset. Maakunnan liitto on voinut harkintavaltansa puitteissa päättää kaavaratkaisun

sisällöstä. Siten ovat erot maakuntakaavan ja valmisteilla olevan yhteisen yleiskaavan välillä hyväksyttäviä ja perusteltuja.

Maakuntakaavan raideliikenteeseen tukeutuva taajamatoimintojen alue ei ole este luonnonsuojelulain mukaisen suojelualueen perustamiselle, mikäli laissa esitetyt perustamisedellytykset ovat olemassa. Yleis- ja asemakaavoissa valituksessa esitetyn kaltaiset arvokkaat luontokohteet voidaan turvata asianmukaisin ja riittävin kaavamerkinnoin mm. kaavojen sisältövaatimusten velvoittamina.

Maakuntakaavan valkoinen alue ei estä valtionmaan suojelualueen perustamista Prästholmenin-Långörenin saarelle. Valituksessa esitetylle teknisluontoiselle korjaukselle kaavaprosessin tässä vaiheessa ei ole perusteita. Kyseinen uusi ja myös muut uudet suojelualueet otetaan huomioon valmisteilla olevassa Uusimaa-kaavassa.

Sipoonkorven Natura-aluetta (F10100066) koskeva luonnonsuojelulain 65§:n mukainen arviointi täyttää luonnonsuojelulain vaatimukset. Asia käy ilmi lausunnosta, jonka Uudenmaan ELY-keskus on antanut maakuntakaavan Natura-arvioinneista. Lausunnon sisällöstä on perusteltua olettaa, että käytettävissä ja arviointien pohjana on ollut asianmukaiset ja riittävät MRL 9§:ssä vaaditut tutkimukset ja selvitykset. ELY-keskus katsoo, että maakuntakaava ei yksistään tai yhdessä muiden tiedossa olevien hankkeiden ja suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä Sipoonkorven Natura 2000-alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja, kun arvioinnissa esitetyt lieventämistoimet toteutetaan.

Ylijäämämaiden sijoituspaikka on maakuntakaavassa osoitettu kohdemerkinnällä. Merkinnällä osoitetun alueen tarkka sijainti ja laajuus määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Ylijäämämaiden sijoituspaikan osoittaminen Hältingbergetin alueelle perustuu Helsingin kaupungin teettämiin selvityksiin ja YVA-lain mukaiseen arviointiin. Käytettävissä olleet selvitykset ja tutkimukset sekä YVA-arviointi ovat MRL 9§:n edellyttämällä tavalla riittävät, kun otetaan huomioon maakuntakaavan tehtävä ja tarkoitus sekä se, että ylijäämämaiden sijoituspaikka osoitetaan maakuntakaavassa kohdemerkinnällä.

Maakuntakaavassa on esitetty riittävät ja hyvin saavutettavat ylikunnalliset virkistysalueet aluevarauksina. Ne muodostavat keskeisen osan kaava-alueen viherrakenteessa. Virkistysaluetarjontaa täydentävät raideliikenteeseen tukeutuvan taajamatoimintojen alueet, jotka sisältävät paikallisia virkistys- ja ulkoilualueita. Virkistysalueiden riittävyyttä arvioitaessa on otettava huomioon, etteivät MRL tai valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet anna laskennallista ohjeistusta siitä, kuinka paljon virkistysalueita tulisi maakuntakaavassa osoittaa asukasta kohden.

Edellä esitetyn lisäksi ei Uudenmaan liitolla ole valituksen johdosta muuta lausuttavaa korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Helsingin seudun lintutieteellisen yhdistyksen valituksessa on vaadittu:

- Maakuntavaltuuston ja Helsingin hallinto-oikeuden maakuntakaavaa koskevien päätösten kumoamista

Valittaja katsoo, että valituksenalainen maakuntakaava mahdollistaa taajamatoimintojen alueiden rakentamisen jopa 100 000 uudelle asukkaalle Östersundomin alueelle, mikä muun ohella aiheuttaa merkittävää

virkestyspainetta lähialueilla. Mustavuoren lehdot ja Östersundomin lintuvedet -Natura-alueen itä- ja eteläpuolisen ympäristön jättäminen kaavamerkinnältään tarkemmin määrittelemättömäksi valkoiseksi alueeksi ei turvaa alueen merkittäviä luonnonarvoja. Erityisesti huomioitavaa on, että valkoisilla alueilla sijaitsee useita mainitun Natura-alueen perustelajin, häirinnälle herkän kehrääjän reviirejä. Kehrääjille tärkeillä alueilla liikkumista tulisi rajoittaa lajiin kohdistuvan häiriövaikutuksen estämiseksi.

Valittajan mukaan valtakunnallisesti merkittävä metsäekologinen yhteys eteläisen Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet -Natura-alueen ja Sipoonkorven välillä heikentyisi merkittävästi Östersundomin kaavan toteuttamisen myötä. Natura-alueen perustelajeista maakuntakaavan rakentamiselle varatut alueet uhkaavat erityisesti vähän liikkuvaa ja ehdotonta metsälajia pyytä, koska lajin kannalta tärkein viheryhteys eristyneiltä eteläisiltä Natura-alueilta ja niiden läheisistä metsistä Länsisalmen-Gumbölen kautta Sipoonkorpeen jäisi tärkeimmiltä metsäisimmiltä osiltaan täysin rakentamisen alle.

Valittaja toteaa myös, että valituksenalainen maakuntakaava osoittaa rakentamista myös Porvoontien pohjoispuolisille alueille. Tämä suunniteltu rakentaminen heikentäisi toteutuessaan Sipoonkorven metsämantereen merkittäviä luontoarvoja ja uhkasi myös heikentää Sipoonkorven Natura-alueen suojelun perustana olevia luontoarvoja esimerkiksi varsinaisen Natura-alueen lisääntyvän virkestyskäytön myötä.

Valittaja katsoo, että suunnittelumääräyksissä mainittu Natura-alueen huomioon ottaminen kuntakaavoituksessa ei riitä varmistamaan Natura-alueen arvojen säilymistä luonnonsuojelulain tarkoittamalla tavalla vaan arvot turvaavat ratkaisut olisi tullut esittää maakuntakaavassa.

Valittaja katsoo, että Östersundomin alueen maakuntakaava on laadittu hyvän kaavoitustavan vastaisesti noudattamaan samanaikaisesti laadittua kuntien yhteistä yleiskaavaa, joka puolestaan on laadittu perustuen poliittiseen päätökseen rakentaa alueelle lähes sadantuhannen asukkaan uusi kaupunginosa. Maakuntakaava on siten käytännössä laadittu tietty asukasmäärä tähtäimessä sen sijaan, että maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämiä eri tavoitteita, kuten luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä olisi huomioitu objektiivisesti, tasapuolisesti tai riittävästi. Valittajan mukaan maakuntakaava ei ole ohjannut yleiskaavan laatimista maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittaman kaavahierarkian mukaisesti.

Uudenmaan liiton lausunto:

Uudenmaan liitto toistaa Helsingin hallinto-oikeudelle antamassaan lausunnossa esitetyn (MH17.9.2018) "Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma. Esimerkiksi Sipoonkorven metsämantereen eteläosien osoittaminen maakuntakaavassa taajamatoimintojen alueena tai työpaikka-alueena ei tarkoita, että kyseiset alueet rakennetaan kokonaisuudessaan, vaan alueet voivat sisältää myös rakentamattomia alueita kuten paikallisia suojelualueita, virkestysalueita ja metsäalueita siten, että mm. alueen linnustoarvot ja MAALI-lintualueet tulevat huomioiduksi. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa luontoarvot otetaan asianmukaisesti huomioon maankäyttö- ja rakennuslain ja luonnonsuojelulain edellyttämällä tavalla. Kaavaehdotuksessa ei käytetä luo-merkintöjä.

Maakuntakaavaehdotuksessa osoitettu uusi 400 kV voimajohdon linjaus on ohjeellinen ja linjaus tarkentuu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Sen yhteydessä voidaan tarkastella eri linjausvaihtoehtoja ja otetaan huomioon alueen ympäristö- ja muut arvot.

Östersundomin maakuntakaavan vaikutukset Sipoonkorven Natura-alueeseen on arvioitu vuonna 2016 valmistuneessa luonnonsuojelulain mukaisessa arvioinnissa. Uudenmaan ELY-keskus on todennut tuolloin antamassaan Natura-lausunnossa, ettei maakuntakaavaehdotus merkittävästi heikennä Sipoonkorven suojelun perusteena olevia luonnonarvoja. Nyt nähtävillä ollut kaavaehdotus vastaa pohjoisosien rakentamisen osalta pääosin tuolloin arvioitavana ollutta kaavaehdotusta. Siten ei nähtävillä olleen kaavaehdotuksenkaan voida katsoa aiheuttavan luonnonsuojelulain tarkoittamalla tavalla merkittäviä haitallisia vaikutuksia Natura-alueelle.

Kasabergetin ja Sipoonkorven välistä ekologista yhteyttä on laajennettu kuten Uudenmaan ELY-keskukselta saadussa lausunnossa kaavan Natura-arvioinneista on edellytetty. Uudenmaan ELY-keskus on antamassaan lausunnossa todennut tämän olevan yksi toimenpiteistä, joilla voidaan välttää merkittävät heikentävät vaikutukset Natura-alueelle. Lisäksi kaavaehdotuksen taajama-, virkistys- ja työpaikka-alueiden suunnittelumääräyksissä edellytetään Natura-alueiden huomioon ottamista yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Tämä koskee myös virkistyskäytöstä aiheutuvien haitallisten vaikutusten tunnistamista ja mahdollisimman tehokasta estämistä.

Keskeinen perustelu esittää Salmenkallion-Kasabergetin ja Talosaaren alueet nähtävillä olleessa kaavaehdotuksessa valkoisina alueina kuten lausunnoilla olleessa kaavaehdotuksessa esitettiin, on Natura-alueille virkistyskäytöstä kohdistuvien luonnonarvoja vaarantavien vaikutusten pienentäminen. Virkistyskäyttöpaine on todettu sekä arviointi- että lausunntomenettelyssä keskeiseksi heikentävien vaikutusten aiheuttajaksi. Maakuntakaavan valkoinen alue ei estä luonnonsuojelun alueen perustamista, mikäli sille on luonnonsuojelulaissa säädetyt edellytykset. Osoittamalla alueelle maakunnallisesti merkittävä virkistysalue, ohjaisi maakuntakaava ulkoilu- ja virkistyskäyttöä Natura-alueiden läheisyyteen tavalla, josta saattaisi aiheutua huomattavan kielteisiä Natura-alueiden luonnonarvoja heikentäviä vaikutuksia. Maakuntakaavassa on perusteltua olla osoittamatta maakunnallista maankäyttöä Natura-alueen lähelle aina silloin kun sen kielteiset vaikutukset ovat ilmeisiä ja käytettävissä on vaihtoehtoinen kaavaratkaisu, tässä tapauksessa kaavan valkoinen alue.

Maakuntakaavaehdotusta laadittaessa on kiinnitetty asianmukaisesti huomiota kaavaratkaisuista Natura-alueille kohdistuvien vaikutusten arviointiin ja alueiden valintaperusteina olevia arvoja heikentävien vaikutusten vähentämiseen. Luonnonsuojelulain mukaisen arviointi- ja lausunntomenettelyn johtopäätökset ovat vaikuttaneet kaavaratkaisuun riittävällä tavalla ottaen huomioon maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä, ei toteuttavana kaavana. Useissa suunnittelumääräyksissä on erityiset maininnat Natura-alueiden huomioon ottamisesta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Ohjaus tapahtuu taajamatoimintojen alueita, työpaikka-alueita, teollisuusalueita, virkistysalueita, yhdysratoja, liikennetunneleita, voimajohtoja sekä maakaasun runkoputkia koskevien suunnittelumääräyksien kautta. Osassa määräyksistä on vielä erikseen mainittu Mustavuorenlehto ja Östersundomin lintuvedet Natura-alue FI0100065. Vaatimus mainitun alueen erityisestä huomioon ottamisesta on lisätty myös Helsingin seudun valkoisia alueita koskevaan

suunnittelumääräykseen. Maakuntakaavan ohjaavuutta on tarkennettu useiden määräysten yhteydessä yksilöimällä lisäksi arviointi- ja lausuntomenettelyssä erityisesti mainitut luontotyytit ja direktiivilajit.

Kyseisen MAALI-alueen rajausta sijoittuu maakuntakaavassa valtaosin alueelle, joka on osoitettu luonnonsuojelualueena sekä Natura 2000 -verkostoon kuuluvana alueena. Näiden merkintöjen lisäksi hyvin pieni osa kyseisestä MAALI-alueesta on maakuntakaavassa osoitettu virkistysalueena, valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävänä kulttuuriympäristönä, kaavan valkoisena alueena tai taajamatoimintojen alueena. Kaavamerkinnot ja niitä koskevat suunnittelumääräykset mahdollistavat MAALI-alueen linnustoarvojen asianmukaisen turvaamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma ja muistutuksessa mainittujen erittäin pienialaisten alueiden luonto- ja linnustoarvot voidaan huomioida yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Kaavaehdotuksessa ei käytetä luo-merkintöjä.

Granön saari on osoitettu maakuntakaavaehdotuksessa valkoisena alueena, eli alueelle ei ohjata maakunnallisesti merkittävää maankäyttöä. Valkoisen alueen suunnittelumääräyksessä edellytetään ottamaan huomioon mm. ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät metsä- ja muut luontoalueet ja välttämään niiden tarpeetonta pirstomista. Lisäksi alue on osoitettu maakunnallisesti merkittävänä kulttuuriympäristönä. Maakuntakaavaehdotuksen merkinnät turvaavat Granön luontoarvoja. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa määritellään paikallisesti merkittävien rakentamisen alueet ja niiden suhde luontoalueisiin. Virkistysalueiden kaavamääräys edellyttää mm. kiinnittämään huomiota alueiden ominaisuuksiin ekologisen verkoston osana sekä merkitykseen luonnon monimuotoisuuden kannalta. Nämä tekijät tulee ottaa huomioon myös mahdollisten uusien paikallisten tai yhdyskuntateknisen huollon rakenteiden suunnittelussa ja rakentamisessa. Kaavaehdotuksen muuttamiseen Granön alueella tai virkistysalueita koskevan suunnittelumääräyksen muuttamiseen ei ole aihetta.

Maakuntakaava on ohjeena yhteistä yleiskaavaa laadittaessa ja muutettaessa. Yhteinen yleiskaava voidaan perustellusta syystä laatia edellä mainitusta säännöksestä poiketen. Tällöin on kuitenkin huolehdittava siitä, että yhteinen yleiskaava sopeutuu maakuntakaavan kokonaisuuteen ja otettava soveltuvin osin huomioon, mitä maakuntakaavan sisältövaatimuksista säädetään. Koska Östersundomin alueella voimassa olevia maakuntakaavoja voidaan pitää vanhentuneina, on luonnollista, että yhteinen yleiskaava poikkeaa merkittävästikin niistä. On perusteltua, että maankäyttö- ja rakennuslaissa säädettyä maakuntakaavan ja yhteisen yleiskaavan suhdetta arvioidaan nähtävillä olleen maakuntakaavaehdotuksen, ei vanhentuneen maakuntakaavan kautta. Maakuntakaavaehdotus on keskeisiltä tavoitteiltaan ja suunnitteluperiaatteiltaan linjassa yhteisen yleiskaavaehdotuksen kanssa.

Uudenmaan liitto katsoo, että kaavaehdotus turvaa Natura-alueiden sekä maakunnallisesti tärkeiden lintualueiden arvojen säilymistä. Kaavaehdotuksen palauttamiselle uuteen valmisteluun ei ole aihetta."

Lisäksi lausuttiin seuraavaa:

"MRL 27§ edellyttää, että maakunnan liiton tulee huolehtia tarpeellisesta maakuntakaavan laatimisesta, kaavan pitämisestä ajan tasalla ja sen kehittämisestä. Ennen maakuntavaltuuston päätöstä Östersundomin

maakuntakaava-alueella oli voimassa merkintöjä Uudenmaan maakuntakaavasta, Itä-Uudenmaan maakuntakaavasta, Itä-Uudenmaan vaiheseutukaavoista 1-4 sekä Itä-Uudenmaan maakuntakaavasta 2000. Niiden muodostama merkinnöiltään ja määräyksiltään kirjava kokonaisuus ei ollut ajantasainen eikä kyennyt enää asianmukaisesti ohjaamaan yksityiskohtaisempaa suunnittelua osana voimakkaasti kasvavaa Helsingin seutua. Tarve ohjata hallitusti pääkaupunkiseudun itäistä kasvusuuntaa ei mahdollista palaamista maakuntavaltuuston kumoamaan maakuntakaavatilanteeseen.

Maakuntakaavan lähtökohtana on ollut perusteltu väestönkehitysarvio valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edellyttämällä tavalla.

Kaavan viheryhteys-merkintä on kehittämisperiaatemarkintä. Merkintä on esitystavaltaan sama koko kaava-alueelle eikä merkintä määrittele yhteyden tarkkaa sijaintia tai leveyden kaltaisia ominaisuuksia. Siten on yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa mahdollista määritellä yhteyden tarkempi sijainti, leveys ja muut ominaisuudet tavalla, joka ottaa riittävästi huomioon eri lajien, kuten esimerkiksi pyyn vaatimat luonnonolosuhteet. Maakuntakaava ohjaa viheryhteyksienkin osalta riittävästi ja asianmukaisesti MRL:n tarkoittamalla tavalla yksityiskohtaisempaa kaavoitusta ottaen huomioon maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä suunnitelmana.

Sipoonkorven Natura-aluetta (F10100066) koskeva luonnonsuojelulain 65§:n mukainen arviointi täyttää luonnonsuojelulain vaatimukset. Asia käy ilmi lausunnosta, jonka Uudenmaan ELY-keskus on antanut maakuntakaavan Natura-arvioinneista. Lausunnon sisällöstä on perusteltua olettaa, että käytettävissä ja arviointien pohjana on ollut asianmukaiset ja riittävät MRL 9§:ssä vaaditut tutkimukset ja selvitykset. ELY-keskus katsoo, että maakuntakaava ei yksistään tai yhdessä muiden tiedossa olevien hankkeiden ja suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä Sipoonkorven Natura 2000-alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja, kun arvioinnissa esitetyt lieventämistoimet toteutetaan.

Maakuntakaava on yleispiirteinen ja mahdollistava kaava. Maakuntakaavaehdotus mahdollistaa merkittävän rakentamisen kaava-alueelle, mutta ei määrittele rakennustehokkuuksia, rakentamistapaa tai rakentamisen tarkkaa sijoittumista. Ne ratkaistaan toteutettaessa yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä asetettuja väestö- ja työpaikkatavoitteita. Maakuntakaavan raideliikenteeseen tukeutuvat taajamatoimintojen alueet sisältävät myös rakentamattomia alueita ja kaavamääräys edellyttää luonto- ja ympäristöarvojen turvaamista. Maakuntakaava mahdollistaa erilaisia yleiskaavatason maankäyttöratkaisuja, joita sinänsä ei voi laatia MRL:n tai muun erityislainsäädännön vastaisesti. Esimerkiksi yhteistä yleiskaavaa koskevat mm. MRL:ssä yleiskaavalle annetut sisältövaatimukset ja luonnonsuojelulain mukaiset Natura 2000-verkoston koskevat säädökset.”

Edellä esitetyn lisäksi ei Uudenmaan liitolla ole valituksen johdosta muuta lausuttavaa korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Täytäntöönpano

Kaksi valittajaan on vaatinut maakuntakaavan täytäntöönpanopäätöksen kumoamista.

Oikeudenkäyntikulut

Oikeudenkäyntikulujen korvaamista ei ole vaadittu.

Yhteenveto

Maakuntahallitus katsoo, että valituksissa ei ole esitetty laillisuusperusteita, joiden perusteella maakuntavaltuuston päätös 12.6.2018 Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundominalueen maakuntakaavasta tulisi kumota tai sitä tulisi muuttaa.

Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundominalueen maakuntakaava täyttää maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset maakuntakaavan sisältövaatimukset ja perustuu lain 9 § edellyttämiin riittäviin selvityksiin ja tutkimuksiin siten kuin laki sitä maakuntakaavalta yleispiirteisenä kaavana edellyttää sekä täyttää lain 197 § mukaiset muuta lainsäädäntöä koskevat vaatimukset.

Maakuntavaltuuston päätös ei ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä, eikä päätös muutoin ole lainvastainen.

Helsingin hallinto-oikeuden päätös 29.11.2019 tulee pysyttää voimassa.

Valitusasiakirjat liitteineen ovat nähtävillä maakuntahallituksen kokouksessa. Valitusten keskeinen sisältö on kuvattu tässä lausunnossa.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää yllä mainituin perusteluin

- antaa yllä selostusosassa esitetyn lausunnon
- valtuuttaa maakuntajohtajan tarvittaessa antamaan lisäselvityksiä korkeimmalle hallinto-oikeudelle
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Vastuujohtaja:

Merja Vikman-Kanerva 040 638 6669

Valmistelija:

Lasse Rekola 044 299 0678
Tanja Lamminmäki 041 536 2763
Tero Suursalmi 050 569 3391

Päätös:

Maakuntahallitus päätti yllä mainituin perusteluin

- antaa yllä selostusosassa esitetyn lausunnon
- valtuuttaa maakuntajohtajan tarvittaessa antamaan lisäselvityksiä korkeimmalle hallinto-oikeudelle
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki 410/2015 136 §); päätös koskee valmistelua

Päätösote: Korkein hallinto-oikeus

Oheismateriaali

Mhs-lausunto 17.9.2018 Helsingin hallinto-oikeudelle maakuntavaltuuston päätöksestä 12.6.2018 tehdyistä valituksista koskien Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen maakuntakaavaa, mhs 24.2.2020

Maakuntahallitus**§ 23****24.02.2020****EAKR (kielteinen) rahoituspäätös: Vähähiilisyttä matkailuun****MHS 24.02.2020 § 23**

<u>Viite</u>	Uudenmaan liitolle osoitettu EAKR-rahoitushakemus nro 307624 Saapumispäivämäärä 17.10.2019 EURO dnro 2014/9262/09 02 01 01/2019/UML
<u>Hakija</u>	Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy
<u>Osatoteuttajat</u>	Tampereen ammattikorkeakoulu Oy, Visit Tampere Oy, Luonnonvarakeskus Luke
<u>Hankkeen kohdealue</u>	Pirkanmaa, Kymenlaakso, Etelä-Savo ja Uusimaa
<u>Ohjelmayhteys</u>	<ul style="list-style-type: none">• Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 -ohjelma• Toimintalinja 2. Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen• Erityistavoite 3.2. Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen

Tiivistelmä hankkeen sisällöstä

Hankeideana on luoda matkailualalle oma, erilaisia matkailupalveluja tuottavia yrityksiä palveleva hiilijalanjälkilaskuri ja käynnistää sen jalkautus yrityksiin. Laskuri kehitetään ja jalkautus käynnistetään asiakaslähtöisellä ja käyttäjiä sitouttavalla prosessilla sekä aktiivisella yhteistyöllä yrityskentän ja koulutus- ja kehittämisorganisaatioiden kanssa. Laskurin avulla lisätään ymmärrystä hiilijalanjäljestä ja edistetään kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä yrityksissä. Laskuri ohjaa yrityksiä myös tarjoamaan asiakkailleen vähähiilisiä palveluja ja tuotteita ja auttaa viestimään niistä. Yhteisen kehittämisprosessin myötä tietämys matkailun hiilijalanjäljestä lisääntyy ja ymmärrys hiilijalanjäljen pienentämisen välttämättömyydestä kasvaa myös matkailun muissa organisaatioissa. Teknisen toteutuksen lisäksi hankkeessa määritellään laskurin palvelukonseptit ja ratkaistaan laskurin hallinta- ja ylläpitovaihtoehdot. Lisäksi tutkitaan mahdollisuuksia saada laskurin kautta myös alueellista ja kansallista tietoa sekä linkittää tai integroida hiilijalanjälkilaskuri kansainvälisiin kestävän kehityksen työkaluihin.

Matkailun katto-organisaatio Visit Finland (VF) on asettanut tavoitteen, että Suomesta tulee kestävän matkailun kärkimaa vuonna 2025. Hiilijalanjäljen pienentämisen merkitys osana vastuullista matkailua ja painoarvo matkailijoiden päätöksissä kasvavat. Tällä hetkellä VF ei pysty tarjoamaan yrityksille hiilijalanjäljen pienentämiseen tarvittavaa laskuria, joten uuden laskurin kehittäminen ja sen tehokas jalkauttaminen mahdollisimman pian on tarpeen.

Hankekonsortio on koottu siten, että se edustaa monipuolista asiantuntemusta kasvihuonekaasupäästöjen lähteistä, laskurin teknisestä toteutuksesta sekä matkailusta ja sen hiilijalanjäljestä. Kansalliset ja kansainväliset yhteistyökumppanit tuovat hankkeelle laajempaa näkemystä ja asiantuntemusta. Laskuria kehitetään ja pilotoidaan yrityksissä Uudellamaalla, Kymenlaaksossa, Etelä-Savossa, Pirkanmaalla, Lapissa ja Oulun seudulla. Jalkauttaminen käynnistetään Pirkanmaalla, Etelä-Savossa ja Kymenlaaksossa.

Kustannusarvio

Kustannukset	Yhteensä €
1. Palkkakustannukset	450 860 €
2. Ostopalvelut	135 000 €
3. Kone- ja laiteinvestoinnit	0 €
4. Rakennukset ja maa-alueet	0 €

5. Muut kustannukset	0 €
6. Flat rate	108 208 €
Kustannukset yhteensä	694 068 €
7. Tulot	0 €
Nettokustannukset yhteensä	694 068 €

Rahoitussuunnitelma

Rahoitus	Yhteensä €	Osuus nettokustannuksista %
1. Haettava EAKR- ja valtion rahoitus	485 848 €	70,00
2. Kuntien rahoitus	0 €	
3. Muu julkinen rahoitus	208 220 €	30,00
4. Yksityinen rahoitus	0 €	
Rahoitus yhteensä	694 068 €	100,00

Hankkeen kesto

1.1.2020 - 31.12.2021

Hankkeen käsittely

Uudenmaan maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö 27.1.2020: ei puollettu rahoitettavaksi.

Valmistelijan perustelut

Asiana kiinnostava ja ajankohtainen laajemmassa valtakunnallisessa skaalassa. Toiminta vaikuttaa tukevan hyvin käynnissä olevia valtakunnallisia ja myös alueellisia kestävän matkailun kehittämistoimia. Hanke on monessa suhteessa hyvin valmisteltu, ja vähähiilisyiden lanseeraus onnistuneesti myös matkailualalle on tärkeää. Hankkeen konkreettinen suoraan ja välittömästi yrityksiin kohdistuva toiminta kuitenkin jää ohueksi. Etenkin Uudenmaan näkökulmasta yritysten kanssa tehtävä yhteistyö vaikuttaa turhan ohuelta. Yrityksiin on suunniteltu pilotointeja, mutta kuka ja miten ne käytännössä organisoidaan, kun Uudenmaan kehiksestä katettu Luken osuus keskittyy vain laskentamallin tausta-aineiston tuottamiseen.

Hakemuksella on ilmoitettu, että tulokset ovat menossa ensisijaisesti Green Keyn käyttöön. Miten tulosten yleinen hyödynnettävyys toteutuu? Tekeminen itsessään nähdään tärkeänä.

Uusimaa katsoo, ettei rahoitus jakaudu maakuntien kesken painottaen yrityksiin konkreettisesti kohdistuvaa toimintaa (Uusimaa rahoittaa suuremman osan kuin esim. Etelä-Savo, missä mallin lanseerauksen on kerrottu tapahtuvan).

Koordinaatioryhmän keskustelun ja muilta osallistuvilta maakunnilta saadun palautteen perusteella hanketta ei esitetä rahoitettavaksi.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää, että Vähähiilisyttä matkailuun -hanketta ei osarahoiteta Kestävää kasvua ja työtä 2014- 2020 -ohjelmasta eikä hankkeelle kohdisteta haettua EAKR- ja valtion rahoitusta.

Perustelut

Edellytykset hankkeen rahoittamiseksi hankkeen kohdealueen maakuntien kesken ylimaakunnallisena yhteishankkeena eivät täyty.

Valmistelija:

Tiina Huotari 0400 418 029

Päätös:**Maakuntahallitus päätti ehdotuksen mukaan.**

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki 410/2015 136 §); päätös koskee valmistelua. Varsinainen rahoituspäätös tehdään EURA2014 -tietojärjestelmässä. Muutoksenhakukelpoinen päätös on luettavissa osoitteessa www.uudenmaanliitto.fi/eakrpaatokset

Maakuntajohtajan hankintapäätöksestä § 21/2020 tehdyn hankintaoikaisuvaatimuksen käsittely

662/02.08.01.00/2019

MHS 24.02.2020 § 24

Tiivistelmä

WSP Finland Oy on tehnyt hankintaoikaisuvaatimuksen maakuntajohtajan hankintapäätöksestä § 21/2020 Asiantuntijapalvelun hankinta; Lännen ratakäytävien (rantarata ja ESA-rata) maankäytön tarkastelu ja vaikutusten arviointi. Kyseessä on kansallisen kynnysarvon alittava hankinta, johon ei sovelleta hankintalakia. Maakuntahallitukselle ehdotetaan, että maakuntajohtajan hankintapäätöstä ei hankintaoikaisuvaatimuksen johdosta kumota eikä asiasta ole tarvetta tehdä uutta hankintapäätöstä.

Asian yksityiskohtainen selostus

WSP Finland Oy:n hankintaoikaisuvaatimus

Uudenmaan liitto on vastaanottanut hankintaoikaisuvaatimuksen 17.2.2020. Hankintaoikaisuvaatimus on saapunut määräajassa, joten se on käsiteltävä. Vaatimuksessaan WSP Finland Oy vaatii hankintayksikköä

1. kumoamaan hankinnasta tehdyn hankintapäätöksen
2. virheellisen menettelynsä korjaten tekemään uuden hankintapäätöksen asiassa.

Hankintaoikaisuvaatimuksessaan WSP Finland Oy katsoo, että oikaisuvaatimuksen kohteena oleva hankintapäätös on hankintalain vastainen, koska hankintayksikön tarjouspyyntöaineistoon sisällyttämät määritelmät eivät ole mahdollistaneet tarjoajien tasapuolista kohtelua. Hankintayksikön menettely referenssivaatimusten muotoilussa ei täytä hankintalain asettamia vaatimuksia, ja lisäksi henkilöstön osaaminen on pisteytetty virheellisesti huomioiden hankintayksikön asiaa koskevan kysymyksen vastaus koskien henkilöarvioinnin maksimipistemäärää.

Hankintapäätöksen kohteena oleva hankinta alittaa kansallisen kynnysarvon, eikä siihen näin ollen sovelleta hankintalakia. Hankintayksikön on kuitenkin noudatettava hankintalaisissa säädetyjä periaatteita ja määräyksiä, kuten hankintayksikön velvollisuutta kohdella hankintamenettelyn osallistujia tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Hankintayksikön on myös toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen. Tarjoajilla tulee olla tasapuoliset mahdollisuudet tarjouskilpailuun osallistumiseen, vertailukelpoisten tarjousten tekemiseen ja oikeus tulla tasavertaisesti kohdelluksi. Lisäksi soveltuvuusvaatimuksilta edellytetään riittävää selkeyttä ja sitä, että ne eivät johda hankintayksikön rajoittamattomaan valinnanvapauteen.

Hankintaoikaisuvaatimuksen käsittely

Hankintalain 133 § pykälän mukaisesti hankintayksikkö on ilmoittanut hankintaoikaisuvaatimuksesta asianosaisille 18.2.2020. Vaikka kyseessä on kansallisen kynnysarvon alittava hankinta, hankintalain 135 § mukaisesti hankintaoikaisuvaatimusta sovelletaan myös sellaisen hankintayksikön päätöksen tai muun hankintamenettelyssä tehdyn ratkaisun korjaamiseen, johon ei muutoin

sovelleta hankintalakia.

Tarjouspyynnön mukaan työhön osallistuvista henkilöistä arvioitiin heidän ammattitaitoaan ja aikaisempaa kokemustaan tämän hankinnan kohteeseen verrattavista töistä. Henkilöstön osaaminen arvioitiin tarjouspyynnön liitteessä 1: Osaamistaulukot olevasta excelistä. Osaamistaulukot -excelissä on ohjeistettu:

- Jokaisesta työryhmään nimetystä henkilöstä tulee täyttää oma taulukon välilehti. Kopioi tätä taulukkoa seuraaville välilehdille tarvittava määrä.
- Kullakin tarjoajan työryhmään nimettävällä henkilöllä tulee olla kokemusta vähintään yhdestä vaadituista osaamisalueista. Nimetyllä projektipäälliköllä tulee olla kokemusta vähintään kahdesta osaamisalueesta.
- Työryhmällä tulee olla yhteensä kokemusta kaikista vaadituista osaamisalueista.
- Osaaminen ja kokemus pisteytetään tarjouspyynnössä esitetyn taulukon mukaisesti.

Tarjouspyynnössä on esitetty taulukko, jonka mukaisesti osaaminen pisteytetään. Taulukon mukaisesti yhden henkilön maksimipisteet osaamisesta voivat olla 12 pistettä. Tarjouspyynnössä määritellään, että osaamisesta saadut pisteet lasketaan yhteen per tarjous.

Hankintayksikkö varasi tarjoajille mahdollisuuden esittää tarkentavia kysymyksiä tarjouspyynnöstä. Kysymyksistä yksi kuului: Kuinka monta henkilöä saa nimetä? Hankintayksikkö on vastannut tähän: Henkilömäärää ei ole rajoitettu, mutta työhön nimettävän henkilöstön osaamisesta saatava pistemäärä on maksimissaan 12. Toinen kysymys kuului: Kuinka monta projektia tarvitaan per henkilö täysiin pisteisiin? Hankintayksikkö on vastannut tähän: Täsmällistä lukua ei voida antaa, koska samaa projektia saa käyttää useassa kategoriassa ja henkilömäärää ei ole rajattu. Kaikki tarjouspyynnöstä esitetyt kysymykset ja vastaukset toimitettiin kaikille niille palveluntarjoajille, kenelle tarjouspyyntökin oli lähetetty.

Hankintaohjelmistossa WSP Finland Oy esittää, että edellä esitetyistä vastauksista johtuen tarjoajat on asetettu eri arvoiseen asemaan tarjouksia jättäessään. ”Hankintayksikön muotoilu rajattomasta henkilömäärästä tarjouksen toteuttamisessa sekä virheellinen pisteytys henkilöiden osaamisen arvioinnissa on johtanut tarjoajien syrjivään kohteluun ja hankintalain vastaisuuteen.”

Kaksi tarjouksen jättänyttä tarjoajaa osoitti työhön useamman henkilön kuin oikaisuvaatimuksen tehnyt tarjoaja, joka osoitti työhön suppeamman työryhmän. Jokaisesta työryhmään nimetystä henkilöstä tuli ohjeistuksen mukaisesti täyttää oma taulukon välilehti. Oikaisuvaatimuksen tehnyt tarjoaja esitti tarjouksessaan listan henkilöistä, joita voitiin tarpeen mukaan käyttää selvitystyössä, mutta heistä ei ollut täytetty osaamistaulukon välilehteä eikä siten heidän osaamistaan voitu arvioida tai pisteyttää tähän työhön. Tarjouspyynnössä sopimusehdoksi on asetettu, että tarjoaja on sitoutunut tarjoamaan jokaisen tarjouksessa ja sen liitteissä yksilöidyn henkilön työpanosta toimeksiannon toteutuksessa. Jos tarjottujen osaajien osaamistaso olennaisesti poikkeaa ilmoitetusta, asia katsotaan sopimusrikkomukseksi ja se on peruste hinnanalenukselle sekä mahdollisesti sopimuksen purkamiselle.

Tarjouspyynnössä hankintayksikkö ei katsonut aiheelliseksi lähteä määrittämään työhön tarjotun työryhmän kokoa, vaan jätti resurssoinnin

harkinnan ja tarjotun työryhmän osaamisen laajuuden ja monialaisuuden arvioinnin tarjoajille. Kukin tarjoaja sai näin ollen esittää parhaaksi katsomansa tavan toteuttaa hankinnan kohteena oleva asiantuntijatyö. Varmistaakseen halutun laadun hankinnassa hankintayksikkö määrittä tarkat osaamisvaatimukset, jotta tarjouskilpailulla saavutettaisiin riittävä osaamistaso.

WSP Finland Oy toteaa, että mikäli hankintayksikkö ei olisi ilmoittanut arvioinnin maksimipistemäärän olevan 12, WSP olisi esittänyt hankintayksikölle enemmän vaatimukset täyttäviä henkilöitä. Hankintayksikkö katsoo, että koska Osaamistaulukot excelissä on selkeästi ohjeistettu, että jokaisesta työryhmään nimetystä henkilöstä tulee täyttää oma taulukon välilehti ja tarjouspyynnössä on mainittu, että osaamisesta saadut pisteet lasketaan yhteen per tarjous, henkilöstön osaamisen pisteyttäminen on kerrottu riittävällä tarkkuudella. Jos tarjousten arvioinnissa henkilöstön osaamisen maksimipisteet per tarjous olisivat olleet 12, olisi tämä pitänyt määritellä selkeästi tarjouspyynnössä. Tarjouspyynnöstä esitettyihin kysymyksiin annetuilla vastauksilla ei ole tarkoituksenmukaista määritellä tarjousten vertailu- ja arviointikriteerejä.

Hankintayksikkö katsoo, että kaikilla kolmella tarjoajalla on ollut yhtäläiset lähtökohdat tarjouksen laatimiseen. Se, että henkilöstöreferenssien osaamistaulukkoa ja pisteytystä sekä kysymyksiin annettuja vastauksia on tulkittu oikaisuvaatimuksen jättäneen tarjoajan osalta eri tavalla kuin kahden muun tarjoajan osalta, ei voida katsoa olevan syynä muuttaa päätöstä.

Hallintolain 49 § nojalla päätöstä, johon saa vaatia oikaisua, ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Päätös voidaan kuitenkin panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jos päätöksen täytäntöönpanoa ei yleisen edun vuoksi voida lykätä. Hankintayksikön tarkoituksena on toteuttaa selvitystyö nopealla aikataululla muiden vireillä olevien merkittävien hankkeiden vuoksi. Selvitystyön tuloksia tarvitaan maaliskuussa 2020 alkavassa Länsi-Uudenmaan lakisääteisessä liikennejärjestelmätyössä sekä syksyllä 2020 lausunnoille tulevassa ESA-radan YVA- suunnitelmassa. 27.2.2020 järjestetään Lännen ratakäytävät -tavoitetyöpaja, johon on kutsuttu (14.2.2020) molempien ratakäytävien (rantaradan ja ESA-radan) kuntien edustajia sekä viranomaisia ELY-keskuksesta, HSL:stä ja Väylävirastosta. Tavoitetyöpajassa keskustellaan osallisten näkökulmista ratakäytävien maankäytön kehittämiseen sekä määritellään selvitystyön yhteiset tavoitteet. Työhön on nimitetty maakuntajohtajan päätöksellä (29.1.2020 § 20) ohjausryhmä, jossa on edustus ratakäytävien kunnista sekä ELY:stä, HSL:stä ja Väylävirastosta. Ensimmäinen ohjausryhmän kokous pidetään 10.3.2020. Ennakkokutsu on lähetetty 5.2.2020 ohjausryhmän varsinaisille ja varajäsenille. Ensimmäisessä ohjausryhmän kokouksessa käydään läpi tavoitetyöpajan tulokset ja niiden pohjalta täsmennetään työn tavoitteet. Tämän johdosta palvelun tuottajan kanssa solmitaan väliaikainen hankintasopimus edellä mainittujen tehtävien suorittamiseksi ajalle 3.2.-25.3.2020.

Asian taustat

Tarjouspyyntö lähetettiin neljälle palveluntarjoajalle 16.12.2019. Määräaikaan mennessä vastaanotettiin kolme tarjousta. Tarjouksen jättivät WSP Finland Oy, Sitowise Oy ja FCG. Tarjoukset arviointiin ja vertailtiin tarjouspyynnössä ilmoitettujen perusteiden mukaisesti. Kyseessä on kansallisen kynnysarvon allittava hankinta, johon ei sovelleta hankintalakia.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää

- että edellä selostusosiossa mainituin perusteluin maakuntajohtajan hankintapäätöstä § 21/2020 ei hankintaoikaisuvaatimuksen johdosta kumota, eikä asiasta ole tarvetta tehdä uutta hankintapäätöstä.
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Vastuujohtaja:

Merja Vikman-Kanerva 040 638 6669

Valmistelija:

Liisa Setälä 040 168 1989
Tero Suursalmi 050 569 3391
Heli Vauhkonen 050 320 0431

Päätös:

Maakuntahallitus päätti

- **että edellä selostusosiossa mainituin perusteluin maakuntajohtajan hankintapäätöstä § 21/2020 ei hankintaoikaisuvaatimuksen johdosta kumota, eikä asiasta ole tarvetta tehdä uutta hankintapäätöstä.**
- **tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.**

Täytäntöönpano:

Muutoksenhaku: valitusosoitus
Päätösote: WSP Finland Oy

Liitteet

8 Hankintaoikaisuvaatimus: Lännen ratakäytävien (Rantarata ja ESA-rata) maankäytön tarkastelu ja vaikutusten arviointi

Maakuntahallitus**§ 25****24.02.2020**

Ilmoitusasioita**MHS 24.02.2020 § 25**

1. Maakuntavaltuuston jäsenmuutokset

Merkitään tiedoksi seuraavat maakuntavaltuuston jäsenmuutokset:

- Helsingin kaupunginhallitus on valinnut kokouksessaan 27.1.2020 uuden jäsenen Hannu Oskalan Reetta Vanhasen tilalle
- Raaseporin kaupunginvaltuusto on valinnut kokouksessaan 10.2.2020 uuden jäsenen Juhani Kouhian Miikka Soivion tilalle.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi kokouksen ilmoitusasian ja viedä asian tiedoksi maakuntavaltuustolle.

Käsittely:

Kokouksen sihteeri Paula Autioniemi ilmoitti kokouksessa vielä yhden maakuntavaltuuston jäsenmuutoksen

- Lapinjärven kunnanvaltuusto on valinnut kokouksessaan 29.1.2020 uuden jäsenen Kim Jordaksen Christoffer Hällforsin tilalle.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti merkitä tiedoksi kokouksen ilmoitusasian ja viedä jäsenmuutokset tiedoksi maakuntavaltuustolle.

Valmistelija:

Paula Autioniemi 040 737 8050

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki 410/2015 136 §); päätös koskee valmistelua

Maakuntahallitus**§ 26****24.02.2020**

Johtajien antamat lausunnot**MHS 24.02.2020 § 26**

Edellisen kokouksen jälkeen on annettu Liitteet-kohdassa listatut lausunnot.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi johtajien antamat lausunnot.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti merkitä tiedoksi johtajien antamat lausunnot.

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki 410/2015 136 §)

Liitteet

9	Lausunto Hangon Tehtaanniemen asemakaavan muutosehdotuksesta
10	Lausunto Vihdin kunnalle Vihdin kirkonkylän liikekeskuksen asemakaavan ja asemakaavan ehdotuksesta

Maakuntahallitus**§ 27****24.02.2020**

Valmistuneita julkaisuja**MHS 24.02.2020 § 27**

- Uudenmaan liiton talousarvio vuodelle 2020 sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2020–2022; Uudenmaan liiton julkaisuja D 94 - 2019
- Nylands förbunds budget för 2020 samt verksamhets- och ekonomiplan för 2020–2022; Nylands förbunds publikationer D 95 - 2019
- Uudenmaan maakunnan perustamisen esivalmistelu: Valtionavustuksen käytön raportti; Uudenmaan liiton julkaisuja E231 - 2020

Kaikki Uudenmaan liiton julkaisut:

www.uudenmaanliitto.fi/julkaisut

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi valmistuneet julkaisut.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti merkitä tiedoksi valmistuneet julkaisut.

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki 410/2015 136 §)

Maakuntahallitus**§ 28****24.02.2020**

Kokousaikataulu tiedoksi**MHS 24.02.2020 § 28**Seuraavat **maakuntahallituksen** kokoukset

- 2.3. klo 12.00 (vastineet osa 2)
- 23.3.
- 27.4.
- 18.5.
- 8.6.

Maakuntavaltuuston kokoukset klo 9-12 Helsingin kaupungin valtuustosalissa

- 25.2. (klo 9-10)
- 21.4.
- 9.6.

Seuraava **maakunnan yhteistyöryhmän** kokous

–

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi kokousaikataulun.

Päätös:**Maakuntahallitus päätti**

- hyväksyä muutoksena edelliseen aikatauluun maakuntahallituksen kokouksen 2.3., jolloin aiheena on Uusimaa-kaavan 2050 vastineet osa 2
- muutoin merkitä aikataulun tiedoksi.

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki 410/2015 136 §); päätös koskee valmistelua

OIKAISUVAATIMUSOHJEET JA VALITUSOSOITUS

Muutoksenhakukiellot

Kieltojen perusteet

Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta (Kuntalaki 410/2015 136 §), koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa

Pykälät § 16-23, 25-28

Koska päätöksestä voidaan tehdä kirjallinen oikaisuvaatimus, seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla.

Pykälät §

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

Oikaisuvaatimusviranomainen ja –aika

Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.

Pykälät §

Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, osoite ja postiosoite

Uudenmaan liitto
maakuntahallitus
Esterinportti 2 B
00240 Helsinki

sähköposti: toimisto@uudenmaanliitto.fi

Oikaisuvaatimus on tehtävä **14 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus on jätettävä toimiston aukioloaikana, viimeistään klo 15.45 oikaisuvaatimusajan päättymispäivänä.

Kunnan jäsenen ja kuntayhtymän jäsenkunnan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on asetettu nähtäville yleiseen tietoverkkoon (Kuntalaki 410/2015 140 §).

Tarkastettu pöytäkirja asetetaan nähtäväksi kokousta seuraavan viikon torstaina osoitteessa www.uudenmaanliitto.fi > päätöksenteko

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisena. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava

- päätös, johon oikaisuvaatimus kohdistuu
 - miten ja millä perusteella päätöstä halutaan oikaistavaksi
 - millä perusteella oikaisuvaatimuksen tekijä on oikeutettu tekemään vaatimuksen
 - oikaisuvaatimuksen tekijän yhteystiedot
-

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen ja valitusaika

Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksin myös asianosainen sekä kunnan jäsen.

Kunnallisvalitus Helsingin hallinto-oikeus Radanrakentajantie 5 00520 Helsinki helsinki.hao@oikeus.fi	Pykälät § 24	Valitusaika 30 päivää
--	------------------------	---------------------------------

Valitusaika alkaa päätöksen tiedoksisaannista.

Valituskirjelmä

Valitus tehdään kirjallisesti. Valituskirjelmässä, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava

- valittajan nimi, ammatti, asuinkunta ja postiosoite
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- muutosvaatimuksen perusteet

Valituskirjelmä on valittajan tai muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut valituskirjelmän, siinä on mainittava myös laatijan ammatti, asuinkunta ja postiosoite. Valituskirjelmään on liitettävä päätös, josta valitetaan, alkuperäisenä tai viran puolesta oikeaksi todistettuna jäljennöksenä sekä todistus siitä päivästä, josta valitusaika on luettava.

Asiamiehen on tarvittaessa liitettävä valtakirja (Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 808/2019 32 §).

Valitusasiakirjojen toimittaminen

Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä. Valittajan tulee tarkastaa valitusviranomaisen kirjaamon aukiolo ja toimittaa valitus ajoissa. Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille ennen valitusajan päättymistä.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Yksityiskohtainen oikaisuvaatimusohje/valitusosoitus liitetään pöytäkirjanotteeseen.